

«Нұрбанк» АҚ

**Шоғырландырылған қаржылық
есептілік пен тәуелсіз аудиторлардың
аудиторлық қорытындысы**

*2024 жылдың 31 желтоқсанында
аяқталған жыл үшін*

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ
ЕСЕПТІЛІГІН ДАЙЫНДАУҒА ЖӘНЕ БЕКІТУГЕ ЖАУАПТЫ ЕКЕНІ ТУРАЛЫ БАСШЫЛЫҚТЫҢ
МӘЛІМДЕМЕСІ

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРЛАРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ
ЕСЕПТІЛІГІ

Пайданың немесе шығын мен басқа да жиынтық кірістің шоғырландырылған есебі	1–2
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	3
Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	4
Жеке капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	5
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертулер	6–85

«НҰРБАНК» АҚ

БАСШЫЛЫҚТЫҢ 2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫМЕН АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІН ДАЙЫНДАУҒА ЖӘНЕ БЕКІТУГЕ ЖАУАПТЫ ЕКЕНІ ТУРАЛЫ МӘЛІМДЕМЕСІ

Басшылық «Нұрбанк» Акционерлік қоғамы мен оның еншілес ұйымдарының (бұдан былай – «Топ») 2024 жылдың 31 желтоқсаны күнгі күй-жай бойынша Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарына (бұдан былай – «ҚЕХС») сәйкес, шынайы қаржылық жағдайын көрсететін шоғырландырылған қаржылық есептілікті әзірлеуге, сондай-ақ аталған күні аяқталған жыл ішіндегі оның қызметінің нәтижелері, ақша қаражаттарының қозғалысы мен капиталының өзгерістерінің дұрыс берілуі үшін жауап береді.

Басшылық шоғырландырылған қаржылық есептілікті әзірлеу кезінде төмендегідей істер үшін жауапкершілікке тартылады:

- есептік саясатты дұрыс таңдау мен ұстанымдарының қолдануын қамтамасыз ету;
- ақпаратты, соның ішінде есептік саясат туралы мәліметтерді, мұндай ақпараттың реттілігін, шынайылығын, салыстырылуы мен түсініктілігін қамтамасыз ететін формада берілуі;
- ҚЕХС талаптарын орындау қандайда бір мәмілелер, сондай-ақ басқа да оқиғалар немесе шарттар Топ қызметінің қаржылық жағдайы мен қаржылық нәтижелеріне әсер ететін ықпалды есептілікті қолданушылардың түсінуі үшін жеткіліксіз болған жағдайларда, қосымша ақпараттарды ашу;
- Топтың жақын келешектегі қызметін жалғастыруға қабілеттілігін бағалау.

Басшылық төмендегідей істер үшін де жауапкершілікке тартылады:

- Топтың ішкі бақылау жүйелерін әзірлеу, енгізу және олардың тиімділігі мен сенімділігін қолдау;
- Топтың мәмілелерін ашу мен түсіндіруге, сондай-ақ беруге мүмкіндік беретін формада, Топтың қаржылық жағдайы туралы кез келген күнгі ақпараттың есебін жүргізуді, қаржылық есептіліктің ҚЕХС талаптарына сәйкестігінің жеткілікті дәлдікте болуын қамтамасыз ету;
- бухгалтерлік есепті Қазақстан Республикасының бухгалтерлік есепті жүргізу туралы заңнамалары мен стандарттарына сәйкес жүргізу;
- Топ активтерінің сақталуын қамтамасыз етуге қатысты ақылға қонымды мүмкін болған шаралардың барлығын жасау; және
- қаржылық және басқа да теріс пайдалану деректерін анықтау мен алдын алу.

2024 жылдың 31 желтоқсаны аяқталған жылғы осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті Топ басшылығы 2025 жылдың 31 наурызында бекітті.

Басқарма төрайымы

Бас бухгалтер

Мусатаева Г.А.

Оспанова Г.А.

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ТАБЫСТАР НЕМЕСЕ ШЫҒЫНДАР МЕН БАСҚА ДА ТАБЫС ЖИЫНТЫҒЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

Мың теңге	Ескерту	2024 жыл	2023 жыл
Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептелген пайыздық кірістер	4	61,135,495	52,872,661
Басқа да пайыздық кірістер	4	970	1,589
Пайыздық шығыстар	4	(35,635,930)	(27,795,564)
Таза пайыздық кіріс		25,500,535	25,078,686
Күтілген кредиттік залалдар бойынша шығыстар	5	(6,724,711)	(16,599,002)
Күтілген кредиттік залалдар бойынша шығындардан кейінгі таза пайыздық кірістер		18,775,824	8,479,684
Комиссиялық кірістер	6	15,071,520	13,332,861
Комиссиялық шығыстар	6	(10,972,092)	(8,471,182)
Таза комиссиялық кіріс		4,099,428	4,861,679
Табыс немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтермен жасалған операциялардан түскен таза (залал) / табыс (бұдан әрі – «ТШӨҚ»)	7	(2,016,900)	1,376,139
Шетел валютасындағы операциялар бойынша таза табыс	8	9,874,046	3,673,784
Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланған қаржылық активтерді мойындауды тоқтату нәтижесінде алынған таза (залал) / табыс (бұдан әрі – «БЖКӨҚ»)		(81,083)	15,532
Басқа да операциялық кірістер, нетто	9	839,141	1,290,089
Таза операциялық кірістер		31,490,456	19,696,907
Қызметкерлер құрамының шығыстары	10	(10,216,617)	(8,186,558)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	11	(6,932,630)	(6,553,299)
Қорларды құру және құнсыздану бойынша шығыстар	18,19,20	(141,769)	(356,996)
Корпоративтік табыс салығын есептен шығарғанға дейінгі табыс		14,199,440	4,600,054
Корпоративтік табыс салығы бойынша (шығыстар) / экономия	12	(321,061)	3,142,331
Жыл ішіндегі табыс		13,878,379	7,742,385

«НҰРБАНК» АҚ

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ТАБЫСТАР НЕМЕСЕ ШЫҒЫНДАР МЕН БАСҚА ДА ТАБЫС ЖИЫНТЫҒЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (ЖАЛҒАСЫ)

Мың теңге	Ескерту	2024 ЖЫЛ	2023 ЖЫЛ
Басқа да жиынтық кіріс			
<i>Пайданың немесе шығынның құрамына қайта сыныпталған немесе кейінірек қайта сыныпталуы мүмкін баптар:</i>			
БЖКӨҚ бойынша бағаланатын борышкерлік құралдарға жасалған әділ құнның таза өзгерістері		369,186	1,458,703
БЖКӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтердің күтілген кредиттік шығындарындағы бағалаушы қорларының өзгеру шамасы		103,381	(49,654)
БЖКӨҚ бойынша бағаланатын борышкерлік құралдарды шығару нәтижесіндегі пайданың немесе шығынның құрамына қайта сыныпталған сома		81,083	(15,532)
<i>Пайданың немесе шығынның құрамына қайта сыныпталған немесе кейінірек қайта сыныпталуы мүмкін баптардың барлығы</i>		<i>553,650</i>	<i>1,393,517</i>
Жыл ішіндегі басқа да жиынтық кіріс		553,650	1,393,517
Жыл ішіндегі жиынтық кірістің барлығы		14,432,029	9,135,902
Жиынтық кірістердің барлығы, тиесілі:			
– Топтың акционерлеріне		14,432,029	9,135,902
Жыл ішіндегі жиынтық кірістердің барлығы		14,432,029	9,135,902
Жай акцияға табыс:			
Жыл ішіндегі жай акцияларды ұстаушыларға тиесілі табысқа қатысты базалық, теңгеде	28	1,028.48	573.76
Жыл ішіндегі жай акцияларды ұстаушыларға тиесілі табысқа қатысты бытыранқы, теңгеде	28	694.82	296.73

6-шы беттен 85-ші бетке дейін қосымшада берілген ескертулер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

Басқарма төрайымы

Бас бухгалтер

31 наурыз 2025 жыл
Қазақстан Республикасы, Алматы қ.

Мусатаева Г.А.

Оспанова Г.А.

«НУРБАНК» АҚ

2023 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНА ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

Мың теңге	Ескерту	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
АКТИВТЕР			
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	13	112,855,008	81,624,646
Табыс немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер		15,811	13,194
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борышкерлік бағалы қағаздар	14	41,641,848	36,251,092
Басқа да кірістердің жиынтығы арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	15	92,806,747	64,807,712
Кредиттік мекемелердегі қаражаттар	16	9,923,622	4,490,919
Клиенттерге берілген кредиттер	17	245,181,166	245,125,367
Негізгі құралдар	18	9,387,673	9,536,384
Инвестициялық мүлік	19	9,238,072	9,441,741
Кейінге қалдырылған салықтық актив	12	1,246	1,098
Басқа да активтер	20	10,753,200	10,104,922
Активтердің барлығы		531,804,393	461,397,075
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Банктер мен басқа да қаржы ұйымдарының қаражаты	21	8,570,075	6,199,397
Клиенттердің қаражаты	22	392,192,353	339,695,948
Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар	23	10,374,125	10,374,125
Дәрежеленген борыш	24	34,055,428	31,481,787
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттеме	12	2,965,666	2,660,104
Жалдау бойынша міндеттемелер	25	1,036,284	945,947
Басқа да міндеттемелер	26	11,862,648	13,723,982
Міндеттемелердің барлығы		461,056,579	405,081,290
КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	27	147,649,693	147,649,693
Жеке сатып алынған акциялар		(280,236)	(280,236)
Әділ құнның қоры		1,065,854	512,204
Жер учаскелері мен ғимараттарды қайта бағалау қоры		4,868,738	4,929,622
Жинақталған шығын		(82,556,235)	(96,495,498)
Капиталдың барлығы		70,747,814	56,315,785
Міндеттемелер мен капиталдың барлығы		531,804,393	461,397,075

6-шы беттен 85-ші бетке дейін қосымшада берілген ескертулер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

Басқарма төрайымы

Бас бухгалтер

31 наурыз 2025 жыл
Қазақстан Республикасы, Алматы қ.

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ АҚШАЛАЙ ҚАРЖЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРЖЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Алынған пайыздық кірістер	65,065,224	50,567,552
Төленген пайыздық шығыстар	(32,726,996)	(26,404,861)
Алынған комиссиялық кірістер	15,329,347	13,494,325
Төленген комиссиялық шығыстар	(10,971,974)	(8,430,745)
Шетел валютасындағы операциялар бойынша таза іске асырылған кіріс	5,681,981	4,987,108
Басқа операциялық кірістерден түскен түсім	839,136	1,290,885
Қызметкерлер құрамына төленген шығыстар	(10,062,077)	(8,152,259)
Төленген жалпы және әкімшілік шығыстар	(7,644,333)	(6,676,578)
Операциялық активтер мен міндеттемелер өзгергенге дейін операциялық қызметтен түскен ақша ағымдары	25,510,308	20,675,427
Операциялық активтердің (өсуі)/төмендеуі		
ТШӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	(2,017,271)	1,372,908
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қаржы құралдары	(295,292)	9,987
Кредиттік мекемелердегі қаражат	(4,615,662)	(907,692)
Клиенттерге берілген кредиттер	(5,133,499)	(16,619,104)
Басқа да активтер	(4,168,878)	4,402,065
Операциялық міндеттемелердің өсуі/(төмендеуі)		
Банктер мен басқа да қаржы ұйымдарының қаражаты	2,304,049	(181,026)
Клиенттердің қаражаты	42,105,542	1,814,967
Басқа да міндеттемелер	1,099,585	(1,789,943)
Корпоративтік табыс салығын төлегенге дейін операциялық қызметтен түсетін ақша қаражаттарының таза өсуі	54,788,882	8,777,589
Төленген корпоративтік табыс салығы	(15,647)	(4,050)
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражаттарының таза түсімі	54,773,235	8,773,539
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРЖЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
БЖКӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтерді сатып алу	(34,588,307)	(278,419,130)
БЖКӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтерді сату мен өтеуден түскен түсім	10,213,603	323,677,695
Негізгі құралдарды сатып алу	(239,935)	(197,462)
Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражаттарын таза (пайдалану)/түсімі	(24,614,639)	45,061,103
ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРЖЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Борыштық бағалы қағаздарды өтеу	—	(15,000,000)
Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелердің негізгі сомасын төлеу	(522,989)	(611,021)
Меншікті акцияларды сатып алу (27-Ескерту)	—	(24)
Қаржылық қызметтен түскен ақшалай қаржының таза пайдаланылуы	(522,989)	(15,611,045)
Ақша қаражаттары мен олардың баламаларының таза өсуі	29,635,607	38,223,597
Ақша қаражаттары мен баламаларының шамасындағы валюталық бағамдардың өзгеруінің ықпалы	1,588,237	(404,372)
Ақша қаражаттары мен оның баламаларына ККШ қоры өзгеруінің әсері	6,518	1,007
Жыл басындағы ақшалай қаражат пен олардың баламалары	81,624,646	43,804,414
Жыл аяғындағы ақшалай қаражат пен олардың баламалары (13-Ескерту)	112,855,008	81,624,646

6-шы беттен 85-ші бетке дейін қосымшада берілген ескертулер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

Басқарма төрайымы

Бас бухгалтер

Мусатаева Г.А.

Оспанова Г.А.

31 наурыз 2025 жыл

Қазақстан Республикасы, Алматы қ.

**2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІНДЕ МНШІКТІ КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР
ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП**

6-шы беттен 85-ші бетке дейін қосымшада берілген ескертүлер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

Мусатаева Г. А.

Оспанова Г.А.

31 наурыз 2025 жыл
Қазақстан Республикасы, Алматы қ.

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

Ұйымдық құрылым мен негізгі қызмет

Бұл шоғырландырылған қаржылық есептілік «Нұрбанк» АҚ (бұдан былай – «Банк») мен оның еншілес ұйымының (бұдан былай бірге – «Топ») қаржылық есептілігінен тұрады. Негізгі еншілес ұйымдары лизингілік, брокерлік компаниялар мен Банктің стрестік активтерін басқарушы компаниясы болып табылады.

Банк Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес 1992 жылы құрылды. Қызметтің депозиттер тарту, клиенттердің шоттарын ашу мен жүргізу, кредиттер мен кепілдіктер беру, есеп-кассалық қызмет көрсету, бағалы қағаздармен мен шетел валютасында операциялар жүргізу сияқты негізгі түрлерімен айналысады.

Банк пен оның еншілес кәсіпорындарының қызметін Қазақстан Республикасының Қаржылық нарықты реттеу және дамыту агенттігі (бұдан былай – «Агенттік») реттейді. Банк өз қызметін 2020 жылдың 3 ақпанындағы №1.2.15/193 бас лицензиясы негізінде жүргізеді және Қазақстандық депозиттерге кепілдік беру қорының мүшесі болып табылады. Банк келесі мекенжайда тіркелген: Қазақстан Республикасы, А15Е2D3, Алматы қ., Абай даңғ., 10В.

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Банктің құрамына 16 филиал мен 102 банктік қызмет көрсету орталығы кіреді (2023 жылдың 31 желтоқсаны: 17 филиал мен 102 банктік қызмет көрсету орталығы). Банк активтері мен міндеттемелерінің басым бөлігі Қазақстан Республикасы аумағында орналасқан.

Еншілес ұйымдар келесі үлгіде берілген:

Атауы	Қызмет жүргізілетін мемлекет	Негізгі қызмет түрі	Қатысу үлесі, %	
			31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
«Нұр-Лизинг» Лизингтік Компаниясы» ЖШС	Қазақстан	Лизинг	100.00	100.00
«Money Experts» АҚ	Қазақстан	Брокерлік қызмет	100.00	100.00
«ҰБ күмәнді активтерін басқару жөніндегі ұйым» ЖШС	Қазақстан	Банктің стрестік активтерін басқару	100.00	100.00

Акционерлер

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша келесі акционерлер Банктің шығарылған дауыс беретін акцияларының 5%-ын немесе одан көп пайызын иеленді:

Атауы	Қатысу үлесі, %	
	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
«J. P. Finance Group» ЖШС	87.87	87.87
«JA Collection Company» ЖШС	5.97	5.97
Әрқайсысы 5%-дан кемін иеленетін басқа да акционерлер	6.16	6.16
	100.00	100.00

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Қазақстан Республикасының азаматы, Э.Р. Сарсенов мырза Банктің жай акцияларының 87.87%-ның бенефициарлық иесі және Топтың соңғы бақылаушысы болып табылады.

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Қазақстан Республикасында қаржы-шаруашылық қызметті жүзеге асыру шарттары

Топ өз қызметін көбіне Қазақстан аумағында жүргізеді. Осы себептен Топ дамушы нарықтарға тән сипаттамалық ерекшеліктерде көрсетіледі. Қазақстан нарығындағы экономикалық және қаржылық тәуекелдерге ұрынады. Нормативтік құқықтық база мен салықтық заңнама жетілдіріліп келеді, бірақ жиі енгізілетін өзгерістер әртүрлі ұғым беруі мүмкін екенін жоққа шығармайды және жүйелер соған ұшырайды, бұл басқа құқықтық және фискалдық кемшіліктермен қосыла отырып, өз қызметін Қазақстанда жүзеге асыратын кәсіпорындар үшін қосымша қиыншылықтар туындатады. Сонымен қатар, жақындағы қазақстандық теңгенің біршама құнсыздануы шаруашылық қызметтерін жүзеге асыру шарттарының белгісіздік деңгейінің көтерілуіне алып келді.

Беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік қаржы-шаруашылық қызметті жүзеге асыру шарттарының Топтың қызметінің нәтижелері мен қаржылық жағдайына ықпал ету мүмкіндігіне берілген басшылықтың бағалауын қамтиды. Қаржы-шаруашылық қызметті жүзеге асыру шарттарын кейінгі дамыту сипаты басшылық берген бағадан өзгеше болуы мүмкін.

2. ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ӘЗІРЛЕУДІҢ ЕСЕПТЕРІ МЕН ҰСТАНЫМДАРЫНЫҢ НЕГІЗДЕРІ

ҚЕХС сәйкестігі туралы мәлімдеме

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Бухгалтерлік есептің халықаралық стандарттары жөніндегі кеңес (бұдан әрі – «БЕХСК») шығарған Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарына (бұдан әрі – «ҚЕХС») сәйкес әзірленді.

Құнды анықтау базасы

Шоғырландырылған қаржылық есептілік, кезең ішіндегі пайданың немесе шығынның құрамында, әділ құны көрініс тапқан қолда бар сатуға арналған қаржылық активтердің және жер учаскелері мен ғимараттарға қайта бағалау қорында көрініс тапқан құрамында жер учаскелері мен ғимараттардың өзгерістері көрсетіледі, әділ құны бойынша бағаланған қаржылық құралдарды есепке алмағанда, нақты шығындар бойынша есеп жүргізу ұстанымдарына сәйкес әзірленді.

Функционалды валюта мен есептілікте берілген валюта

Қазақстандық теңге Топтың функционалды валютасы болып табылады, ол Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы бола отырып, Топ жүргізетін көптеген операциялардың және Топтың қызметіне әсер ететін шарттарда онымен байланысқан жағдайлардың мәнін ең жақсы экономикалық тәсілмен қамтиды.

Қазақстандық теңге осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі мәліметтер беруде де валюта болып табылады. Шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі барлық мәліметтер асқан дәлдікпен бүтін мың теңгеге дейін дөңгелендірілген.

Есептік бағалары мен кәсіптік пайымдауларды пайдалану

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті ҚЕХС сәйкес әзірлеуде басшылықтың кәсіптік пайымдауды, есептік саясат ережелерінің қалай қолданылуына және активтер, міндеттер, кірістер мен шығыстардың қандай сомада көрсетілуіне ықпал ететін жорамалдар мен есептік бағалардың қолдануын талап етеді. Нақты нәтижелер осы бағалаудан өзгеше болуы мүмкін.

Бағалау мен соның негізінде жасалатын жорамалдар жүйелі түрде қайта қарастырылып отырады. Бағалауға енгізілген түзетулер сәйкесті бағалау қай есептік кезеңде қайта қарастырылған және кез келген келесі кезеңдердің қайсысына қатысты қолданды сол кезеңдерде мойындалады.

2. ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ӘЗІРЛЕУДІҢ ЕСЕПТЕРІ МЕН ҰСТАНЫМДАРЫНЫҢ НЕГІЗДЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Есептік бағалары мен кәсіптік пайымдауларды пайдалану (жалғасы)

Қаржылық құралдардың әділ құны

Егер қаржылық активтер мен қаржылық міндеттердің қаржылық жағдай туралы шоғырланған есепте көрсетілген әділ құны белсенді нарықтағы бағалар негізінде анықтау мүмкін болмаған жағдайда, оны анықтауда құрамына математикалық моделдер кіретін бағалаудың әртүрлі моделдері қолданылады. Мұндай моделдердің бастапқы мәліметтері егер мұндай мүмкін болса, бақылауға алынған нарықтың негізінде анықталады; әйтпегенде, әділ құнды анықтау үшін, маңызды пайымдауларды қолдану қажет болады.

Кепілзаттық қамтаманы бағалау

Топ басшылығы жүйелі түрде кепілзаттық қамтамаға мониторингі жүргізеді. Топ басшылығы бағалауда нарықтағы ағымдағы жағдайды ескере отырып, кепілзаттық қамтаманың құнын түзету үшін ішкі көзқарастарды немесе халықаралық талаптарға негізделген көзқарастарды пайдаланады.

Күтілген кредиттік шығындар (ККШ)

Шығындарды қаржылық активтердің барлық санаттары бойынша бағалауда пайымдауларды қолдану талап етіледі, атап айтқанда, ККШ анықтаған және кредиттік тәуекелдердің кәдімгідей өсуіне баға берген кезде, келешектегі ақша ағымдарының туындау шамасы мен мерзімін, құны мен қамтамасын бағалау қажет. Мұндай есептік бағалау бірқатар деректерге тәуелді, оған өзгерістер жасау құнсыздануға қатысты бағалаушы қорлардың әртүрлі сомаларына әкелуі мүмкін. Топтың ККШ есептемесі бастапқы мәліметтер мен олардың өзара тәуелділігін таңдаудағы өзгермелікке қатыстылығы бар бір қатар базалық болжамдар кіретін күрделі моделдердің нәтижесі болып табылады. Пайымдау мен есептік бағалау болып есептелетін ККШ есебі моделінің элементтеріне кіреді:

- дефолт ықтималдығын анықтау үшін Топ қолданатын ішкі кредиттік рейтингті тағайындау жүйесі (PD);
- кредиттік тәуекелдер мен оның кәдімгідей өсуі орын алуын бағалауда Топ қолданатын өлшемдер, соның нәтижесінде қаржылық активтер бойынша құнсыздануды бағалаушы қор бүкіл мерзім мен сапалы бағалауға тең келетін ККШ сомасында бағалануы тиіс;
- ККШ топтық негізде бағаланған кезде, қаржылық активтерді топтарға біріктіру;
- әртүрлі формулалар мен бастапқы мәліметтерді таңдауды қосқанда, ККШ есебінің моделдерін әзірлеу;
- макроэкономикалық сценарийлер мен экономикалық мәліметтер арасындағы өзара байланысты анықтау, мысалы, жұмыссыздық деңгейі мен қамтама құнын, сондай-ақ дефолт ықтималдығы көрсеткішіне ықпалы (PD), дефолтқа ұшырау тәуекелінің шамасы (EAD) мен дефолт кезіндегі шығын деңгейі (LGD);
- болжамдық макроэкономикалық сценарийлерді таңдау мен ККШ бағалау моделіне арналған экономикалық бастапқы мәліметтерді алу ықтималдығын есепке ала отырып, оларды салмақтау.

Бұдан әрі аталған Ескертулер есептік саясаттың шарттарын қолданған кездегі, маңызды анықталмаған бағалар мен сыни уәждеделген пайымдауға қатысты ақпаратты береді:

- корпоративтік табыс салығы бойынша шығын – 12-Ескерту;
- ККШ бағалау – 5-Ескерту;
- жер учаскелері мен ғимараттарды және инвестициялық жылжымайтын мүліктерді қайта бағалау – 18 және 19-Ескертулер;
- қаржылық активтер мен міндеттердің әділ құны – 34-Ескерту.

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

2. ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ӘЗІРЛЕУДІҢ ЕСЕПТЕРІ МЕН ҰСТАНЫМДАРЫНЫҢ НЕГІЗДЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Жаңа стандарттар, қолданыстағы стандарттар мен түсініктемелерге нақтылаулар мен түзетулер

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде қабылданған есеп қағидалары 2024 жылдың 1 қаңтарынан бастап күшіне енген, қабылданған жаңа стандарттар мен түсіндірмелерді қоспағанда, 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау кезінде қолданылған, Бухгалтерлік есептің халықаралық стандарттары жөніндегі кеңес (бұдан әрі – «БЕХСК») шығарған ҚЕХС қағидаларына сәйкес келеді. Топ шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданылған жоқ.

Топ есепті жыл ішінде 2024 жылдың 1 қаңтарынан бастап күшіне енген келесі жаңа және қайта қаралған стандарттарды қабылдады:

- БЕХС (IAS) 1-ге түзетулер – «Міндеттемелерді қысқамерзімді немесе ұзақмерзімді ретінде жіктеу»;
- БЕХС (IAS) 7 мен ҚЕХС (IFRS) 7-ге түзетулер – «Жеткізулерді қаржыландыру туралы келісімдер»;
- ҚЕХС (IFRS) S1 - «Тұрақты дамуға байланысты қаржылық ақпаратты ашуға қойылатын жалпы талаптар»;
- ҚЕХС (IFRS) S2 - «Климатқа байланысты ақпаратты ашу»;
- ҚЕХС (IFRS) 16-ға түзетулер – «Сатылым және кері жалға беру кезіндегі жалгерлік міндеттемелер».

БЕХС (IAS) 1-ге түзетулер – «Міндеттемелерді қысқамерзімді немесе ұзақмерзімді ретінде жіктеу»

2020 жылдың қаңтарында және 2022 жылдың қазанында БЕХСК қысқамерзімді немесе ұзақмерзімді міндеттемелерді жіктеуге қатысты талаптарды түсіндіретін, «Міндеттемелерді қысқамерзімді немесе ұзақмерзімді ретінде жіктеу» БЕХС (IAS) 1-ге түзетулер шығарды. Түзетулерде келесілер түсіндіріледі:

- міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығы;
- міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығы есепті кезеңнің соңында болуы тиіс;
- міндеттемелердің жіктелуіне ұйымның міндеттемені реттеуді кейінге қалдыру құқығын жүзеге асыру ықтималдығы әсер етпейді;
- айырбасталатын міндеттемеге енгізілген туынды құралдың өзі үлестік құрал болып табылса, міндеттеме шарттары оның жіктелуіне әсер етпейді.

Түзетулер 2024 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енді. Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне елеулі әсер еткен жоқ.

ҚЕХС (IFRS) 16-ға түзетулер – «Сатылым және кері жалға беру кезіндегі жалгерлік міндеттемелер»
Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

БЕХС (IAS) 7 мен ҚЕХС (IFRS) 7-ге түзетулер – «Жеткізулерді қаржыландыру туралы келісімдер»

2023 жылдың мамыр айында БЕХСК «Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп» БЕХС (IAS) 7 мен «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу» ҚЕХС (IFRS) 7 стандарттарына жеткізушілерді қаржыландыру келісімдерінің сипаттамаларын түсіндіретін және осындай келісімдер туралы ақпаратты қосымша ашып көрсетуді талап ететін түзетулерді жариялады. Түзетулердегі ақпаратты ашу талаптары қаржылық есептілікті пайдаланушыларға жеткізушілерді қаржыландыру келісімдерінің ұйымның міндеттемелеріне, ақша ағындарына және өтімділік тәуекеліне ұшырауына әсерін түсінуге көмектесуге арналған.

Түзетулер 2024 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енді. Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

2. ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ӘЗІРЛЕУДІҢ ЕСЕПТЕРІ МЕН ҰСТАНЫМДАРЫНЫҢ НЕГІЗДЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Жаңа стандарттар, қолданыстағы стандарттар мен түсініктемелерге нақтылаулар мен түзетулер (жалғасы)

ҚЕХС S1 «Тұрақты дамуға байланысты қаржылық ақпаратты ашуға қойылатын жалпы талаптар» мен ҚЕХС S2 «Климатқа байланысты ақпаратты ашу»

2023 жылдың маусымында Тұрақты даму стандарттары жөніндегі кеңес (International Sustainability Standards Board) тұрақты даму саласында ақша ағындарына, қаржыға қолжетімділік пен капитал құнына әсер етуі мүмкін жеткізу тізбегін қоса алғанда, дамудың барлық бағыттары бойынша тәуекелдер мен мүмкіндіктер туралы ақпаратты ашу мақсатында әзірленген ҚЕХС S1 және ақпаратты ашуға қойылатын келесі талаптарды қамтитын, климатқа байланысты тәуекелдер мен мүмкіндіктер туралы ақпаратты анықтауға, бағалауға және ашуға қойылатын талаптарды белгілейтін ҚЕХС S2 жаңа стандарттарын жариялады:

- климаттың өзгеруіне байланысты физикалық тәуекелдер;
- климаттың өзгеруіне байланысты өтпелі тәуекелдер;
- климаттың өзгеруіне байланысты мүмкіндіктер;
- ұйымның климатқа төзімділігі.

Стандарттар 2024 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енді. Топ осы стандарттардың Топтың қызметіне және шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін бағалайды (2-Ескерту – Климатқа байланысты мәселелер, 33-Ескерту – Қоршаған ортаны қорғау бойынша мәселелер).

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ

Осы шоғырланған қаржылық есептілікте берілген есептік саясаттың бұдан былай сипатталған ережелерін, 2-Ескертуде көрсетілген есептік саясаттың өзгерістеріне қатысты белгілі бір ерекшеліктерді қоспағанда, Топ бұдан кейінгі барлық есептік кезеңдерде қолданды.

Шоғырландыру ұстанымдары

Еншілес ұйымдар

Топ бақылайтын ұйым еншілес болып табылады. Топ инвестициялық нысанға қатысуға байланысты немесе мұндай кіріс алуға құқығы пайда болудан тұрақсыз кірістер тәуекелдеріне ұрынуы мүмкін болған кезде Топ еншілес ұйымдарына бақылау жүргізеді және осы кірістің шамасына ықпал ету мақсатында осы Кәсіпорындарға қатысты өзінің өкілеттігін қолдануына мүмкіндігі бар. Атап айтқанда, Топ өзі де-факто бақылау жүргізетін нысандардың инвестицияларын шоғырландырады. Еншілес ұйымдардың қаржылық есептіліктерінің көрсеткіштері бақылау алынған күннен бастап ол тоқтатылған күнге дейінгі шоғырландырылған қаржылық есептіліктің құрамынан көрсетіледі.

Бақыламайтын акционерлердің үлестерін сатып алу мен сату

Топ шоғырландырылған қаржылық есептілікте акционерлермен жасалған операциялар ретінде бақыламайтын акционерлердің үлестерін сатып алу мен шығару істерін қамтиды. Соған қарай бақыламайтын акционерлердің үлестері түзетілген құн мен төленген немесе өтеу ретінде алынған әділ құн арасындағы қандай да бір айырмашылық тікелей капитал құрамынан орын алады және Бас Банк меншік иесі ретінде саналады.

Шоғырландыру кезінде алынып тасталатын операциялар

Топтың қатысушылары арасындағы операциялар, осындай операциялардың берешек қалдықтары, сондай-ақ аталған операцияларды жасау үдерісінде туындайтын іске аспаған пайда шоғырландырылған қаржылық есептілік әзірлеу үдерісі кезінде алынып тасталады. Бірлескен ұйымдармен жасалған операциялар кезінде жүзеге аспаған пайда шоғырландырылған қаржылық есептіліктен Топтың сол ұйымдардағы үлесіне тең көлемде шығарылады.

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)**3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)****Шоғырландыру ұстанымдары (жалғасы)***Шоғырландыру кезінде алынып тасталатын операциялар (жалғасы)*

Бірлескен ұйымдармен жасалған операциялар кезінде жүзеге аспаған пайда шоғырландырылған қаржылық есептіліктен сол ұйымдардың инвестициялық шоты көрсетілген корреспонденциялардан шығарылады. Құнсыздану белгілерінің пайда болуы жағдайын есепке алмағанда, жүзеге аспаған шығындар шоғырландырылған қаржылық есептіліктен пайда шығарылған үлгіде шығарылады.

Бақыламайтын акционерлердің үлесі

Бақыламайтын акционерлердің үлесі Топқа тікелей немесе тікелей емес сипатта тиесілі болмайтын еншілес ұйымдағы капитал түрінде беріледі.

Бақыламайтын акционерлердің үлесі шоғырландырылған қаржылық есептілікте Топтың акционерлеріне тиесілі капиталдан бөлек капитал құрамында көрсетіледі. Бақыламайтын акционерлердің пайданың немесе шығынның құрамындағы және жалпы жиынтық кірістегі үлесі шоғырландырылған есептің пайда немесе шығын және басқа да жиынтық кіріс туралы жеке баптарда көрсетіледі.

Шетелдік валюта

Шетел валютасындағы операциялар Топтың сәйкесті функционалды валютасына операциялар жасалған күні әрекет еткен валюталық бағам бойынша аударылады.

Есеп берілген күндегі жай-күй бойынша шетел валютасында қамтылған монетарлық активтер мен міндеттер есеп күні әрекет еткен валюталық бағам бойынша функционалды валютаға аударылады. Монетарлық активтермен және міндеттермен жасалған операцияларда, шетел валютасында көрініс тапқан табыс немесе шығын кезеңнің басындағы жай-күй бойынша функционалды валютадағы, кезең ішіндегі тиімді мөлшерлеме бойынша есептелген сыйақы мен төлем шамасына қарай түзетілген амортизацияланған құн мен есептік кезеңнің аяғындағы жай-күй бойынша, валюталық бағамда функционалды валютаға аударылған шетел валютасында амортизацияланған құн арасындағы айырмашылық түрінде беріледі.

Шетел валютасында қамтылған, әділ құн бойынша бағаланатын монетарлық емес активтер мен міндеттер әділ құн анықталған күні әрекет еткен валюталық бағам бойынша функционалды валютаға аударылады. Шетел валютасында қамтылған және нақты шығындар бойынша көрініс тапқан монетарлық емес активтер мен міндеттер операция жасалған күні әрекет еткен валюталық бағам бойынша функционалды валютаға аударылады.

Айырмашылық құнсыздану себебінен туындаған жағдайларды есепке алмағанда, сатуға арналған шетел валютасына аудару нәтижесінде туындайтын бағамдық айырмашылықтар пайданың немесе шығынның құрамында көрсетіледі, мұндай жағдайда, басқа жиынтық кірістердің құрамында көрініс тапқан бағамдық айырмашылық пайданың немесе шығынның құрамына; хеджирлеу тиімді болған жағдайда шетелдік операцияларға таза инвестициялар ретінде хеджирленген қаржылық міндеттер; немесе басқа жиынтық кірістердің құрамында көрініс тапқан хеджирлеу тиімді болған жағдайда, ақша қаражаттарының ағымдарын хеджирлеу операцияларының талаптарына сәйкес қайтадан сыныпталады. Қазақстандық қор биржасы (бұдан былай – «ҚҚБ») белгілеген және аталған қаржы есептілікте пайдаланылған айырбас бағамы төменде көрсетіледі:

	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Жыл соңындағы ақша айырбастау бағамы		
Теңге/1 АҚШ доллары	525.11	454.56
Теңге/1 еуро	546.74	502.24
Теңге/1 рубль	4.88	5.06

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржылық активтер мен міндеттемелер

Бастапқы мойындау

Мойындалған күн

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді стандартты шарттарда сатып алу немесе сату мәмілелер жасалған күні, яғни Топ активтерді немесе міндеттерді сатып алу міндеттерін өзіне алған күні көрсетіледі. Стандартты шарттарда сатып алуға немесе сатуға қаржылық активтер мен міндеттемелерді келісімшарт шеңберінде сатып алу немесе сату жатқызылады, келісімшарттың шарттарында аясында ережелерде белгіленген немесе нарықта қабылданған келісімдерде қабылданған мерзімдер активтер мен міндеттемелерді жеткізу талап етіледі.

Бастапқы бағалау

Бастапқы мойындау кезінде қаржылық құралдарды сыныптау келісілген шарттар мен басқару құралдары үшін қолданылатын бизнес-моделдерге байланысты болады. Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланған жағдайларды қоспағанда, қаржылық құралдар, мәміле бойынша шығындарды қосқанда алдымен әділ құн бойынша бағаланады.

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді бағалау санаттары

Топ өзінің барлық қаржылық активтерін, активтерді басқаруда қолданылатын бизнес-моделдер мен активтерді бағалаудың келісілген төмендегі шарттары негізінде сыныптайды:

- амортизацияланған құн;
- басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құн (БЖКӨК);
- табыс немесе шығындар арқылы әділ құн (ТШӨК).

Топ туынды құралдар мен саудаға арналған құралдарды ТШӨК бойынша сыныптайды және бағалайды. Топ өз қалауымен қаржылық құралдарды ТШӨК бойынша бағаланушы ретінде сыныптауы мүмкін, егер мұндай сыныптау бағалау немесе мойындау ұстанымдары қолданудағы жүйесіздікті жоюға немесе кәдімгідей азайтуға мүмкіндік беретін болса.

Қарыздар мен қаржылық кепілдіктер беру жөніндегі міндеттерді қоспағанда, қаржылық міндеттер амортизацияланған құн немесе ТШӨК бойынша бағаланады, егер олар саудаға арналған және/немесе туынды құралдар болып табылса немесе Топтың қалауымен әділ құн бойынша бағаланушы ретінде сыныпталса.

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын кредиттік мекемелердегі қаражаттар, клиенттердің кредиттері, инвестициялық бағалы қағаздар

Топ келесі екі шарттың екеуі де орындалған жағдайларда ғана кредиттік мекемелердегі қаражаттарды, клиенттердің кредиттері мен басқа да қаржылық инвестицияларды амортизацияланған құн бойынша бағалайды:

- келісімшартта қарастырылған ақша ағымдарын алу үшін қаржылық активтерді ұстау мақсаты болып табылатын бизнес-моделдер шеңберінде қаржылық активтер ұсталады;
- қаржылық активтердің келісілген шарттары, қарыздың негізгі сомасы мен қарыздың негізгі сомасының (SPPI) жабылмаған бөлігі пайыздар шотына ғана жасалатын төлемде болып табылатын ақша ағымдарының көрсетілген құн алуды шарт етіп қояды.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржылық активтер мен міндеттемелер (жалғасы)

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді бағалау санаттары (жалғасы)

Бұл шарттар төменде толығырақ қарастырылады.

Бизнес-моделін бағалау

Топ бизнесте белгілі бір мақсатқа жету үшін топтарға бірлескен қаржылық активтерді басқару қандай деңгейді жүргізіліп жатқанын дәл көрсететін деңгейдегі бизнес-моделін анықтайды.

Топтың бизнес-моделі жекелеген құралдардың деңгейінде емес, қоржындарды біріктіру мен бақыланатын төмендегідей деректерге сүйенген жоғарырақ деңгейде бағаланады:

- бизнес-моделінің нәтижелілігі мен осы бизнес-моделінің шеңберінде ұсталатын қаржылық активтердің кірістілігі қалай бағаланады және мұндай ақпарат ұйымның басқарушы қызметкерлеріне хабарланады;
- бизнес-моделінің нәтижелілігіне (осы бизнес-моделінің шеңберінде ұсталатын қаржылық активтердің кірістілігіне) ықпал ететін тәуекелдер, атап айтқанда, осы тәуекелдерді басқару тәсілі;
- бизнесті басқаратын менеджерлер қалай марапатталады (мысалы, сыйақы активтерді басқаратын әділ құннан, әлде қарастырылған келісімшартта ақша ағымдарынан алынған ақшаға ма);
- Топтың бизнес-моделін бағалауда сатылымның күтілген жиілігі, көлемі мен мерзімдері де маңызды аспекті болып табылады.

Бизнес-моделін бағалау туындауына күмән болмайтын «ең нашар» немесе «стрессті» сценарийлері есепке алынбаған негіздерге сүйенеді». Егер ақша ағымдары бастапқы мойындаудан кейін Топ күткеннен басқа тәсілмен жүзеге асырылған болса, онда Топ осы бизнес-моделінің шеңберінде ұсталатын қалған қаржылық активтердің сыныптауын өзгертпейді, бұдан ары қарай ол мұндай ақпаратты жақында жасалған немесе жақында сатып алынған қаржылық активтерді бағалау кезінде назарға алатын болады.

«Қарыздың негізгі сомасы мен қарыздың негізгі сомасының жабылмаған бөлігіне есептелген пайыздар есебіне ғана жасалатын төлемдер (SPPI тесті)»

Сыныптау үдерісінің екінші кезеңі шеңберінде Топ келісімшартта қарастырылған актив бойынша ақша ағымдарының қарыздың негізгі сомасы мен қарыздың негізгі сомасының (яғни SPPI тест жүргізеді) жабылмаған бөлігі пайыздар шотына ғана төленеді. Осы тестің мақсатындағы «қарыздың негізгі сомасы» бастапқы мойындау кезіндегі қаржылық активтердің әділ құны ретінде беріледі және ол осы қаржылық активтер әрекет ететін мерзім барысында өзгеруі мүмкін (мысалы, егер қарыздың негізгі сомасы немесе сыйлықақы /дисконттың амортизациясын өтеу шотына төлем жасалса).

«Қарыздың негізгі сомасы мен қарыздың негізгі сомасының жабылмаған бөлігіне есептелген пайыздар есебіне ғана жасалатын төлемдер (SPPI тесті)» (жалғасы)

Әдеттегі ақшаның уақытша құны үшін өтем мен кредиттік тәуекел үшін өтем кредиттік келісімшарт шеңберіндегі пайыздардың ең маңызды элементтері болып табылады. SPPI тестін жүргізу үшін Топ орынды деректерге, мысалы, қаржылық активтер қандай валютада берілгеніне және пайыздық мөлшерлеме белгіленген кезең туралы пайым жасалады және талданады.

Тәуекелдерге немесе келісімшартта қарастырылған, базалық кредиттік келісімдермен байланысы жоқ ақша ағымдарының құбылуына байқауға мүмкін емес өте төмен ықпал ететін келісілген шарттар бір мезгілде келісімшартта қарастырылған, қарыздың негізгі сомасының және қарыздың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне есептелген пайыздар шотына ғана жасалатын төлемдер болып табылатын ақша ағымдарының туындауына жол ашпайды. Мұндай жағдайларда, қаржылық активтерді ТШӘҚ бойынша бағалау қажет.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржылық активтер мен міндеттемелер (жалғасы)

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді бағалау санаттары (жалғасы)

БЖКӨҚ бойынша бағаланатын борыштық құралдар

Топ келесі екі шарттың екеуі де орындалған жағдайда ғана БЖКӨҚ бойынша борыштық құралдарды бағалайды:

- келісімшартта қарастырылған ақша ағымдарын алу үшін қаржылық активтерді сату арқылы да жетуге болатын бизнес-модель шеңберінде ұсталады;
- қаржылық активтердің келісілген шарттары SPPI тестінің өлшемдерін ұстанады.

БЖКӨҚ бойынша бағаланатын борыштық құралдар кейінірек әділ құн бойынша бағаланады, ал әділ құнның өзгеруі нәтижесінде туындайтын пайда немесе шығындар, БЖК құрамында мойындалады. Пайыздық түсім мен валюталық бағамдардың өзгеруінен келетін пайда немесе шығындар амортизацияланған құн бойынша бағаланған қаржылық активтер мойындалғаны секілді үлгіде пайда немесе шығынның құрамында мойындалады. Мойындау тоқтатылғанда, ертерек БЖК құрамында танылған, жинақталған табыс немесе шығын, БЖК құрамынан шығып, пайданың немесе шығынның құрамына қайта сыныпталады.

БЖКӨҚ бойынша бағаланатын борыштық құралдардың ККШ әділ құн бойынша бұл қаржылық бағалануы жалғаса беретін активтердің қаржылық жағдайы туралы есептегі баланстық құнын түсірмейді. Күтілген шығындардың бағалау қорына тең келетін, активті амортизацияланған құн бойынша бағалау кезінде жасалған осы сома орнына жинақталған соманың құнсыздану ретінде басқа да жинақталған кіріс құрамында танылады, пайданың немесе шығынның құрамындағы сәйкесті сомалармен бірге мойындалады. БЖК құрамында танылған шығындардың жинақталған сомасы, активтерді мойындау кезінде тоқтатылған пайданың немесе шығынның құрамына қайта сыныпталады.

БЖКӨҚ бойынша бағаланатын үлестік құралдар

Кей кезде Топ үлестік құралдарға жасалған кейбір инвестицияларды бастапқы мойындау кезінде, кейін күшін жою құқығын берместен, оларды БЖКӨҚ бойынша бағаланатын үлестік құралдар ретінде сыныптау туралы шешім қабылдайды, егер олар БЕХС (IAS) 32 «Қаржылық құралдар: берілуі» сәйкес үлестік құралдардың анықтамасына сай келетін болса және саудаға арналмаған болса. Мұндай сыныптау туралы шешім әр құралға жеке-жеке қабылданады.

Мұндай үлестік құралдардың пайдалары немесе шығындары пайданың немесе шығынның құрамына ешқашан қайта сыныпталмайды. Дивидендтері басқа кіріс ретінде пайданың немесе шығынның құрамында мойындалады, алайда дивидендтер алу құқығы белгіленіп қойған, бұған Топ мұндай құралдардың бастапқы құнына қатысты өтеме ретінде мұндай түсімдерден пайда көрген жағдайлары кірмейді. Мұндай жағдайдағы табыс БЖК құрамында танылады. БЖКӨҚ бойынша бағаланатын үлестік құралдар құнсыздануға қатысты бағалаудан өткізілмейді. Мұндай құралдарды есептен шығарғанда, қайта бағалауда жиналған қор белгіленбеген пайданың құрамына аударылады.

Кредиттер беруге қатысты қаржылық кепілдіктер, аккредитивтер мен міндеттемелер

Топ қарыздар беруге қатысты қаржылық кепілдіктер, аккредитивтер мен міндеттемелер шығарады.

Қаржылық кепілдіктер алдымен алынған сыйлықақы сомасында, әділ құны бойынша жасалған қаржылық есептілікте мойындалады. Бастапқы мойындаудан кейін Топ әрбір кепілдікке қатысты өз міндеттерін пайданың немесе шығын туралы шоғырланған есепте танылған жинақталған амортизацияны есепке алмағанда, бастапқы мойындалған соманың ең жоғарғы шамасы деңгейімен – БЕХС (IAS) 37 – қаржылық міндеттерді реттеуге қажетті, кепілдіктер нәтижесінде туындайтын шығынды бағалаудың ең жақсы есептемесіне сәйкес немесе – ҚЕХС (IFRS) 9 – ККШ бағалаушы қорға сәйкес бағалайды.

Кредиттер мен аккредитивтер беру жөніндегі міндеттер келісілген міндеттер болып табылады, соның шарттары бойынша міндеттер әрекет ететін мерзімі ішінде Топ ертерек келісілген шарттарда клиентке кредит беруге міндетті.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржылық активтер мен міндеттемелер (жалғасы)

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді бағалау санаттары (жалғасы)

Кредиттер беруге қатысты қаржылық кепілдіктер, аккредитивтер мен міндеттемелер (жалғасы)

Топ кей кезде нарықтан төменгі пайыздық мөлшерлемеде кредиттер беру туралы міндеттер шығарады. Мұндай міндеттер алдымен әділ құн бойынша мойындалады және мойындалған кірістің жинақталған сомасын есепке алмағанда, алдымен мойындалған сомасында, кейінірек ККШ сәйкес бағалаушы кор сомасының ең жоғарғы шамасында бағаланады.

Орындау кепілдіктері

Орындау кепілдіктері – егер басқа тарап келісімшартта қарастырылған міндеттерін орындамайтын болса, өтемақы ұсынатын келісімшарттар. Орындау кепілдіктері кредиттік тәуекелдерге өткізілмейді. Орындау кепілдігі енгізілген келісімшарт бойынша тәуекел екінші тараптың келісімшартта қарастырылған міндеттерін орындамауы мүмкін екенін қарайды. Сәйкесінше, орындау кепілдіктері қаржылық құралдар қатарына кірмейді.

Ақшалай қаражат пен олардың баламалары

Ақшалай қаражат пен олардың баламаларының құрамына қолма-қол ақшалай қаражаттары, ҚРҰБ қаражаттары мен кредиттік мекемелердегі туындаған күннен бастап тоқсан күн ішінде өтелуі тиіс мерзімі көрсетілген, қандай да бір келісілген міндеттермен ауыртпалықтар салынбаған қаражаттар кіреді. Ақшалай қаражат пен олардың баламалары амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі.

Репо мен кері репо келісімшарттары

Бағалы қағаздарды сату мен кері сатып алу келісімшарттары (репо келісімшарттары) қаржыландыру операциялар қамтамалары ретінде қаржылық есептілікте көрсетіледі. Репо келісімшарттары бойынша сатылған бағалы қағаздар шоғырланған есепте көрсетілуін жалғастыра береді және контрагентте өзара шарттың немесе жалпы қабылданған тәжірибенің шарттарынан туындаған бағалы қағаздарды сату немесе қайтара кепілге қою құқығы болған жағдайда, репо келісімшарттары бойынша кепіл заты ретінде берілген бағалы қағаздар санатына аударылады. Сәйкесті міндеттер кредиттік ұйымдардың немесе клиенттердің қаражаттарының құрамына енгізіледі. Кері сату келісімшарттары бойынша бағалы қағаздарды сатып алу (кері репо) жағдайға қарай ақша қаражаттары мен олардың баламалары, кредиттік ұйымдардағы немесе клиенттердің кредиттер қаражаттары құрамында қамтылады. Сату бағасы мен кері сатып алу бағасы арасындағы айырмашылық пайыздар ретінде қарастырылады және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша репо келісімшарттары әрекет еткен мерзім ішінде есептеледі.

Туынды қаржылық құралдар

Топ өзінің әдеттегі қызметі барысында валюталық нарықтар мен капитал нарықтарында әртүрлі туынды қаржылық құралдарды (қысқа мерзімді своптарды қосқанда) қолданады. Бұл қаржылық құралдар саудаға арналады және алдымен әділ құн бойынша көрсетіледі. Әділ құн базалық құралдар мен басқа да деректерге сәйкес келетін ағымдағы нарықтық және келісілген құнның негізінде анықталады. Оң әділ құндағы туынды қаржылық құралдар активтердің құрамында, ал теріс әділ құнмен – міндеттердің құрамында көрсетіледі. Көрсетілген құралдармен жасалған операциялар бойынша пайдалар мен шығындар туынды қаржылық құралдармен жасалған операциялар бойынша таза кірістер/(шығындар) құрамындағы пайда немесе шығын туралы есепте көрсетіледі.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржылық активтер мен міндеттемелер (жалғасы)

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді бағалау санаттары (жалғасы)

Қарыз қаражаттары

Егер келісілген келісімдер нәтижесінде Топ ақшалай қаражатты немесе басқа қаржылық активтерді жеткізуге, әлде міндеттерді ақша қаражаттарының немесе басқа қаржылық активтердің тіркелген сомаларын өзіндік үлестік құралдардың тіркелген санына алмастырғаннан басқаша тәсілмен орындауға міндетті болса, онда шығарылған қаржылық құралдар немесе оның құрамдастары міндеттер сияқты сыныпталады. Мұндай құралдардың құрамына Үкімет алдындағы берешек, Кредиттік ұйымдардың қаражаты, Клиенттердің қаражаты, шығарылған Борышкерлік бағалы қағаздар кіреді. Бастапқы мойындаудан кейін қарыз қаражаттары тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, амортизацияланған күн бойынша көрсетіледі. Кірістер мен шығыстар міндеттерді мойындау тоқтатылғанда, сондай-ақ амортизация үдерісіндегі пайданың немесе шығынның құрамында көрсетіледі.

Қаржылық активтерді өзара есепке алу

Өзара есепке алуды жүргізу мен бір мезгілде міндеттерді реттей отырып, активті сату ниетіне қатысты заңды түрде бекітілген құқығы болғанда ғана, қаржылық активтер мен міндеттерді өзара есепке алу ісі қаржылық жағдай туралы есепте таза сальдоны ғана көрсете отырып, жүргізіледі.

Есепке алу ісін жүргізу құқығы келешектегі оқиғаға қатысты болмауы тиіс және келесі жағдайлардың барлығында заңдық күшін сақтауы тиіс:

- әдеттегі қызмет барысында;
- міндеттер орындалмаған жағдайда;
- ұйымның немесе контрагенттерінің бірі қабілетсіз немесе банкрот жағдайда.

Әдетте, бұл шарттар, өзара есепке алысу туралы бас келісімдерге қатысты орындалмайды және сәйкесті активтер мен міндеттер қаржылық жағдайы туралы шоғырланған есепте толық сомасында көрсетіледі.

Кредиттерді қайта құрылымдау

Топ қарыз алушының қаржылық жағдайына қарай уақытша қаржылық қиындыққа тап болған қарыз алушыларға жеке-жеке жол табуға тырысады. Клиент кредитті мойындауды тоқтатуға тиіс екендігіне бағалау кезінде Топ басқалармен қатар келесі деректерді де қарастыруға тиіс:

- кредит валютасын өзгерту;
- контрагентті өзгерту;
- түрленуі бұдан былай құралдың SPPI тестінің өлшемдеріне жауап бермейтіндей деңгейге жеткізе ме.

Егер түрленім ақша ағымдарының өзгерістеріне алып келмейтін болса, түрленімді мойындауды тоқтатпайды. Бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағымдарының өзгерістеріне сүйене отырып, құнсызданудан келген шығын ретінде танылғанға дейін пайда немесе шығын туралы шоғырланған есептегі түрленімнен келген шығындарды есепке алмағанда, Топ модификациядан келген табыс немесе шығынды мойындайды.

Мойындаудың тоқтауына алып келмейтін модификация жағдайында, Топ сондай-ақ кредиттік тәуекелдер кәдімгідей өсуінің болғанын немесе активтерді кредиттік-құнсызданған ретінде сыныптау қажеттігін қайтадан бағалайды. Активтерді модификация нәтижесінде кредиттік-құнсызданған ретінде сыныптағаннан кейін, ол тұрақтандыру кезеңі аяқталғанға дейін 3-Кезең құрамында қалады. Тұрақтандыру кезеңі – Топ қарыз алушыға, қаржылық жағдайының нашарлауына байланысты қайта құрылымдау берілгеннен кейін қарыз алушының кредиттік пәнін қадағалайтын кезең. Қайта құрылымдалған қарызды 3-Кезеңнен аудару үшін еріксіз қайта құрылымдау берілген күннен бастап, оның барысында қарыз алушының қаржылық жағдайының нашарлауы байқалмайтын және кемінде 12 (он екі) үздіксіз айды құрайтын кезең қажет.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржылық активтер мен міндеттемелер (жалғасы)

Құнсыздануды бағалау

Топ тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе соған жақын мәнді қолдана отырып дисконтталатын күтілген, алынып бітпеген ақша қаражаттарын бағалау үшін ықтималдықты есепке ала отырып таразыланған бірнеше сценарийлер негізінде ККШ есептейді. Ақша қаражаттарын толық алмау – бұл келісімшартқа сәйкес ұйым алуы тиіс ақша ағымдары мен ұйым алуды күтіп отырған ақша ағымдары арасындағы айырмашылық.

ККШ есептеу механикасы төменде сипатталған, оның негізгі элементтері төмендегідей болып келеді:

Дефолттың ықтималдығы (PD)	Дефолттың ықтималдығы белгіленген уақыт кезеңі барысындағы дефолттың орын алу ықтималдығын бағалау түрінде беріледі. Дефолт қарастырылған кезең ішінде белгілі бір уақыт сәтінде ғана орын алуы мүмкін, егер активті мойындау тоқтатылмаған болса, онда ол бұрынғысынша қоржынның бөлігі болып табылады.
Дефолт тәуекеліне ұрынған шама (EAD)	Дефолт тәуекеліне ұрынған шама, келісімшартта немесе басқаша қарастырылған, берілген қарыздар мен пайыздар өтеу күтілген, төлемдерді кешіктіру нәтижесінде есептелген қарыздың негізгі сомалары мен пайыздарының төлемдерін қосқанда, есеп күнінен кейін осы шаманың күтілген өзгерістерін есепке алғандағы, келешекте қандай да бір күні дефолтқа ұрынған шамаларды есептік бағалау түрінде беріледі.
Дефолт кезіндегі шығын деңгейі (LGD)	Дефолт кезіндегі шығын деңгейі белгілі бір уақыт сәтіндегі дефолт орын алған жағдайда туындайтын шығындарды бағалау түрінде беріледі. Бұл көрсеткіш келісімшартта қарастырылған ақша ағымдары мен кредитор алуды күткен, соның ішінде қамтаманы сату нәтижесінде алынған ақша ағымдары арасындағы айырмашылықтарды ескере отырып есептеледі. Әдетте EAD қатысты пайыздық мәнде беріледі.

ККШ бағалаушы қоры бастапқы мойындалған сәттен бастап кредиттік тәуекелдер кәдімгідей өскен болса, актив әрекет еткен мерзім ішінде туындайды деп күтілген кредиттік шығындардың (бүкіл мерзімде немесе ККШ бүкіл мерзімдегі күтілген кредиттік шығындар) негізінде есептеледі, әйтпегенде бағалаушы қор 12 айлық күтілген кредиттік шығынға (12 айлық ККШ) тең сомала есептеледі. 12 айлық ККШ – бұл есеп күнінен кейінгі мүмкін болған 12 ай ішінде, қаржылық құралдардың дефолттары себебінен туындайтын, бүкіл мерзімде ККШ түрінде берілетін ККШ-ның бөлігі. Бүкіл мерзімдік ККШ мен 12 айлық ККШ қаржылық құралдардың базалық қоржындарының сипатына қарай әлде дербес негізде немесе топтық негізде есептеледі.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржылық активтер мен міндеттемелер (жалғасы)

Құнсыздануды бағалау (жалғасы)

Топ қаржылық құралдың әрекет етуінің қалған мерзімінде дефолттың орын алу тәуекелінің өзгеруін тіркеу арқылы бастапқы мойындау сәтінен бастап қаржылық құрал бойынша кредиттік тәуекел айтарлықтай өсуіне қарай әрбір есеп айының аяғында бағалау жүргізу мақсатындағы саясатын әзірледі. жоғарыда баяндалған үдерістер негізінде Топ берілген кредиттерді келесі топтарға біріктіреді:

1-Кезең:	Кредитті бастапқы мойындау кезінде Топ бағалаушы қорды 12 айлық ККШ тең сомада мойындайды. 1-Кезеңге сондай-ақ кредиттік тәуекелдері 2-Кезеңнен аударылатындай деңгейге дейін төмендеген кредиттер мен басқа да кредиттік желілер кіреді.
2-Кезең:	Бастапқы мойындау сәтінен бастап кредит бойынша кредиттік тәуекел кәдімгідей өссе, Топ бағалаушы қор бүкіл мерзімде ККШ тең сомада мойындайды. 2-Кезеңге сондай-ақ кредиттік тәуекелдері 3-Кезеңнен аударылатындай деңгейге дейін төмендеген кредиттер мен басқа да кредиттік желілер кіреді.
3-Кезең:	Кредиттік-құнсызданған болып табылатын кредиттер. Топ бағалаушы қорды бүкіл мерзімде ККШ тең сомада мойындайды.
Кредиттік – құнсызданған, сатып алған немесе жасалған (бұдан былай – «КҚСЖ») активтер:	КҚСЖ активтер – бұл бастапқы мойындау кезінде кредиттік құнсыздану болған қаржылық активтер. Бастапқы мойындау кезінде КҚСЖ активтер әділ құн бойынша бағаланады, кейінірек кредиттік тәуекелдерді есепке ала отырып есептелген, түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептелген пайыздық түсім бойынша танылады. ККШ бағалаушы қоры бүкіл мерзімдегі күтілген кредиттік шығындар сомасының өзгеруі кейінірек орын алған көлемде ғана танылады немесе танылуы тоқтатылады.

Дефолтты анықтау мен сауықтыру

Шағын, орта және корпоративтік бизнесті кредиттеу сегментінде қарыздар бойынша дефолт деректеріне осы қарыздар бойынша есептелген келешектегі ақша ағымдарына жағымсыз ықпал ететін бір немесе бірнеше оқиғалар кіреді (3-Кезеңге көшу өлшемдері):

- Бастапқы мойындау сәтінен бастап қарыз алушының ішкі кредиттік рейтингін D деңгейіне төмендету;
- Қарыз алушының Топ алдындағы міндеттерінің көлемі талаптардан асып кеткен жағдайда, Топта ашылған төлемдік талап-тапсырмаларды қарыз алушының/ контрагенттің шоттарына қою;
- Негізгі қарыз және/немесе сыйақы бойынша 60 және одан көп күнтізбелік күнге мерзімі өткен берешектер болған;
- Қарыз алушының қаржылық жағдайының нашарлауына байланысты қарыз бойынша сыйақы есептеуді уақытша тоқтату;
- Кейінгі жиырма ай ішінде бір және бірнеше рет қарыз алушының қаржылық жағдайының нашарлауына байланысты қарызды қайта құрылымдау;
- Қарыз берілген сәттен бастап кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуінен қарыз алушы берешегінің бөлігін немесе барлық сомасын есептен шығару;
- Айтарлықтай дисконтпен қарыздарды сату;
- Қарыз алушыға/контрагентке кәдімгідей материалдық залал келген немесе оның өз қызметін жалғастыруына мүмкіндік бермеген, мысалы, қызметін жүзеге асыру лицензиясының алыну секілді форс-мажор, сондай-ақ басқа да жағдайлардың болғаны туралы Топтың ақпараттар алуы;
- ҚР заңнамасына сәйкес қарыз алушыны банкрот деп мойындау туралы арыздың берілуі;
- ҚР заңнамасына сәйкес қарыз алушы оны банкрот деп мойындау туралы арызбен сотқа жүгінуі.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржылық активтер мен міндеттемелер (жалғасы)

Дефолтты анықтау мен сауықтыру (жалғасы)

Заңды және жеке тұлғалардың кредиттері мен кредиттік сипаттағы міндеттерін есепке алмағанда, басқа қаржылық құралдар бойынша:

- Контрагенттің сыртқы кредиттік рейтингін «Дефолт» деңгейіне дейін төмендету (Standard&Poor's, Moody's, Fitch халықаралық рейтингтік агенттіктер белгілеген);
- Банк–контрагенттер мен қаржылық институттарға мониторинг жүргізуді реттейтін Топтың ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес контрагенттің қаржылық жағдайын «сыни» санатына дейін айтарлықтай нашарлауы;
- Топта үш күннен артық мерзімге негізгі қарыз және/немесе пайыздық кіріс бойынша мерзімі өткен берешектің болуы.

Топтың саясатына сәйкес қаржылық актив бір санаттан екіншісіне ауыстырылған кезде, дефолттың орын алуының бірде бір өлшемі байқалмаса және қорлар (қор) құрылған күні контрагент қаржылық активтің жалпы баланстық құнының төмендеуіне алып келетіндей берешектерді өтеген кезде қаржылық құралдар «сауықтырылған» болып есептеледі, және сәйкесінше 3-Кезеңге ауыстырылады.

Ішкі рейтинг тағайындау және дефолттың ықтималдығын бағалау үдерісі

Ішкі рейтинг деңгейін тағайындау моделін Топтың тәуелсіз тәуекелдер департаменті әзірлейді және қолданады. Моделдерде қарыз алушының өзіндік ақпараттарынан басқа сандық, сонымен қатар сапалық ақпараттар қолданылады, сондай-ақ сыртқы көздерден қарыз алушыға ықпал жүргізуі мүмкін қосымша ақпараттар есепке алынады. Пайдалануға болатын жерлердің барлығында, сондай-ақ ұлттық және халықаралық рейтингтік агенттіктердің ақпараттары қолданылады.

Мойындауды тоқтату

Топ осы қаржылық активке қатысты келісімшартта қарастырылған ақша қаражаттарының ағымына қатысты құқықтарын жоғалтқан кезден бастап, әлде екінші тарапқа осы қаржылық активтің меншік құқығына қатысты барлық тәуекелдер мен пайда түгелімен дерлік өткізілетін немесе осы қаржылық активтің меншік құқығына қатысты барлық тәуекелдер мен пайданың басым бөлігін Топ өткізбеген, сақтамаған, бірақ қаржылық активтерге бақылау жүргізу құқығын сақтамайтын мәмілелерді жүзеге асыру нәтижесінде қаржылық активті басқа тарапқа өткізген кезде, қаржылық активті мойындауды тоқтатады. Қаржылық активтерге өткізілген қатысудың кез келген үлесіне қатысты, Топ жасаған немесе өзінде сақтап қалған мойындауды тоқтату талаптары сақталатын болса, онда ол қаржылық жағдай туралы жасалған шоғырланған есепте жеке актив немесе міндет ретінде мойындалады.

Қаржылық міндеттерге қатысты келісілген міндеттер орындалса, жокқа шығарылса немесе тоқтатылса, Топ қаржылық міндеттерді мойындауды тоқтатады.

Егер Топ өзіндік борыштық міндеттерді алатын болса, онда ол қаржылық жағдайы туралы шоғырланған есептен шығарылады және айырмашылық міндеттердің баланстық құны мен төленген өтемдер арасындағы айырмашылық міндеттерді мерзімінен бұрын өтеуден келетін пайданың немесе шығынның құрамына енгізіледі.

Жалдау

Топ жалгер ретінде

Топ қысқа мерзімдік жалдау мен құны төмен активтерді жалдауды қоспағанда, барлық жалдау келісімшарттарын мойындау мен бағалауда бірыңғай тәсілді қолданады. Топ базалық актив құқығын беретін төлемдер мен активтерді пайдалану құқығына қатысты міндеттерді мойындайды.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Жалдау (жалғасы)

Пайдалану құқығы формасындағы активтер

Топ жалдау басталған күні (яғни базалық актив қолдануға қол жетімді болған күні) пайдалану құқығы формасындағы активтерді мойындайды. Пайдалану құқығы формасындағы активтер, жинақталған амортизация мен құнсызданудан жинақталған шығындарды алып тастап, жалдау бойынша міндеттерді қайта бағалауға түзетулер жасай отырып, бастапқы күн бойынша бағаланады. Пайдалану құқығы формасындағы активтердің бастапқы құнына жалдау бойынша алынған ынталандырушы төлемдерді алып тастағанда, жалдау басталған күні немесе сол күнге дейін жасалған бастапқы тікелей шығындар мен жалгерлік төлемдер бойынша мойындалған жалдау міндеттерінің көлемі кіреді. Егер жалдау мерзімінің соңында Топтың жалға алынған активті жеке меншік құқығына алатындығына сенімсіздеу болса, онда пайдалану құқығы формасында мойындалған актив келесі кезеңдердің ең қысқа мерзіміне арналған сызықтық әдіспен амортизация жасалады: активті табысты қолданудың болжанған мерзімі немесе жалдау мерзімі. Пайдалану құқығы формасындағы активтердің құнсыздануы тексерілетін болады.

Жалдау бойынша міндеттемелер

Жалдау басталған күні Топ жалдау мерзімі кезінде жүргізілетін жалгерлік акылардың берілген бағасы бойынша бағаланатын жалдау міндеттерін мойындайды. Жалгерлік акының құрамына жоюға бекітілген кепілдіктер бойынша төленетін индекске немесе мөлшерлеме мен сомаға тәуелді құбылмалы жалгерлік төлемдерді жалдауға қойылған ынталандырығыш кез келген төлемді алып тастағандағы тіркелген төлемдер (соның ішінде шын мәнінде тіркелген төлемдер) кіреді. Сондай-ақ, Топтың опционды орындайтынына және жалдау мерзімі Топтың жалдауды тоқтатуға бағытталған опционды орындауға әлеуетті екенін көрсететін жалдау мерзімі белгіленсе, жалдауды тоқтатқаны үшін айыппұлдар төлейтініне жеткілікті түрде сенімділік болса, сатып алу опционын орындау құны жалгерлік акының құрамына кіргізіледі. Индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді емес құбылмалы жалгерлік акы, мұндай төлемдердің орындалуына алып келетін оқиға немесе жағдай орын алған кезеңде шығындар ретінде мойындалады.

Егер жалдау келісімшартында қойылған пайыздық мөлшерлемені анықтау оңай болмаса, берілген жалгерлік акылардың құнын есептеу үшін Топ жалдау басталған күнгі қарыз қаражаттарын тартуға белгіленген мөлшерлемені қолданады. Жалдау басталған күн аяқталғаннан кейін, пайыздарды есептеуді көрсету үшін жалдау міндеттерінің көлемі артады және жалгерлік акылардың жасалғанын көрсету үшін төмендейді. Сонымен қатар жалдау мерзіміне модификация, өзгерістер, тіркелген жалгерлік акының мәніне өзгерістер немесе базалық активті сатып алудағы опционның құнына өзгерістер жасалғанда, жалдау жөніндегі міндеттердің баланстық құнына қайта бағалау жасалады.

Қысқамерзімді жалдау және құны төмен активтерді жалдау

Топ қысқа мерзімді жалдау келісімшарттарын (жалдау мерзімі басталған күнгі қарастырылған жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын және сатып алуға опцион қарастырылмаған келісімшарттар) қысқа мерзімге жалдауына қатысты мойындаудан босатады. Топ сондай-ақ құны төмен деп есептелетін (2,159 мың теңгеге дейін) офистік жабдықтарды жалдау келісімшарттарын мойындаудан босатады. Қысқа мерзімдік жалдау және құны төмен активтерді жалдау бойынша жалгерлік төлемдер жалдау мерзімі барысындағы желілік әдіспен жалдау шығындары ретінде мойындалады.

Операциялық жалдау – Топ жалға беруші ретінде

Топ активтерді иеленуге қатысты барлық шығындар мен пайданы мүлдем өткізбейтін жалдау – операциялық жалдау ретінде сыныпталыады. Жалдаудан түскен кіріс жалдау мерзімі барысындағы желілік әдіспен есептеледі және өзінің операциялық сипатына қарай табыс немесе шығын туралы шоғырландырылған есептегі пайда құрамына енгізіледі. Операциялық жалдау келісімшарттарын келісу және жасау барысында жұмсалған бастапқы тікелей шығындар жалға берілген активтің баланстық құнына қосылады және жалдау мерзімінің барысында жалдаудан түскен кіріс сияқты негізде мойындалады. Шартты жалгерлік төлемдер, олар алынған кезең ішіндегі түсім ретінде мойындалады.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Жалдау (жалғасы)

Қаржылық жалдау – Топ жалға беруші ретінде

Топ жалдау мерзімі басталатын күннен бастап жалдаудағы таза инвестицияларға тең келетін сомадағы жалдау төлемдерінің дебиторлық берешектерін көрсетеді. Қаржылық кіріс таза инвестициялардың баланстық сомасының табыстылық нормасын үнемі жүйелі түрде көрсететін схема бойынша есептеледі. Тікелей бастапқы шығындар жалдау төлемдерінің дебиторлық берешектерінің бастапқы сомасының құрамында есептеледі.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдардың нысандары шоғырландырылған қаржылық есептілікте, қайта бағалау құны бойынша бұдан былай көрсетілетін, жинақталған амортизацияны және жер учаскелері мен ғимараттарды есепке алмағандағы құнсызданудан келген шығындарды қоспағанда нақты шығындар бойынша көрсетіледі.

Негізгі құралдардың нысаны қолданудың әртүрлі пайдалы мерзімдеріне есептелген бірнеше құрамдастардан құралған жағдайда, мұндай құрамдастар негізгі құралдардың жеке нысандары ретінде көрсетіледі.

Қайта бағалау

Жер учаскелері мен ғимараттар жүйелі түрде қайта бағалануы тиіс. Қайта бағалау кезеңділігі қайта бағалануы тиіс ғимараттардың әділ құнының өзгерістеріне қарай жасалады. Пайданың немесе шығынның құрамында көрсетілген нысандарды құнын қайта бағалау нәтижесінде алдыңғы өтемдерді есепке алмағанда, «Жер учаскелері мен ғимарат» санатына жататын жер учаскелері мен ғимараттардың қайта бағалау құнын өсіру нәтижесі басқа жиынтық кіріс құрамында қамтылады. Мұндай жағдайда қайта бағалау нәтижесі пайданың немесе шығынның құрамында қамтылады. Басқа да жиынтық кірістің құрамында көрсетілген нысандардың құнын қайта бағалау нәтижесінде алдыңғы артық төлемдерді есептен шығару жағдайларын қоспағанда, «Жер учаскелері мен ғимарат» санатына жататын жер учаскелері мен ғимараттардың қайта бағалау құнын төмендетілген нәтижесі басқа да жиынтық кірістің құрамында қамтылады. Мұндай жағдайда қайта бағалау басқа да жиынтық кірістің құрамында қамтылады.

Амортизация

Негізгі қаражаттар бойынша амортизация болжанған тиімді қолдану мерзімі ішінде тура сызықты әдіспен есептеледі және ол пайданың немесе шығынның құрамында қамтылады. Амортизация нысанды алған күннен, ал негізгі құралдардың шаруашылық тәсілмен тұрғызылған нысандары – нысанның құрылысы аяқталған және ол пайдалануға дайын болған сәттен бастап есептеледі. Жер учаскелері бойынша амортизация есептелмейді.

Негізгі құралдардың әртүрлі нысандарын пайдалы қолдану мерзімі келесі үлгіде берілуі мүмкін:

Ғимарат	67 жыл
Көлік құралдары	10 жыл
Компьютерлік жабдықтар	4 жылдан 10 жылға дейін
Басқасы	5 жылдан 20 жылға дейін

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Материалдық емес активтер

Сатып алынған материалдық емес активтер жинақталған амортизация мен құнсызданудан келген шығындарды есептен шығарып, нақты шығындар бойынша көрсетіледі.

Арнайы бағдарламалық қамтамалардың лицензияларын сатып алу мен оларды енгізуге жұмсалған шығындар сәйкесті материалдық активтер емес құнына капиталдандырылады.

Материалдық емес активтер бойынша амортизация болжанған мерзім ішіндегі ескіруді теңдей есептеу әдісі бойынша есептеледі және пайданың немесе шығынның құрамында қамтылады. Материалдық емес активтерді пайдалы қолдану мерзімі 1 жылдан 20 жылға дейін құбылады.

Сату үшін ұсталатын активтер

Ұзақ мерзімдік активтер, құрамға кіретін активтер мен міндеттердің өтем құны бәрінен бұрын ұзақ мерзім қолданудан емес, сату есебінен келеді, олар сату үшін ұсталатын активтер санатқа анықталады. Сату үшін ұсталатын активтер санатына жатқызбас бұрын Банктің есептік саясатына сәйкес активтерге немесе топтан шығу құрамдастарына қайта бағалау жүргізіледі. Сәйкесінше, активтерге немесе шығу тобына бағалау аз дегенде екі шама бойынша жасалады: баланстық құн немесе сатылым шығындарын есепке алмағандағы әділ құн.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Инвестициялық жылжымайтын мүлік капиталды өсіру немесе басқа да жағдайлардағы жалдау ақысын алу үшін қолданылатын нысандардан тұрады. Инвестициялық жылжымайтын мүліктердің нысандары алдымен сатып алу шығындарын қосқандағы, сатып алу құны бойынша есептеледі. Осыдан кейін олар әділ құн бойынша көрсетіледі. Инвестициялық жылжымайтын мүліктердің әділ құнына жасалған өзгерістер, олар туындайтын кезең ішіндегі пайданың немесе шығындардың құрамына қосылады.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктер шығарылғанда немесе пайдаланудан мүлдем алынғанда және сонымен байланысты экономикалық пайда көру тоқтатылғанда, инвестициялық жылжымайтын мүліктердің нысандары есептен шығарылады. Нысанды шығарудан келген кез келген кіріс немесе шығын (шығарудан келген таза түсім мен активтің баланстық құны арасындағы айырмашылық) есептен шығару кезеңі ішіндегі шығын немесе табыстың құрамына енгізіледі.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік санатына аудару немесе одан шығару жылжымайтын мүлікті қолданудың сипаты өзгерген кезде ғана жүргізіледі. Инвестициялық жылжымайтын мүліктен иелері тұратын жылжымайтын мүлік нысанына аударған кезде, бұдан былай тіркеу мақсатындағы шартты бастапқы құн пайдалану мақсатын өзгерту сәтіндегі әділ құн ретінде алынады. Иесі орналасқан жылжымайтын мүлік нысаны инвестициялық жылжымайтын мүлік нысанына айналған кезде, Топ мұндай жылжымайтын мүлікті, пайдалану мақсаты өзгерген сәтке дейін негізгі құралдарды есепке алу саясатына сәйкес есепке алады.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Кейінге қалдырылған салықтарға ұқсамайтын қаржылық емес активтер құнсыздану белгілердің болуына қарай әрбір есеп күніндегі жай-күй бойынша бағаланады. Өтелетін гудвил құны әрбір есеп күніндегі жай-күй бойынша бағаланады. Қаржылық емес активтердің өтелетін құны, сатылым шығындары мен қолданудан келген құндылықты есепке алмағанда, әділ құнының ең жоғарғы шамасы болып табылады. Келешекте түсуі болжанған ақша қаражаттарының ағымын қолданудан келген құнды анықтаған кезде, осы активке тән ақша мен тәуекелдердің уақытша ағымдағы нарықтық құнын бағалауды қамтитын, салық салғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемелерін қолдана отырып, анықталған құнның ағымдағы сәтіне дисконтталады. Басқа активтермен түрленетін ақша қаражаттарының ағымдарынан белгілі бір деңгейде тәуелсіз ақша қаражаттарының ағымын түрлендірмейтін активтер үшін өтелетін құн құрамына актив кіретін ақша қаражаттарын түрлендіретін активтердің тобы бойынша анықталады. Ақша қаражаттарын түрлендіретін активтің немесе активтер тобының баланстық құны оның өтелетін құнынан асып түскенде, құнсызданудан келген шығын мойындалады.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы (жалғасы)

Қаржылық емес активтердің құнсыздануынан келген барлық шығындар пайданың немесе шығынның құрамында көрсетіледі және өтелетін құнды анықтаған кезде қолданылған бағалауға өзгерістер жасалған жағдайда ғана қалпына келтірілуі тиіс. Активтің құнсыздануынан келген кез келген шығын, шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілмеген құнсызданудан құралған баланстық құннан (амортизация мен ескіруді есепке алмағанда) асып кетпейтін көлемдегі активтің баланстық құнының көлемінде қалпына келтірілуі тиіс.

Қорлар

Орын алған оқиғалар нәтижесінде Топ алдында заңдық немесе негізделген міндеттер туындаған жағдайда қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте қор қамтылады және аталған міндеттерді орындау үшін қаражаттар қарастырылуы керек болуы ықтимал. Егер мұндай міндеттердің сомасы айтарлықтай болса, онда қорлар салық салынғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемелерін қолдана отырып, ақшаның уақытша құнын ағымдағы нарықтық бағалауды көрсететін және осы міндеттерге тән тәуекелдерді қамтитын келешекте болуы ықтимал ақша қаражаттарының ағымдарын дисконттау арқылы анықталады.

Кредиттік сипаттағы шартты міндеттемелер

Топ ағымдағы шаруашылық қызметті жүзеге асыру барысында, құрамына қолданылмаған кредиттік желілер, аккредитивтер мен кепілдіктер кіретін кредиттік сипаттағы шартты міндеттерді қабылдайды және кредиттік сақтандырудың басқа да формаларын көрсетеді.

Қаржылық кепілдіктер – бұл белгілі бір дебитор қарызгерлік құралдың шарттарында белгіленген мерзімде төлем жасай алмау нәтижесінде келген шығындарға жасалған қаржылық кепілдіктерді ұстаушыға компенсациялау мақсатындағы белгілі бір төлемдер жасауды Топқа міндеттейтін келісімшарттар.

Қаржылық кепілдіктерге қатысты міндеттер алдымен мәмілеге шығындарын есепке алмағандағы әділ құн бойынша танылады және ол кейінірек ең жоғарғы келесі екі шамада бағаланады: осы кепілдіктер бойынша ықтимал шығындарға есептелген жинақталған амортизацияны немесе қордың шамасын есепке алмағандағы бастапқы деп танылған сомата. Шығынның туындау ықтималдығы жоғары болғанда және мұндай шығын көлемі сенімділіктің жеткілікті деңгейінде өлшенуі ықтимал болғанда ықтимал қаржылық кепілдіктер мен басқа кредиттік сипаттағы міндеттердің шығындарына есептелген қорлар мойындалады.

Қаржылық кепілдіктер бойынша міндеттер мен кредиттік сипаттағы басқа міндеттерге жасалған қорлар басқа да міндеттердің құрамына енгізіледі.

Келесі жағдайларды есепке алмағанда, кредиттер беруге қатысты міндеттер мойындалмайды:

- Топ әділ құн бойынша бағаланған қаржылық міндеттердің санатында анықтаған, кредиттерді беруге қатысты міндеттерді, кезең ішіндегі пайданың немесе шығынның құрамында көрсетілген өзгерістер;
- Топта кредиттерді беруге қатысты міндеттер туындағаннан кейін сатып алынған активтерді бұрын сатқан, туынды қаржылық құралдар ретінде қарастырылатын аспаптар сыныбына жататын кредиттерді беруге қатысты тәжірибесі болған жағдайда;
- нетто-шама келісімшарты сәйкес есептелетін кредиттерді беруге қатысты міндеттер, ақша қаражаттары немесе басқа қаржылық құралдарды өткізу немесе шығару;
- нарықтан төмен мөлшерлеменен кредиттер беру бойынша міндеттемелер.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қоршаған ортаны қорғау және климаттың өзгеруі мәселелері

Басшылық климат пен экологияның өзгеруі саласындағы нормативті-құқықтық актілерге енгізілген өзгерістердің әсері шоғырландырылған қаржылық есептілікке елеулі әсер етпейді деп есептейді және Топ қазіргі уақытта қоршаған ортаны қорғау, халықтың денсаулығы мен қауіпсіздікке қатысты барлық қолданыстағы заңдар мен нормативті актілерді сақтауда. 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Топқа экологиялық талаптар қойылмады және климаттық мәселелерге қатысты қандай да ауыртпалықты өзара шарттарды анықтаған жоқ.

Топ өзін қоршаған ортаға ең аз теріс әсер ететін және экологиялық тәуекелдермен байланысты қорларды жасамайтын төртінші санаттағы объектілерге жатқызады.

Акционерлік капитал

Жай акциялар

Жай акциялар капитал сияқты сыныпталады. Жай акциялар мен акциялардың опциондарын шығаруға тікелей байланысты шығындар, кез келген салықтық әсерді есепке алмағанда, капиталдың төмендету ретінде мойындалады.

Артықшылықты акциялар

Сатып алынбайтын және дивидендтер төленуі міндетті емес артықшылықты акциялар капитал құрамында көрсетіледі.

Мәміле бойынша шығындарды есепке алмағандағы міндеттердің сипатындағы шоғырланбалы артықшылықты акциялардың бөліктері қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте міндеттер ретінде қамтылады. Мұндай акциялардың сәйкесті шоғырланбалы дивидендтері пайда немесе шығын және басқа да жиынтық кіріс туралы шоғырланған есепте пайыздық шығыстар ретінде мойындалады. Артықшылықты шоғырланбалы акцияларды шығарған кезде, міндеттер бөліктерінің әділ құнын анықтауда баламалы айырбасталмайтын облигацияларға арналған нарықтық мөлшерлеме қолданылады; бұл сома сатып алу кезіндегі ұзақ мерзімдік міндеттердің өтеу жасалғанға дейінгі амортизацияланған құн негізінде анықталады.

Меншікті акцияларын сатып алу

Топ меншікті акцияларын сатып алған жағдайда, осы сатып алумен тікелей байланысқан шығындарды қоса есептегендегі төленген сома шоғырландырылған қаржылық есептілікте капиталдың төмендеуі ретінде қамтылады.

Дивидендтер

Топтың дивидендтерді жариялауы және төлеу мүмкіндігі Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында реттеледі.

Жай акциялар бойынша дивидендтер жариялануына қарай, шоғырландырылған қаржылық есептілікте белгіленбеген пайданы қолдану ретінде көрсетіледі.

Салық салу

Корпоративтік табыс салығының сомасына ағымдағы корпоративтік салық сомасы мен кейінге қалған салық сомасы кіреді. Корпоративтік табыс салығы, сомаларды есепке алмағанда, басқа жиынтық кірістің құрамында көрсетілетін операцияларға жататын немесе басқа жиынтық кірістер құрамында немесе тікелей капитал шоттарында сәйкесінше пайданың немесе шығынның құрамында көрсетілетін операцияларда толық көлемде қамтылады.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Салық салу (жалғасы)

Ағымдағы корпоративтік табыс салығының шығынына жыл ішіндегі салық салынатын пайдаға немесе салықтық залалға қатысты төленетін және қолданыстағы немесе есеп берілген күнгі қолданыста болған, сондай-ақ өткен жылғы табыс салығына жасалған түзетулермен қоса, салықтық мөлшерлемелер негізінде есептелген салық сомасы кіреді.

Кейінге қалдырылған салықтық активтердің және кейінге қалдырылған салықтық міндеттердің есебі Топтың активтер мен міндеттердің баланстық құнын өтеуге немесе жабуға есептік кезеңнің аяғына жоспарлаған тәсілдерге тәуелді болып келетін салықтық салдарды қамтиды.

Кейінге қалдырылған салықтық активтер мен кейінге қалдырылған салықтық міндеттер, олардың салықтық базасында және шоғырланған қаржылық есептілікте көрсету мақсатында анықталатын активтер мен міндеттердің баланстық құндары арасында туындайтын мезгілдік айырмаларға қатысты көрсетіледі. Кейінге қалдырылған салықтық активтер мен кейінге қалдырылған салықтық міндеттер келесі мезгілдік айырмаларға қатысты мойындалмайды: гудвил мен төмендетілмейтін салық салу базасын қайтаруға қатысты, активтер мен міндеттерге қатысты айырмашылықтар, алдымен бухгалтерлік және де салық салу табысына әсер етпейтін деректерді қайтару; сондай-ақ бас кәсіпорын аталған айырмашылықтардың жүзеге асу уақытын бақылауға мүмкіндігі болған және осы мезгілдік айырмалардың жақын келешекте жүзеге аспайтынына сенімділік болған жағдайда, инвестициямен және еншілес кәсіпорындармен байланысты мезгілдік айырмалар.

Кейінге қалдырылған салықтық активтердің және кейінге қалдырылған салықтық міндеттердің шамасы, мерзімдік айырма қалпына келтірілген кезде келешекте қолданылатын салықтық мөлшерлемелер ескеріле отырып, есеп күніндегі күй-жайы бойынша қолданыста болған немесе қолданысқа енгізіліп қойған заңдарға сүйене отырып, анықталады.

Кейінге қалдырылған салықтық активтер, мезгілдік айырмаларды, салыққа қатысты қабылданбаған шығындар мен пайдаланылмаған салықтық жеңілдіктерді жабуға жеткілікті болатын келешекте табыс салығын алуға мүмкіндік беретіндей шамада көрсетіледі. Кейінге қалдырылған салықтық активтердің көлемі есептен шығарылған мезгілдік айырмаларды қолдануға мүмкіндік беретін, табыс салығы алынбауы ықтимал деңгейге төмендетіледі.

Кірістер мен шығындарды мойындау

Топ экономикалық пайда алатыны және сенімді бағалануы мүмкін болатын болса, түсім танылады. Түсімдерді қаржылық есептілікте мойындау үшін сондай-ақ келесі өлшемдер орындалуы тиіс.

Пайыздық және ұқсас кірістер мен шығыстар

Топ кредиттік-құнсызданған қаржылық активтерден басқа қаржылық активтердің жалпы баланстық құнына тиімді пайыздық мөлшерлемелерді қолдана отырып, Амортизацияланған құнмен немесе БЖКӘҚ бойынша бағаланатын борыштық қаржылық активтер бойынша пайыздық пайданы есептейді. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл келешек ақша төлемдері немесе қаржылық құралды қолданған кездегі болжанған мерзім немесе одан қысқа мерзім ішіндегі түсімдерді дисконттау кезіндегі мөлшерлеме, ол қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттердің таза баланстық құнына дәлдікпен алып келеді.

Есептеу кезінде қаржылық құралға (мысалы, мерзімінен бұрын өтеу құқығы) қатысты келісілген барлық шарттар және тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлшегі болып табылатын құралға тікелей қатысы бар комиссиялық немесе қосымша шығындар есепке алынады, бірақ келешектегі кредиттік залалдар есептелмейді. Қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттердің баланстық құны Топ төлемдердің немесе түсімдердің бағаларын қайта қараған жағдайда түзетіледі. Түзетілген баланстық құн бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме негізінде есептеледі, баланстық құнның өзгерісі пайыздық түсім немесе шығыстар ретінде қамтылады.

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Кірістер мен шығындарды мойындау (жалғасы)

Пайыздық және ұқсас кірістер мен шығыстар (жалғасы)

Кредиттік–құнсызданған активке айналған қаржылық актив жағдайында Топ осы қаржылық активтің таза амортизацияланған құнының тиімді пайыздық мөлшерлемелерін қолдана отырып, пайыздық түсімді есептейді. Егер қаржылық актив бойынша дефолт жойылатын болса және ол бұдан былай кредиттік–құнсызданған болып табылмайтын болса, Топ жалпы құн негізіндегі пайыздық түсімдер есебіне қайта оралады.

Топтың қаржылық активтердің КҚСЖ жағдайында, кредиттік тәуекелдерді есептей отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану арқылы қаржылық активтің амортизацияланған құнына пайыздық түсім есептеледі. Кредиттік тәуекелдерді есептей отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл бастапқы мойындау кезіндегі есептелген келешектегі ақша ағымдарын (кредиттік шығындарды қосқанда) КҚСЖ активтерді амортизацияланған құнға дейін дисконттайтын мөлшерлеме.

ТШӨҚ бойынша бағаланатын барлық қаржылық активтердің пайыздық түсімі «Басқа пайыздық кірістер» бабының құрамындағы пайда немесе шығын жайлы шоғырланған есепте келісілген пайыздық мөлшерлеме баптары қолданыла отырып, танылады.

Комиссиялық кірістер

Топ клиенттерге көрсетіп отырған әртүрлі қызметтерден комиссиялық кірістер алады. Комиссиялық кірістер төмендегідей екі санатқа бөлінуі мүмкін:

Белгілі бір кезең ішінде қызметтер көрсеткені үшін алынған комиссиялық кірістер

Белгілі бір кезең ішінде қызметтер көрсеткені үшін алынған комиссиялық кірістер сәйкесті міндеттер орындалуына қарай осы кезең ішіндегі есептеледі. Мұндай баптарға комиссиялық кірістер мен басқарушылық және кеңестік активтер кіреді. Кредиттің қолдану ықтималдығы сенімді болған жағдайда кредиттерді беруге қатысты комиссиялар мен басқа комиссиялар келешек кезеңдерге (қосымша шығындармен бірге) жатқызылады және кредиттің тиімді пайыздық мөлшерлемесінің түзетулері ретінде мойындалады.

Операциялар жүргізу жөніндегі қызметтерден комиссиялық кірістер

Операциялар жүргізгені немесе үшінші тараптың атынан келіссөздерге қатысқаны үшін алынған комиссиялық кірістер, мысалы акцияларды немесе бағалы қағаздарды сату немесе бизнесті сату немесе сатып алу кезінде Топтың міндетіне келісім жасау жатқызылған кезде осындай операциядан кейін мойындалады. Белгілі бір орындалуы тиіс міндеттерге байланысты комиссиялық төлемдер (немесе комиссиялардың бөлігі) сәйкесті өлшемдер орындалғаннан кейін мойындалады. Келісімшартта аралық өтеу қарастырылған болса, онда комиссиялық кірістер аралық өтеуге тән болып келетін белгісіздік шешім жасалған кездегі ең жоғарғы деңгейге сәйкес келетін деңгейде ғана мойындалады, түсімнің жинақталған сомасында мойындалған сома айтарлықтай төмендетілмейді.

Басқа да кірістер

Дивидендтер формасындағы кіріс дивидендтер жарияланған күнгі пайданың немесе шығынның құрамында камтылады. Жалдау операцияларының келісімшарттары бойынша төлемдер жалдау әрекет еткен бүкіл мерзімі бойындағы кезең үшін теңдей үлеспен пайданың немесе шығынның құрамында мойындалады. Алынған жеңілдіктер жалдау әрекет еткен бүкіл мерзімі бойындағы сомасы жалдауға жұмсалған шығынның жалпы сомасын төмендетеді.

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

3. ЕСЕПТІК САЯСАТТЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Сегменттік есептілік

Операциялық сегмент коммерциялық қызметке тартылған. Топ пайда табатын, әлде шығындар көтеретін (Топтың басқа құрамдастарымен жасалған операцияларға қатысты пайда мен шығындарды қосқанда Топтың құрамдас бөлігін құрайды), сегменттер арасында ресурстарды бөлген кезде және оның қызметінің қаржылық нәтижелеріне баға берген кезде және қаржылық ақпарат оған қолжетімді болған жағдайларда, операциялық шешімдер қабылдауға жауапты тұлға талдау жүргізетін қызмет нәтижелері көрсетілетін коммерциялық қызмет түрінде болады. Топтың қызметі жоғары интегралданған болып табылады және ҚЕХС (IFRS) 8 «Операциялық сегменттер» талаптарына сәйкес операциялық бизнес-сегменттен тұрады.

Қолданысқа енгізіле қоймаған жаңа стандарттар мен түсіндірулер

Төменде шығарылғанымен, Топтың шоғырланған қаржылық есептілігі жарияланған күнге дейін күшіне енбеген стандарттар мен түсіндірмелер берілген. Топ аталған стандарттарды күшіне енгізілген сәттен бастап қолдануды жоспарлап отыр.

- ҚЕХС (IFRS) 9 және ҚЕХС (IFRS) 7-ге түзетулер – «Қаржы құралдарын жіктеу және бағалау»;
- ҚЕХС (IFRS) 18 – «Қаржылық есептілікті беру және ашу»;
- БЕХС (IAS) 21-ге түзетулер – «Айырбастау мүмкіндігінің болмауы»;
- ҚЕХС (IFRS) 19 – «Жария есептіліксіз еншілес компаниялар: ақпаратты ашу».

ҚЕХС (IFRS) 9 және ҚЕХС (IFRS) 7-ге түзетулер – «Қаржы құралдарын жіктеу және бағалау»

2024 жылдың мамыр айында БЕХСК төмендегілерге қатысты «Қаржы құралдары» ҚЕХС 9 және «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу» ҚЕХС 7-ге түзетулер шығарды:

- электрондық төлем жүйесін пайдалану арқылы қаржылық міндеттемелерді есептеу;
- қаржы активтерінің, оның ішінде экологиялық, әлеуметтік және басқарушылық сипаттары бар активтерді қоса алғанда, келісімшарттық ақша ағынының сипаттамаларын бағалау.

Түзетулер 2026 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі және бұл факт ашылуы тиіс. Қазіргі уақытта Топ осы түзетулердің ықтимал әсерін талдауда.

ҚЕХС (IFRS) 18 – «Қаржылық есептілікті беру және ашу»

2024 жылдың сәуір айында БЕХСК жалпы мақсаттағы қаржылық есептілікті беру және ашып көрсетуге қойылатын талаптарды белгілейтін жаңа «Қаржылық есептілікті беру және ашу» ҚЕХС (IFRS) 18 стандартын шығарды. ҚЕХС (IFRS) 18 «Қаржы есептілігін беру» БЕХС (IAS) 1-ді ауыстырады.

ҚЕХС (IFRS) 18-дің негізгі мақсаты – қызметтің нәтижелері туралы есептің салыстырмалылығы мен ашықтығын қамтамасыз ету және басшылық анықтаған тиімділік көрсеткіштерінің берілуін қамтамасыз ету.

Түзетулер 2027 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі және бұл факт ашылуы тиіс. Қазіргі уақытта Топ осы түзетулердің ықтимал әсерін талдауда.

Топ «Айырбастау мүмкіндігінің болмауы» БЕХС (IAS) 21 мен «Жария есептіліксіз еншілес компаниялар: ақпаратты ашу» ҚЕХС (IFRS) 19-ға түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне елеулі әсерін тигізеді деп күтпейді.

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

4. ТАЗА ПАЙЫЗДЫҚ КІРІС

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып, есептелген пайыздық кірістер		
Клиенттерге берілген кредиттер	41,484,039	36,402,710
БЖКӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	10,405,820	11,949,380
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	8,052,783	3,374,282
Амортизация құны бойынша бағаланатын борышкерлік бағалы қағаздар	1,172,742	1,146,289
Банктер мен басқа қаржы институттардағы шоттар мен депозиттер	20,111	—
Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып, есептелген пайыздық кірістер	61,135,495	52,872,661
ТШӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	970	1,589
Басқа да пайыздық кірістер	970	1,589
Пайыздық шығыстар		
Клиенттердің қаражаты	(29,305,481)	(22,598,873)
Дәрежеленген қарыз	(4,780,192)	(3,143,027)
Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар	(1,095,000)	(1,643,112)
Банктер мен басқа қаржы ұйымдарының қаражаты	(240,409)	(169,558)
Жалдау міндеттемелері бойынша пайыздық шығыстар	(180,947)	(106,728)
Репо мәмілелері бойынша кредиторлық берешек	(33,901)	(134,266)
Пайыздық шығыстар	(35,635,930)	(27,795,564)
Таза пайыздық кіріс	25,500,535	25,078,686

5. КҮТІЛГЕН КРЕДИТТІК ШЫҒЫН БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі пайда немесе шығын басқа да жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген қаржылық активтердің ККШ бойынша (шығыстары)/қалпына келтіру төмендегі кестеде берілген:

Мың теңге	Ескерту	2024 жыл			
		1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	13	(6,518)	—	—	(6,518)
Амортизация құны бойынша бағаланатын борышкерлік бағалы қағаздар	14	60,946	—	—	60,946
БЖКӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	15	103,381	—	—	103,381
Кредиттік мекемелердегі қаражат	16	(8,904)	—	—	(8,904)
Клиенттерге берілген кредиттер	17	(4,997,056)	495,231	603,099	(3,898,726)
Басқа да қаржылық активтер	20	—	—	(7,032,493)	(7,032,493)
Қаржылық кепілдіктер	26	—	—	4,057,603	4,057,603
Күтілген кредиттік шығындар бойынша (шығыстар) / кірістер жиынтығы		(4,848,151)	495,231	(2,371,791)	(6,724,711)

2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі пайда немесе шығын басқа да жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген қаржылық активтердің ККШ бойынша (шығыстары)/қалпына келтіру төмендегі кестеде берілген:

Мың теңге	Ескерту	2023 жыл			
		1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	13	(1,007)	—	—	(1,007)
Амортизация құны бойынша бағаланатын борышкерлік бағалы қағаздар	14	212,234	—	—	212,234
БЖКӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	15	(49,654)	—	—	(49,654)
Кредиттік мекемелердегі қаражат	16	3	—	—	3
Клиенттерге берілген кредиттер	17	(4,818,158)	35,058	(6,677,366)	(11,460,466)
Басқа да қаржылық активтер	20	—	—	(1,719,044)	(1,719,044)
Қаржылық кепілдіктер	26	3,507,079	1,276	(7,089,423)	(3,581,068)
Күтілген кредиттік шығындар бойынша (шығыстар) / кірістер жиынтығы		(1,149,503)	36,334	(15,485,833)	(16,599,002)

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

6. ТАЗА КОМИССИЯЛЫҚ КІРІС

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Комиссиялық кірістер		
Банктік картаға қызмет көрсеткені үшін комиссия	8,360,172	6,808,574
Аударым операциялары	4,228,745	4,228,243
Кепілдік пен аккредитив бергені үшін комиссия	916,707	816,889
Шетел валютасындағы операциялар бойынша комиссия	789,416	681,907
Ақша қаражатын алғаны үшін комиссия	657,520	701,445
Агенттік комиссиялар	18,903	17,775
Инкассация	18,600	10,764
Басқасы	81,457	67,264
	15,071,520	13,332,861
Комиссиялық шығыстар		
Банктік картаға қызмет көрсеткені үшін комиссия	(10,437,569)	(8,002,406)
Аударым операциялары	(467,385)	(306,700)
Кепілдіктер мен аккредитивтер шығару	(28,043)	(69,870)
Бағалы қағаздармен жасалған операциялар	(23,144)	(28,074)
Басқасы	(15,951)	(64,132)
	(10,972,092)	(8,471,182)
Таза комиссиялық кіріс	4,099,428	4,861,679

7. КІРІС НЕМЕСЕ ШЫҒЫН АРҚЫЛЫ ӘДІЛ ҚҰН БОЙЫНША БАҒАНАЛАТЫН ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫМЕН ОПЕРАЦИЯЛАРДАН ТҮСКЕН ТАЗА ПАЙДА

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Своп операцияларынан (шығын) / пайда	(2,018,072)	1,373,707
Борышқорлық қаржы құралдары	1,172	2,432
	(2,016,900)	1,376,139

8. ШЕТЕЛ ВАЛЮТАСЫНДАҒЫ ОПЕРАЦИЯЛАРДАН ТҮСКЕН ТАЗА ПАЙДА

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Дилингілік операциялар, нетто	5,681,916	4,987,108
Шетел валютасын қайта бағалаудан таза бағамдық айырмашылық	4,192,130	(1,313,324)
	9,874,046	3,673,784

9. БАСҚА ДА ОПЕРАЦИЯЛЫҚ КІРІСТЕР, НЕТТО

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Инвестициялық жылжымайтын мүлікті жалға беруден түскен кірістер	466,860	497,665
Өндірілген кепілзаттық мүлікті сатудан түскен кірістер	199,274	692,066
Негізгі емес қызметтен түскен басқа да кірістер	78,245	19,665
Басқа да қайта бағалаудан түскен кірістер	52,813	65,189
Банктік қызметтен түскен басқа да кірістер	35,729	11,491
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатудан түскен кірістер	6,220	4,013
	839,141	1,290,089

10. ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІҢ ШЫҒЫСТАРЫ

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Еңбек ақы мен басқа да төлемдер	9,146,562	7,386,844
Еңбекақы бойынша салықтар мен аударымдар	1,070,055	799,714
	10,216,617	8,186,558

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

11. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Ескіру мен амортизация	1,259,484	1,248,982
Ақпараттық және телекоммуникациялық қызметтер	878,481	885,442
Сактандыру төлемдерін кепілдендіру қорына жарна	652,389	591,780
Корпоративтік табыс салығынан басқа да салықтар	586,805	652,598
Күзет	546,770	502,104
Кәсіптік қызметтер	447,373	131,517
Қайырымдылық және демеушілік	326,710	260,526
Жарнама мен маркетинг	285,077	306,226
Жалдау операцияларының шығыстары	271,810	266,510
Коммуналдық қызметтер	247,008	157,958
Инкассация қызметтері	239,594	131,917
Басқа да сактандырулар	236,275	296,205
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	225,318	174,483
Көліктік шығыстар	178,909	147,772
Кеңсе тауарлары	98,115	209,128
Пошта мен курьер шығыстары	59,204	56,424
Іссапар шығыстары	55,571	34,803
Басқасы	337,737	498,924
	6,932,630	6,553,299

12. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ЭКОНОМИЯ/(ШЫҒЫСТАР)

Корпоративтік табыс салығы (бұдан былай – «КТС») бойынша экономияға /(шығыстарға) келесі баптар кіреді:

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша шығын	(15,647)	(12,581)
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша экономия/(шығыстар)	(305,414)	3,154,912
Корпоративтік табыс салығы бойынша экономияның (шығыстардың) барлығы	(321,061)	3,142,331

2024 және 2023 жылдардағы ағымдағы және кейінге қалған КТС мөлшерлемесі 20% құрайды.

КТС бойынша осы шоғырланған қаржылық есептілікте көрсетілген шығындар мен 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы салықтың нормативтік мөлшерлемесіне көбейтілген КТС бойынша шығындарды есепке алғанға дейінгі табыс арасындағы салыстыру, төмендегідей берілген:

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығынға дейінгі табыс	14,199,440	4,600,054
Салықтың нормативтік мөлшерлемесі	20%	20%
Нормативтік мөлшерлеме бойынша есептелген корпоративтік табыс салығы бойынша теориялық шығын	2,839,888	920,011
Провизиялар құру бойынша шығындар	147,335	1,065,316
Салық алынбайтын, мұндай кіріс есептелген күні ҚҚБ ресми тізіміндегі мемлекеттік және басқа бағалы қағаздардан түскен пайыздық кіріс	(2,276,164)	(2,572,955)
Мойындалмаған кейінге қалдырылған салықтық активтерді өзгерту	59,490	(2,083,034)
Болашақ кезеңдерге қалдырылған салықтық шығындарды түзету	(154,307)	(636,746)
Басқа да (салық алынбайтын кірістер)/есептен шықпайтын шығындар	(295,181)	165,077
Корпоративтік табыс салығы бойынша (экономия)/шығыстар	321,061	(3,142,331)

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

12. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ЭКОНОМИЯ/(ШЫҒЫСТАР) (ЖАЛҒАСЫ)

Кейінге қалдырылған салықтық активтер мен кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер

Шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген активтер мен міндеттердің баланстық құндары мен салық салу базаны есептеу мақсатында қолданылатын сомалар арасында туындайтын мезгілдік айырмалар 2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жайы бойынша кейінге қалдырылған салықтық активтердің пайда болуына алып келеді. Кейінге қалдырылған салықтық активтер осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте ішінара көрсетілген.

Келешектегі салықтық экономиялар есебіне қолданылмаған салықтық шығындарды енгізу мүмкін болатындай, Банк табыс тапқан жағдайда ғана алынуы мүмкін және Қазақстан Республикасы заңнамасында Банктің келешек кезеңдерде аталған экономияларды пайдалануына ықпал ететіндей нашар өзгерістер жасалмаса, Аталған келешектегі салықтық экономиялар, оны алуға байланысты белгісіздік болғандықтан, ішінара шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген. Табыс салығы бойынша салық салу базасының көлемін төмендетін мезгілдік айырмалар қолдану мерзіміне Қазақстан Республикасының қолданыстағы салықтық заңнамасы шектеу қоймайды. Келешек кезеңдерге көшірілген салықтық шығынды қолдану мерзімі 2030 жылы аяқталады.

2024 пен 2023 жылдар ішіндегі уақыт айырмашылығының шамасын өзгерту төменде берілген сипатта болады:

	2022 жылдың 31 желтоқсанында ағы күй-жай бойынша қалдығы	Пайданың немесе шығынның құрамында көрсетілген	2023 жылдың 31 желтоқсанында ағы күй-жай бойынша қалдығы	Пайданың немесе шығынның құрамында көрсетілген	2024 жылдың 31 желтоқсанында ағы күй-жай бойынша қалдығы
<i>Мың теңге</i>					
Клиенттерге берілген кредиттер	354,053	636,746	990,799	154,307	1,145,106
Басқа да міндеттемелер	180,493	10,917	191,410	20,796	212,206
Болашақ кезеңдерге қалдырылған салықтық шығындар	4,021,669	31,793	4,053,462	(712,210)	3,341,252
Мойындалмаған кейінге қалдырылған салықтық актив	(2,887,075)	2,083,034	(804,041)	(59,490)	(863,531)
Топтың кейінге қалдырылған салықтық активтері	1,669,140	2,762,490	4,431,630	(596,597)	3,835,033
Минус есепке алынған кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	(1,668,356)	(2,762,176)	(4,430,532)	596,745	(3,833,787)
Топтың кейінге қалдырылған салықтық активтері	784	314	1,098	148	1,246
ТШӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық құралдар	(294,584)	272,096	(22,488)	104,821	82,333
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер	(1,527,161)	(56,999)	(1,584,160)	(19,290)	(1,603,450)
Тәртіптелген облигациялар бойынша дисконт	(5,661,313)	177,325	(5,483,988)	205,652	(5,278,336)
Топтың кейінге қалдырылған салықтық міндеттемесі	(7,483,058)	392,422	(7,090,636)	291,183	(6,799,453)
Минус есепке алынған кейінге қалдырылған салықтық активтер	1,668,356	2,762,176	4,430,532	(596,745)	3,833,787
Топтың кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелері	(5,814,702)	3,154,598	(2,660,104)	(305,562)	(2,965,666)
Топтың таза кейінге қалдырылған салық міндеттемелердің жиынтығы	(5,813,918)	3,154,912	(2,659,006)	(305,414)	(2,964,420)

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

13. АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТ ПЕН ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

Ақшалай қаражат пен олардың баламаларына келесі позициялар кіреді:

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Кассадағы ақшалай қаражат	13,401,413	14,073,387
ҚРҰБ-дағы ағымдағы шоттар	11,536,615	6,329,628
ҚРҰБ-дағы мерзімдік депозиттер	40,061,424	32,041,583
ҚРҰБ-дағы салымдар (бір түнге)	29,500,000	7,500,000
Басқа банктердегі ағымдағы шоттар		
АА– бастап АА+ дейінгі кредиттік рейтингпен	4,613,085	6,227,325
А– бастап А+ дейінгі кредиттік рейтингпен	1,419,621	760,498
ВВВ– бастап ВВВ+ дейінгі кредиттік рейтингпен	482,503	664,209
ВВ– бастап ВВ+ дейінгі кредиттік рейтингпен	117,073	93,841
Кредиттік рейтинг тағайындалмағандары	1,607,743	842,667
Басқа банктердегі ағымдағы шоттар жиынтығы	8,240,025	8,588,540
Ақшалай қаражаттың баламалары		
Басқа банктердегі қысқамерзімдік депозиттер		
А– бастап А+ дейінгі кредиттік рейтингпен	94,422	81,740
Басқа банктердегі бастапқы мерзімі 90 күннен кем депозиттердің жиынтығы	94,422	81,740
Кері репо мәмілелері бойынша дебиторлық берешек	10,031,800	13,013,941
Ақшалай қаражат пен олардың баламаларының жиынтығы	112,865,699	81,628,819
Минус: Күтілген кредиттік шығындар бойынша қор	(10,691)	(4,173)
Ақшалай қаражат пен олардың баламаларының жиынтығы	112,855,008	81,624,646

Бұл кесте «Standard & Poor's» агенттігі тағайындаған немесе «Standard & Poor's» агенттігінің шәкілі бойынша жасалған рейтингідегі басқа рейтингілік агенттік тағайындаған кредиттік рейтингілерге негізделген.

Кері репо мәмілелері бойынша қамтама

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша кері репо мәмілелері бойынша дебиторлық берешек келесі әділ құн бойынша құнды қағаздармен қамтамасыз етілген болатын:

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің қазынашылық облигациялары	10,026,794	13,005,557
Қазақстан Тұрақтылық Қорының облигациялары	–	29,068
	10,026,794	13,034,625

Ақшалай қаражаттар мен олардың баламаларының барлық қалдықтары 1-Кезеңге жатқызылды. 2024 пен 2023 жылдардың ККШ бойынша бағалаушы қорлардың өзгерістерінің талдауы төменде берілген:

Мың теңге	1-Кезең
2023 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(3,166)
ККШ өзгерістері (5-Ескерту)	(1,007)
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы ККШ бойынша қор	(4,173)
ККШ өзгерістері (5-Ескерту)	(6,518)
2024 жылдың 31 желтоқсанындағы ККШ бойынша қор	(10,691)

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)**13. АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТ ПЕН ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ (ЖАЛҒАСЫ)****Ең төменгі қорларға қойылатын талаптар**

ҚРҰБ бекіткен нормативтік актілерге сәйкес қордың ең төменгі талаптары Банк міндеттерінің әртүрлі топтары арасында қойылған тепе-теңдік жалпы сома ретінде. Банктің аталған талаптарды орындауы активтер қорының орташа сомасына тең келетін деңгейде ұстау (кассандағы ақша қаражаттары мен ҚР ҰБ ағымдағы шотындағы қалдық) немесе ең төменгі талаптарды көтеру арқылы қамтамасыз етіледі.

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша ең төменгі қордың сомасы 8,093,293 мың теңгені құрайды (2023 жылдың 31 желтоқсаны: 6,854,258 мың теңге).

14. АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰН БОЙЫНША БАҒАЛАНАТЫН БОРЫШКЕРЛІК БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР

2022 жылы Қазақстандағы және халықаралық нарықтардағы оқиғалардың салдарынан туындаған өзгерістерге байланысты Банк басшылығы кейбір мемлекеттік борышкерлік бағалы қағаздар бойынша бизнес үлгіні өзгерту туралы шешім қабылдады, ол мақсатқа келісімшартта қарастырылған ақша ағындарын алу арқылы да, мақсатына келісімшартта қарастырылған ақша ағындарын алу арқылы ғана қол жеткізілетін бизнес үлгіге қаржылық активтерді сату арқылы да қол жеткізілді. Бұл ретте аталған бағалы қағаздардың келісімшарттық шарттары SPPI тестінің критерийлеріне сәйкес келуін жалғастыруда.

Құнсыздану қорын шегергендегі амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борышкерлік бағалы қағаздар келесілерден тұрды:

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Борышкерлік құралдар		
Мемлекеттік облигациялар		
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің еурооблигациялары	41,774,433	36,423,213
Мемлекеттік облигациялардың барлығы	41,774,433	36,423,213
Минус: күтілген кредиттік шығындар бойынша қор	(132,585)	(172,121)
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борышкерлік құралдардың барлығы	41,641,848	36,251,092

Төменде амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борышкерлік бағалы қағаздарға сәйкес ККШ бойынша жалпы баланстық құндағы және тиісті бағалау резервтердегі өзгерістердің талдауы берілген:

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борышкерлік бағалы қағаздар

Мың теңге	Барлығы
2023 жылдың 1 қаңтарындағы жалпы баланстық құны	37,329,347
Купон бойынша есептелген сыйақы	1,400,797
Купон бойынша алынған сыйақы	(1,406,043)
Сыйлықақы амортизациясы (пайыздық кіріс ретінде мойындалған)	(254,508)
Бағамдық айырмашылық	(646,380)
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жалпы баланстық құны	36,423,213
Купон бойынша есептелген сыйақы	1,440,583
Купон бойынша алынған сыйақы	(1,394,840)
Сыйлықақы амортизациясы (пайыздық кіріс ретінде мойындалған)	(269,766)
Бағамдық айырмашылық	5,575,243
2024 жылдың 31 желтоқсанындағы жалпы баланстық құны	41,774,433

«НҰРБАНК» АҚ

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

14. АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰН БОЙЫНША БАҒАЛАНАТЫН БОРЫШКЕРЛІК БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР (ЖАЛҒАСЫ)

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борышкерлік бағалы қағаздар бойынша ККШ бойынша қор

Мың теңге	Барлығы
2023 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(392,292)
Тәуекел модельдеріндегі/өлшемдеріндегі өзгерістер	212,234
Бағамдық айырмашылық	7,937
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы ККШ бойынша қор	(172,121)
Тәуекел модельдеріндегі/өлшемдеріндегі өзгерістер	60,946
Бағамдық айырмашылық	(21,410)
2024 жылдың 31 желтоқсанындағы ККШ бойынша қор	(132,585)

Қамтама

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің 3,250,809 мың теңге сомасындағы еурооблигациялары «Даму» Кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ-дан (бұдан әрі – «Даму») алынған қарыздар бойынша қамтама болып табылады (2023 жылдың 31 желтоқсаны: 3,743,069 мың теңге).

15. БАСҚА ДА КІРІСТЕРДІҢ ЖИЫНТЫҒЫ АРҚЫЛЫ ӘДІЛ ҚҰН БОЙЫНША БАҒАЛАНАТЫН ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Борышкерлік құралдар		
Мемлекеттік облигациялар		
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің қазынашылық облигациялары	64,157,493	43,395,175
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің еурооблигациялары	10,881,213	9,512,264
ҚРҰБ қысқа мерзімдік ноталары	1,495,187	1,502,343
Мемлекеттік облигациялардың барлығы	76,533,893	54,409,782
Корпорациялар мен қаржылық институттардың облигациялары		
А– бастап А+ дейінгі кредиттік рейтингпен	386,695	328,029
BBB– бастап BBB+ дейінгі кредиттік рейтингпен	15,647,232	9,829,331
кредиттік рейтингі жоқ	236,132	237,775
Корпорациялар мен қаржылық институттар облигацияларының барлығы	16,270,059	10,395,135
Борышкерлік құралдардың барлығы	92,803,952	64,804,917
Үлестік құралдар		
Рейтингсіз	2,795	2,795
Үлестік құралдардың барлығы	2,795	2,795
	92,806,747	64,807,712

Бұл кесте «Standard & Poor's», агенттігі тағайындалған немесе «Standard & Poor's» агенттігінің шәкілі бойынша алмастырылатын басқа рейтингілік агенттіктер тағайындаған кредиттік рейтингілерге негізделген.

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

15. БАСҚА ДА КІРІСТЕРДІҢ ЖИЫНТЫҒЫ АРҚЫЛЫ ӘДІЛ ҚҰН БОЙЫНША БАҒАЛАНАТЫН ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Басқа да кірістердің жиынтығы арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борышкерлік бағалы қағаздар

БЖКӨҚ бойынша бағаланатын борышкерлік бағалы қағаздарына қатысты қолданылатын жалпы баланстық құн мен ККШ бойынша сәйкесті бағалаушы қорлар өзгерістерінің талдамасы төменде берілген:

Мың теңге	1-Кезең
2023 жылдың 1 қаңтарындағы жалпы баланстық құны	104,044,059
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	278,419,130
Өтелген активтер	(323,677,695)
Дисконт амортизациясы (пайыздық кіріс ретінде мойындалған)	4,958,984
Бағамдық айырмашылық	1,060,439
2023 жылдың 31 желтоқсанында	64,804,917
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	34,588,307
Өтелген активтер	(10,213,603)
Дисконт амортизациясы (пайыздық кіріс ретінде мойындалған)	1,606,562
Бағамдық айырмашылық	2,017,769
2024 жылдың 31 желтоқсанында	92,803,952

Мың теңге	1-Кезең
2023 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(449,829)
Тәуекел модельдеріндегі/өлшемдеріндегі өзгерістер	(76,467)
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	(151,347)
Өтелген активтер	178,160
Бағамдық айырмашылық	1,989
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы ККШ бойынша қор	(497,494)
Тәуекел модельдеріндегі/өлшемдеріндегі өзгерістер	166,682
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	(63,781)
Өтелген активтер	480
Бағамдық айырмашылық	(35,175)
2024 жылдың 31 желтоқсанындағы ККШ бойынша қор	(429,288)

16. КРЕДИТТІК МЕКЕМЕЛЕРДЕГІ ҚАРАЖАТТАР

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
ҚРҰБ-дағы шартты депозит	451,560	949,277
Басқа да шоттар мен депозиттер:		
А- бастап А+ дейінгі кредиттік рейтингпен	—	3,488,293
BBB- бастап BBB+ дейінгі кредиттік рейтингпен	4,029,694	—
BB- бастап BB+ дейінгі кредиттік рейтингпен	5,451,288	—
В- бастап В+ дейінгі кредиттік рейтингпен	—	53,365
Кредиттік мекемелердегі қаражаттардың жиынтығы	9,932,542	4,490,935
Минус: күтілген кредиттік шығындар қоры	(8,920)	(16)
	9,923,622	4,490,919

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)**16. КРЕДИТТІК МЕКЕМЕЛЕРДЕГІ ҚАРАЖАТТАР (ЖАЛҒАСЫ)**

Бұл кесте «Standard & Poor's», агенттігі тағайындалған немесе «Standard & Poor's» агенттігінің шәкілі бойынша алмастырылатын басқа рейтингтік агенттіктер тағайындаған кредиттік рейтингілерге негізделген.

Шартты депозит

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша 89,372 мың теңге көлеміндегі қаражат (2023 жылдың 31 желтоқсаны: 431,680 мың теңге) кредиттік келісімге сәйкес Қазақстан Даму Банкінен (бұдан әрі - «ҚДБ») алынған.

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша 362,188 мың теңге көлеміндегі қаражат (2023 жылдың 31 желтоқсаны: 517,597 мың теңге) кредиттік келісімге сәйкес Дамудан алынған.

ҚРҰБ-дағы шартты депозиттегі қаражаттар жеңілдетілген шарттарда шағын және орта бизнес субъектілерінің арасында бөлінеді. ҚДБ немесе Даму рұқсаты болған жағдайда ғана, әрбір қаржылық институттан алынған депозит сомасының шегіндегі қаражаттарды шартты депозиттер есебінен алуға болады.

2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі жалпы баланстық құнның өзгерістерінің талдауы төмендегі кестеде берілген

<i>Мың теңге</i>	1-Кезең
2023 жылдың 1 қаңтарындағы жалпы баланстық құны	3,685,388
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	2,772,765
Өтелген активтер	(1,880,824)
Бағамдық айырмашылық	(86,394)
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы	4,490,935
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	9,723,488
Өтелген активтер	(5,596,608)
Бағамдық айырмашылық	1,154,157
Аударымдар	160,570
2024 жылдың 31 желтоқсанындағы	9,932,542

Банктер мен басқа да қаржылық институттардағы шоттар мен депозиттер 1-Кезеңге жатқызылған. Жыл ішіндегі ККШ сай бағалаушы қорлардың өзгерістердің талдауы төменде берілген:

<i>Мың теңге</i>	1-Кезең
2023 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(19)
ККШ өзгерістері (5-Ескерту)	3
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы ККШ бойынша қор	(16)
ККШ өзгерістері (5-Ескерту)	(8,904)
2024 жылдың 31 желтоқсанындағы ККШ бойынша қор	(8,920)

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

17. КЛИЕНТТЕРГЕ БЕРІЛГЕН КРЕДИТТЕР

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Корпоративтік клиенттерге берілген кредиттер		
Ірі кәсіпорындарға берілген кредиттер	154,993,602	162,632,450
Шағын және орта кәсіпорындарға берілген кредиттер	95,772,045	97,615,789
Корпоративтік клиенттерге берілген кредиттердің барлығы	250,765,647	260,248,239
Бөлшек сауда клиенттеріне берілген кредиттер		
Тұтынушылық кредиттер	32,061,713	33,894,583
Ипотекалық кредиттер	7,790,716	6,787,993
Кредиттік карталар	58,315	57,973
Бөлшек сауда клиенттеріне берілген кредиттердің барлығы	39,910,744	40,740,549
ККШ бойынша қор есептен шығарылғанға дейін клиенттерге берілген кредиттер	290,676,391	300,988,788
Минус: күтілген кредиттік шығындар қоры	(45,495,225)	(55,863,421)
ККШ бойынша қорды есепке алмағанда, клиенттерге берілген кредиттер	245,181,166	245,125,367

Клиенттерге берілген кредиттердің жалпы баланстық құны мен ККШ бойынша қор

2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі ірі кәсіпорындарды кредиттеу бойынша ККШ бойынша жалпы баланстық құн мен сәйкесті қордың өзгерістердің талдауы төменде берілген:

Мың теңге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Ірі кәсіпорындарға берілген кредиттер				
2024 жылдың 1 қаңтарындағы жалпы баланстық құны	116,355,312	4,017,791	42,259,347	162,632,450
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	92,950,328	—	—	92,950,328
Өтелген активтер	(80,710,091)	(575,778)	(10,717,951)	(92,003,820)
1-Кезеңге аударымдар	—	—	—	—
2-Кезеңге аударымдар	—	—	—	—
3-Кезеңге аударымдар	(3,624,369)	(3,205,068)	6,829,437	—
Бағамдық айырмашылық	4,505,060	—	100,751	4,605,811
Есептен шығарылған сомалар	—	—	(13,191,167)	(13,191,167)
2024 жылдың 31 желтоқсанында	129,476,240	236,945	25,280,417	154,993,602
Ірі кәсіпорындарға берілген кредиттер				
2024 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(4,556,706)	(1,874,252)	(27,509,832)	(33,940,790)
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	(4,005,816)	—	—	(4,005,816)
Өтелген активтер (есептен шығарылғанды қоспағанда)	1,182,507	480,693	6,105,087	7,768,287
1-Кезеңге аударымдар	—	—	—	—
2-Кезеңге аударымдар	—	—	—	—
3-Кезеңге аударымдар	72,436	1,156,614	(1,229,050)	—
Кезең ішінде бір Кезеңнен басқасына ауысу нәтижесінде кезеңнің аяғына ККШ-қа ықпалы	72,436	1,156,614	(1,229,050)	—
Тәуекел модельдеріндегі/ өлшемдеріндегі өзгерістер	466,707	177,000	(6,109,317)	(5,465,610)
Бағамдық айырмашылық	(570,646)	—	(97,761)	(668,407)
Есептен шығарылған сомалар	—	—	13,191,167	13,191,167
2024 жылдың 31 желтоқсанында	(7,411,518)	(59,945)	(15,649,706)	(23,121,169)

«НҰРБАНК» АҚ

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

17. КЛИЕНТТЕРГЕ БЕРІЛГЕН КРЕДИТТЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Клиенттерге берілген кредиттердің жалпы баланстық құны мен ККШ бойынша қор (жалғасы)

2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі ірі кәсіпорындарды кредиттеу бойынша ККШ бойынша жалпы баланстық құн мен сәйкесті қордың өзгерістердің талдауы төменде берілген:

Мың теңге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Ірі кәсіпорындарға берілген кредиттер				
2023 жылдың 1 қаңтарындағы жалпы баланстық құны	89,643,004	16,142,547	50,687,194	156,472,745
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	31,994,508	—	—	31,994,508
Өтелген активтер	(10,958,005)	(5,575,416)	(4,622,299)	(21,155,720)
1-Кезеңге аударымдар	9,771,863	(9,771,863)	—	—
2-Кезеңге аударымдар	(2,006,464)	3,447,849	(1,441,385)	—
3-Кезеңге аударымдар	(1,542,031)	—	1,542,031	—
Есептен шығарылған сомалар	—	—	(3,905,796)	(3,905,796)
Бағамдық айырмашылық	(547,563)	(225,326)	(398)	(773,287)
2023 жылдың 31 желтоқсанында	116,355,312	4,017,791	42,259,347	162,632,450

Мың теңге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Ірі кәсіпорындарға берілген кредиттер				
2023 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(1,033,078)	(2,728,976)	(30,995,565)	(34,757,619)
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	(2,149,032)	—	—	(2,149,032)
Өтелген активтер (есептен шығарылғанды қоспағанда)	420,321	—	6,296	426,617
1-Кезеңге аударымдар	(2,087,214)	2,087,214	—	—
2-Кезеңге аударымдар	55,589	(1,272,147)	1,216,558	—
3-Кезеңге аударымдар	80,332	—	(80,332)	—
Кезең ішінде бір Кезеңнен басқасына ауысу нәтижесінде кезеңнің аяғына ККШ-қа ықпалы	(1,951,293)	815,067	1,136,226	—
Тәуекел модельдеріндегі/өлшемдеріндегі өзгерістер	151,175	—	(1,562,696)	(1,411,521)
Бағамдық айырмашылық	5,201	39,657	111	44,969
Есептен шығарылған сомалар	—	—	3,905,796	3,905,796
2023 жылдың 31 желтоқсанында	(4,556,706)	(1,874,252)	(27,509,832)	(33,940,790)

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

17. КЛИЕНТТЕРГЕ БЕРІЛГЕН КРЕДИТТЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Клиенттерге берілген кредиттердің жалпы баланстық құны мен ККШ бойынша қор (жалғасы)

2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі шағын және орта кәсіпорындарды кредиттеу бойынша ККШ сай жалпы баланстық құн мен сәйкесті қор өзгерістерінің талдауы төменде берілген:

Мың теңге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Шағын және орта кәсіпорындарға берілген кредиттер				
2024 жылдың 1 қаңтарындағы жалпы баланстық құны	73,727,375	2,442,409	21,446,005	97,615,789
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	32,661,838	—	—	32,661,838
Өтелген активтер (есептен шығарылғанды қоспағанда)	(28,425,081)	(797,822)	(3,670,637)	(32,893,540)
1-Кезеңге аударымдар	303,128	(20,101)	(283,027)	—
2-Кезеңге аударымдар	(1,425,626)	1,552,587	(126,961)	—
3-Кезеңге аударымдар	(2,586,064)	(1,456,610)	4,042,674	—
Бағамдық айырмашылық	61,519	—	439	61,958
Есептен шығарылған сомалар	—	—	(1,674,000)	(1,674,000)
2024 жылдың 31 желтоқсанында	74,317,089	1,720,463	19,734,493	95,772,045

Мың теңге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Шағын және орта кәсіпорындарға берілген кредиттер				
2024 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(4,596,856)	(327,884)	(8,547,069)	(13,471,809)
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	(1,541,763)	—	—	(1,541,763)
Өтелген активтер (есептен шығарылғанды қоспағанда)	1,012,416	8,533	816,246	1,837,195
1-Кезеңге аударымдар	(14,048)	4,425	9,623	—
2-Кезеңге аударымдар	263,583	(267,924)	4,341	—
3-Кезеңге аударымдар	607,942	28,869	(636,811)	—
Кезең ішінде бір Кезеңнен басқасына ауысу нәтижесінде кезеңнің аяғына ККШ-қа ықпалы	857,477	(234,630)	(622,847)	—
Тәуекел модельдеріндегі/өлшемдеріндегі өзгерістер	(46,104)	(10,379)	(1,017,861)	(1,074,344)
Бағамдық айырмашылық	(1,305)	—	(9)	(1,314)
Есептен шығарылған сомалар	—	—	1,674,000	1,674,000
2024 жылдың 31 желтоқсанында	(4,316,135)	(564,360)	(7,697,540)	(12,578,035)

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

17. КЛИЕНТТЕРГЕ БЕРІЛГЕН КРЕДИТТЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Клиенттерге берілген кредиттердің жалпы баланстық құны мен ККШ бойынша қор (жалғасы)

2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі шағын және орта кәсіпорындарды кредиттеу бойынша ККШ сай жалпы баланстық құн мен сәйкесті қор өзгерістерінің талдауы төменде берілген:

Мың теңге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Шағын және орта кәсіпорындарға берілген кредиттер				
2023 жылдың 1 қаңтарындағы жалпы баланстық құны	73,979,408	381,655	19,018,605	93,379,668
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	17,474,467	—	—	17,474,467
Өтелген активтер (есептен шығарылғанды қоспағанда)	(10,841,692)	(132,624)	(1,781,525)	(12,755,841)
1-Кезеңге аударымдар	251,993	(131,050)	(120,943)	—
2-Кезеңге аударымдар	(947,755)	2,450,749	(1,502,994)	—
3-Кезеңге аударымдар	(6,188,967)	(126,321)	6,315,288	—
Бағамдық айырмашылық	(79)	—	5,121	5,042
Есептен шығарылған сомалар	—	—	(487,547)	(487,547)
2023 жылдың 31 желтоқсанында	73,727,375	2,442,409	21,446,005	97,615,789

Мың теңге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Шағын және орта кәсіпорындарға берілген кредиттер				
2023 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(1,581,463)	(35,734)	(4,314,235)	(5,931,432)
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	(3,760,954)	—	—	(3,760,954)
Өтелген активтер (есептен шығарылғанды қоспағанда)	88,908	5,169	994,238	1,088,315
1-Кезеңге аударымдар	(6,610)	3,757	2,853	—
2-Кезеңге аударымдар	183,927	(442,442)	258,515	—
3-Кезеңге аударымдар	69,820	112,424	(182,244)	—
Кезең ішінде бір Кезеңнен басқасына ауысу нәтижесінде кезеңнің аяғына ККШ-қа ықпалы	247,137	(326,261)	79,124	—
Тәуекел модельдеріндегі/өлшемдеріндегі өзгерістер	409,516	28,942	(5,788,621)	(5,350,163)
Бағамдық айырмашылық	—	—	(5,122)	(5,122)
Есептен шығарылған сомалар	—	—	487,547	487,547
2023 жылдың 31 желтоқсанында	(4,596,856)	(327,884)	(8,547,069)	(13,471,809)

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

17. КЛИЕНТТЕРГЕ БЕРІЛГЕН КРЕДИТТЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Клиенттерге берілген кредиттердің жалпы баланстық құны мен ККШ бойынша қор (жалғасы)

2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі бөлшек сауда клиенттерін кредиттеу бойынша ККШ сай жалпы баланстық құн мен сәйкесті қордың өзгерістерінің талдауы төменде берілген:

Мың теңге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Бөлшек сауда клиенттеріне берілген кредиттер				
2024 жылдың 1 қаңтарындағы жалпы баланстық құны	29,898,659	294,445	10,547,445	40,740,549
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	10,155,579	—	—	10,155,579
Өтелген активтер (есептен шығарылғанды қоспағанда)	(9,247,024)	(115,484)	(1,551,812)	(10,914,320)
1-Кезеңге аударымдар	342,113	(103,089)	(239,024)	—
2-Кезеңге аударымдар	(426,118)	494,576	(68,458)	—
3-Кезеңге аударымдар	(2,515,145)	(308,309)	2,823,454	—
Бағамдық айырмашылық	—	—	41,658	41,658
Есептен шығарылған сомалар	—	—	(112,722)	(112,722)
2024 жылдың 31 желтоқсанында	28,208,064	262,139	11,440,541	39,910,744

Мың теңге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Бөлшек сауда клиенттеріне берілген кредиттер				
2024 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(794,810)	(39,070)	(7,616,942)	(8,450,822)
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	(366,790)	—	—	(366,790)
Мойындауы тоқтатылған немесе жабылған активтер (есептен шығарылғанды қоспағанда)	89,695	4,039	398,183	491,917
1-Кезеңге аударымдар	(79,602)	2,138	77,464	—
2-Кезеңге аударымдар	90,993	(85,637)	(5,356)	—
3-Кезеңге аударымдар	1,463,690	145,902	(1,609,592)	—
Кезең ішінде бір Кезеңнен басқасына ауысу нәтижесінде кезеңнің аяғына ККШ-қа ықпалы	1,475,081	62,403	(1,537,484)	—
Тәуекел модельдеріндегі/ өлшемдеріндегі өзгерістер	(1,787,908)	(164,655)	410,761	(1,541,802)
Бағамдық айырмашылық	—	—	(41,246)	(41,246)
Есептен шығарылған сомалар	—	—	112,722	112,722
2024 жылдың 31 желтоқсанында	(1,384,732)	(137,283)	(8,274,006)	(9,796,021)

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

17. КЛИЕНТТЕРГЕ БЕРІЛГЕН КРЕДИТТЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Клиенттерге берілген кредиттердің жалпы баланстық құны мен ККШ бойынша қор (жалғасы)

2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі бөлшек сауда клиенттерін кредиттеу бойынша ККШ сай жалпы баланстық құн мен сәйкесті қордың өзгерістерінің талдауы төменде берілген:

Мың теңге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Бөлшек сауда клиенттеріне берілген кредиттер				
2023 жылдың 1 қаңтарындағы жалпы баланстық құны	30,594,969	262,989	11,353,376	42,211,334
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	8,358,587	—	—	8,358,587
Өтелген активтер (есептен шығарылғанды қоспағанда)	(6,832,870)	(128,371)	(1,799,203)	(8,760,444)
1-Кезеңге аударымдар	336,923	(109,315)	(227,608)	—
2-Кезеңге аударымдар	(515,632)	561,948	(46,316)	—
3-Кезеңге аударымдар	(2,043,110)	(292,806)	2,335,916	—
Бағамдық айырмашылық	(208)	—	(4,375)	(4,583)
Есептен шығарылған сомалар	—	—	(1,064,345)	(1,064,345)
2023 жылдың 31 желтоқсанында	29,898,659	294,445	10,547,445	40,740,549

Мың теңге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
Бөлшек сауда клиенттеріне берілген кредиттер				
2023 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(887,317)	(62,935)	(8,264,587)	(9,214,839)
Жаңа жасалған немесе сатып алынған активтер	(66,725)	—	—	(66,725)
Мойындауы тоқтатылған немесе жабылған активтер (есептен шығарылғанды қоспағанда)	9,637	—	456,023	465,660
1-Кезеңге аударымдар	(4,563)	2,140	2,423	—
2-Кезеңге аударымдар	35,874	(37,926)	2,052	—
3-Кезеңге аударымдар	39,288	58,704	(97,992)	—
Кезең ішінде бір Кезеңнен басқасына ауысу нәтижесінде кезеңнің аяғына ККШ-қа ықпалы	70,599	22,918	(93,517)	—
Тәуекел модельдеріндегі/ өлшемдеріндегі өзгерістер	78,996	947	(782,606)	(702,663)
Бағамдық айырмашылық	—	—	3,400	3,400
Есептен шығарылған сомалар	—	—	1,064,345	1,064,345
2023 жылдың 31 желтоқсанында	(794,810)	(39,070)	(7,616,942)	(8,450,822)

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

17. КЛИЕНТТЕРГЕ БЕРІЛГЕН КРЕДИТТЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік сапаны қамтамасыз ету мен көтерудің басқа да механизмдері

Берілуін Топ талап еткен қамтаманың көлемі мен түрі контрагенттің кредиттік тәуекелдерді бағалауына тәуелді болады. Қамтаманың рұқсат етілген түрлері мен бағалау өлшемдеріне қатысты ұстанымдар белгіленген.

Қамтама алудың негізгі түрлері төменде көрсетілген:

- коммерциялық кредиттеу кезінде – жылжымайтын және жылжымалы мүлікті, тауар-материалдық құндылықтар мен ақша қаражаттарын кепілге қою;
- жеке тұлғаларды кредиттеу кезінде – тұрғын үйді, автокөлік құралдарын кепілге қою.

Топ сондай-ақ еншілес ұйымдарға берілген кредиттерге қатысты бас ұйымның кепілдіктерін алады.

Басшылық қамтама нарықтық құнына мониторинг жүргізеді және күтілген кредиттік шығындарға есептелген бағалаушы қордың жеткіліктігін тексеру барысында негізгі келісімге сәйкес қосымша қамтама сұратады.

Төмендегі кестеде ұсталатын қамтаманың ағымдағы әділ құнының талдауы мен кредиттік-құнсызданған активтерге (активтердің 3-Кезеңі) арналған кредиттік сапаны көтеру механизмдері берілген. Қамтама құны көптеген экономикалық сценарийлерді қолдана отырып, келешекте болжанған күннің өзінде, 3-Кезеңнің кейбір активтері бойынша ККШ қамтамасы деңгейіне қарай, LGD деңгейінен жоғары қамтама күтілген құны жоғары болған кезде, дербес негізде бағаланбауы мүмкін. Алайда 3-Кезеңнің ККШ көптеген экономикалық сценарийлерді қолдана отырып, бағаланған қамтаманың келешек құны төменде көрсетілген таза құнсызданудан төмен болуы мүмкін.

	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
<i>Мың теңге</i>		
Ірі кәсіпорындарға берілген кредиттер	71,274,961	63,395,029
Шағын және орта кәсіпорындарға берілген крбедиттер	20,015,661	19,742,784
Бөлшек сауда клиенттеріне берілген кредиттер	11,459,288	9,658,935
	102,749,910	92,796,748

Топтың саясатына сәйкес, өндіріп алуға алынған жылжымайтын мүлік, белгіленген тәртіпте сатылады. Сатудан түскен түсім берешектерді азайту немесе өтеу үшін қолданылады. Әдетте, Топ өз қызметін не жүзеге асыру мақсатында мұндай жылжымайтын мүлікті ұстамайды. Өндіріп алу айналымына алынған және есеп күні ұсталып отырған активтердің баланстық құны туралы ақпарат төменде берілген.

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар ішінде Топ кепілге қойылған қамтамадан өндіріп алу арқылы қаржылық және қаржылық емес активтер алды. 2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша басқа активтердің құрамындағы осы активтер сәйкесінше 2,152,541 мың теңге және 1,806,238 мың теңге сомасында «Алынған кепілзаттық мүлік» бабында көрсетілді (20-Ескерту).

2023 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)**17. КЛИЕНТТЕРГЕ БЕРІЛГЕН КРЕДИТТЕР (ЖАЛҒАСЫ)****Кредиттердің экономика салалары мен географиялық өңірлер бойынша талдамасы**

Кредиттер көбіне Қазақстан Республикасының аумағында экономиканың келесі салаларында қызмет ететін клиенттерге берілді.

<i>Мың теңге</i>	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Корпоративтік клиенттерге берілген кредиттер		
Қаржылық делдал қызметі	29,999,313	19,143,318
Тау-кен өнеркәсібі	27,818,754	18,169,223
Көтерме сауда	26,607,959	32,775,965
Байланыс	25,247,519	15,212,229
Тамақ өнеркәсібі	22,404,127	25,653,548
Бөлшек сауда	15,474,017	23,138,242
Білім	13,921,530	14,947,277
Ауыл шаруашылығы	12,232,147	10,908,523
Медицина мен фармацевтика	11,782,820	11,969,437
Құрылыс	8,980,251	12,697,380
Көлік	8,132,864	8,285,102
Демалыс пен ойын-сауық саласы	7,619,942	15,098,222
Қонақүйлер мен мейманханалар	5,484,112	7,960,876
Жеке меншіктегі заттарды жалдау	5,208,086	2,910,744
Инфрақұрылым	4,377,714	8,960,338
Өңдеу өнеркәсібі	4,208,145	11,076,868
Жылжымайтын мүлік	3,407,970	5,899,419
Баспа және полиграфия	2,336,780	55,964
Мұнай газ саласы	—	1,940,376
Басқасы	15,521,597	13,445,188
Бөлшек сауда клиенттеріне берілген кредиттер		
Тұтынушылық кредиттер	32,061,713	33,894,583
Ипотекалық кредиттер	7,790,716	6,787,993
Кредиттік карталар	58,315	57,973
	290,676,391	300,988,788
Минус: ККШ қоры	(45,495,225)	(55,863,421)
	245,181,166	245,125,367

Клиенттерге берілген кредиттердің шоғырлануы

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Топтың төрт (2023 жылдың 31 желтоқсаны: бес) қарыз алушысы немесе өзара байланысқан қарыз алушылар топтары бар, кредиттердің қалдықтарын капиталдың 10%-ынан астамы құрайды. 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша көрсетілген қарыз алушылардың кредиттері бойынша қалдықтардың жиынтық көлемін 67,805,602 мың теңге (2023 жылдың 31 желтоқсаны: 59,799,571 мың теңге) құрайды.

Кредиттерді өтеу мерзімі

Есеп күніндегі күй-жайы бойынша кредиттік қоржынды құрайтын кредиттерді өтеу мерзімі 29-Ескертуде берілген және ол есеп күнінен бастап кредиттік келісімшарттар бойынша өтеу күнінен дейінгі уақыт кезеңін қамтиды.

Модификацияланған және қайта құрылымдалған қарыздар

Келісімшарттың шарттары іс жүзінде ол жаңа кредитке айналатындай қайта қаралса, ал айырмашылық құнсыздандудан болған залал мойындалғанға дейін мойындауды тоқтатудан түскен пайда немесе залал ретінде мойындалса, Топ қаржылық активті, мысалы, клиентке берілген кредитті мойындауды тоқтатады. Бастапқы мойындау кезінде, жасалған кредит САЖКҚ активі болып саналатын жағдайларды қоспағанда, кредиттер ККШ бағалау мақсаттары үшін 1-Кезеңге жатқызылады. Егер модификация ақша ағындарының айтарлықтай өзгеруіне әкелмесе, модификация мойындауды тоқтатуға әкелмейді. Бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағындарының өзгеруі негізінде, Банк құнсыздандудан болған шығын мойындалғанға дейін модификациядан түскен пайданы немесе шығынды мойындайды.

«НҰРБАНК» АҚ

2023 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН
ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

18. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

	Жер және ғимарат	Компьютерлік жабдықтар	Көліктік құралдары	Басқасы	Пайдалану құқығы түріндегі активтер	Барлығы
<i>Мың теңге</i>						
Қайта бағаланған / Бастапқы құны						
2023 жылдың 1 қаңтарындағы күй-жай бойынша қалдығы	8,535,203	2,472,310	146,583	3,325,044	1,371,873	15,851,013
Түсім	3,056	119,574	2,350	72,482	780,350	977,812
Шығыс	—	(113,862)	(13,375)	(258,579)	(855,981)	(1,241,797)
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша қалдығы	8,538,259	2,478,022	135,558	3,138,947	1,296,242	15,587,028
Түсім	—	96,777	1,389	141,769	680,636	920,571
Шығыс	—	(117,867)	(9,122)	(177,740)	(296,971)	(601,700)
2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша қалдығы	8,538,259	2,456,932	127,825	3,102,976	1,679,907	15,905,899
Есептелген амортизация мен құнсыздану						
2023 жылдың 1 қаңтарындағы күй-жай бойынша қалдығы	(1,243,523)	(1,523,109)	(126,080)	(2,624,409)	(673,449)	(6,190,570)
Жыл бойына есептелген амортизация	(127,339)	(194,253)	(8,260)	(148,720)	(583,984)	(1,062,556)
Шығыс	—	114,054	11,322	254,970	827,113	1,207,459
Құнсыздану	—	(1,185)	(76)	(3,716)	—	(4,977)
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша қалдығы	(1,370,862)	(1,604,493)	(123,094)	(2,521,875)	(430,320)	(6,050,644)
Жыл бойына есептелген амортизация	(111,564)	(191,293)	(1,752)	(143,593)	(532,608)	(980,810)
Шығыс	—	113,153	8,932	168,300	222,843	513,228
2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша қалдығы	(1,482,426)	(1,682,633)	(115,914)	(2,497,168)	(740,085)	(6,518,226)
Таза баланстық құны						
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша	7,167,397	873,529	12,464	617,072	865,922	9,536,384
2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша	7,055,833	774,299	11,911	605,808	939,822	9,387,673

2023 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

18. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (ЖАЛҒАСЫ)

Активтердің құнын қайта бағалау

2022 жылы Банк жер учаскелерін, ғимараттар мен құрылыстарды тәуелсіз бағалаушы арқылы бағалады. Активтерді қайта бағалау үшін, ұқсас ғимараттар мен жер учаскелерінің сатылу нәтижелеріне жасалған салыстырмалы талдауға негізделген нарықтық әдіс қолданылды. Ғимараттарды бағалау үшін шығынды тәсіл қолданылды. Банктің жер учаскелерінің, ғимараттары мен құрылыстарының әділ құны әділ құн иерархиясының 2-ші деңгейіне жатады. Банк басшылығы ғимараттар мен жер учаскелерінің құны 2022 жылдан бері шамалы өзгерді деп есептеп, 2024 жылы бағалау жүргізбеді. Егер жер учаскелері мен ғимараттардың құнына қайта бағалау жүргізілмеген жағдайда, 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша олардың таза баланстық құнын 2,456,241 мың теңге (2023 жылдың 31 желтоқсаны: 2,509,112 мың теңге) құрайтын еді.

19. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІК

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтардағы күй-жай бойынша	9,441,741	11,565,769
Қайта бағалау	—	65,189
Шығыс	(208,251)	(1,362,931)
Басқа да активтерге/(ден) аударым	—	(826,286)
Қорды құнсыздануға қалпына келтіру	4,582	—
31 желтоқсандағы күй-жай бойынша	9,238,072	9,441,741

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша инвестициялық жылжымайтын мүлік нысандарын жалға беруден түскен 466,860 мың теңге сомасындағы кіріс (2023 жылы: 497,665 мың теңге) басқа да кірістердің құрамына енгізілді. Топ 2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішінде жалдаудан кіріс алған инвестициялық жылжымайтын мүлікке байланысты операциялық шығындар 20,291 мың теңгені құрады (2023 жылы: 17,995 мың теңге).

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Банктің инвестициялық жылжымайтын мүлік құнын есептеген кезде құн 3-Деңгейге жатқызылған болатын.

20. БАСҚА ДА АКТИВТЕР

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Басқа да қаржылық активтер:		
Банктік қызмет бойынша басқа дебиторлар	5,024,675	5,794,198
ҚҚБ шотындағы пайдалану шектелген қаражаттар	1,763,289	2,063,289
Есептелген комиссиялық кіріс	208,600	73,163
Амортизация құнымен есепке алынатын басқа қаржылық активтер	6,421	7,951
	7,002,985	7,938,601
Минус: күтілген кредиттік залалдар қоры	(1,662,507)	(2,737,475)
Басқа да қаржылық активтердің барлығы	5,340,478	5,201,126
Басқа да қаржылық емес активтер:		
Алынған мүлік	2,152,541	1,806,238
Материалдық емес активтер	1,721,304	1,220,661
Алдын ала төлемдер	841,328	1,376,773
Корпоративтік табыс салығын қоспағанда, алдын ала төленген салықтар	628,474	419,382
Материалдар мен қорлар	147,824	252,113
Келешек кезеңдердегі шығыстар	84,047	310,241
Басқасы	1,098	376
	5,576,616	5,385,784
Минус: құнсыздану қоры	(163,894)	(481,988)
Басқа да қаржылық емес активтердің барлығы	5,412,722	4,903,796
Басқа да активтердің барлығы	10,753,200	10,104,922

2023 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)
20. БАСҚА ДА АКТИВТЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Алынған мүліктердің негізін қамтама түріндегі жылжымайтын мүліктер, жер учаскелері құрайды, Топ оларды құнсызданған кредиттер бойынша өзінің құқықтары мен міндеттері ретінде қабыл етті. Топ аталған мүліктердің болашақта пайдалану түрлерін анықтамады, сата ма, әлде жалға өткізе ме белгісіз. 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Алынған мүлік 73,392 мың теңге сомасына құнсызданған болатын.

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдардың басқа қаржылық активтері бойынша күтілген кредиттік шығындарға сай бағалаушы қорлардың өзгерістерін талдау төменде берілген:

Мың теңге	3-Кезең
2023 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(1,090,111)
ККШ бойынша қорлар жасау шығындары (5-Ескерту)	(1,719,044)
Есептен шығару	73,154
Бағамдық айырмашылық	(1,474)
2023 жылдың 31 желтоқсаны	(2,737,475)
ККШ бойынша қорлар жасау шығындары (5-Ескерту)	(7,032,493)
Есептен шығару	8,115,206
Бағамдық айырмашылық	(7,745)
2024 жылдың 31 желтоқсаны	(1,662,507)

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдардың қаржылық емес активтердің құнсыздануы бойынша қорлардың өзгерістері келесідей әдіспен берілген:

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Жыл басындағы күй-жай бойынша құнсыздану қорының шамасы	(481,988)	(439,698)
Қорды таза құру	(68,377)	(43,276)
Есептен шығару	386,471	986
Жыл аяғындағы күй-жай бойынша құнсыздану қорының шамасы	(163,894)	(481,988)

2024 жыл ішінде тәркіленген құнсызданған мүліктің таза өткізу құнын арттырудан түскен кіріс 11 552 мың теңгені құрады.

21. БАНКТЕР МЕН БАСҚА ДА ҚАРЖЫ ҰЙЫМДАРЫНЫҢ ҚАРАЖАТЫ

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша банктер мен басқа да қаржы ұйымдарының қаражаты төмендегі кестеде көрсетілген:

Мың теңге	Берілген жыл	Өтеу мерзімі	Сыйақы мөлшерлемесі	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Мемлекеттік ұйымдардан берілген кредиттер мен депозиттер	2014–2018	2023–2035	1.0% – 4.5%	7,929,226	5,362,938
Басқа да қаржы ұйымдарынан ағымдағы шоттар мен депозиттер	2024	2025	2.0%	640,849	836,459
				8,570,075	6,199,397

Мемлекеттік ұйымдардың кредиттері мен депозиттеріне шағын және орта бизнесті қаржыландыру үшін ДАМУДАН алынған ұзақ мерзімдік қарыздары, корпоративтік бизнесті қаржыландыру үшін ҚДБ-дан алынған ұзақ мерзімдік қарыздары жатады. Банктің басшылығы бір қатар басқа да ұқсас қаржылық құралдарда Даму мен ҚДБ-дан алынған қарыздардың жоғарыдағы сегментке ұқсас болғандықтан, оларды қызметін белгілі бір салаларда жүргізіп отырған компанияларды қолдау мақсатында Мемлекеттік ұйымдар берген қарыздарды жеке сегментке жатқызу керек деп есептейді. Нәтижесінде осы қарыздары тәуелсіз тараптардың арасындағы транзакциялар шеңберінде алынды, бұл орайда осы қарыздар бойынша алынған сомалар бастапқы мойындау кезіндегі қарыздардың әділ құны ретінде көрсетіледі.

2023 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

22. КЛИЕНТТЕРДІҢ ҚАРАЖАТЫ

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Ағымдағы шоттар мен талап етілгенге дейінгі депозиттер		
Корпоративтік клиенттер	72,796,758	57,511,941
Бөлшек сауда клиенттері	22,953,237	41,361,373
Мерзімдік депозиттер		
Корпоративтік клиенттер	149,604,609	104,398,010
Бөлшек сауда клиенттері	146,837,749	136,424,624
	392,192,353	339,695,948

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Топ клиенттерінің 31,072,977 мың теңге сомасындағы депозиттері мен шоттары (2023 жылдың 31 желтоқсаны: 36,658,606 мың теңге) Топ берген кредиттер мен мойындалмаған кредиттік құралдар бойынша міндеттемелерді орындау қамтамасы болып табылады.

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Топтың төрт (о.і. топтың), оның ішінде Топпен байланыстағы клиенті бар (2023 жылдың 31 желтоқсаны: төрт клиент), олардың шоттары мен депозиттері бойынша қалдықтарын Банк капиталының 10%-ынан аса үлесін құрайды. 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша аталған клиенттердің шоттары мен депозиттеріндегі қалдықтардың жиынтық көлемін 97,264,254 мың теңге (2023 жылдың 31 желтоқсаны: 81,022,212 теңге) құрайды.

23. ШЫҒАРЫЛҒАН БОРЫШКЕРЛІК БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Номиналды құны	10,000,000	10,000,000
Есептелген сыйақы	374,125	374,125
	10,374,125	10,374,125

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсаны күнгі күй-жай бойынша ҚҚБ листингінде теңгедегі облигациялық шығарылымдар туралы ақпарат төменде берілген:

Мың теңге	Шығарылған күні	Өтеу мерзімі	Купон мөлшерле месі	Тиімді мөлшерле ме	Баланстық құны	
					31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Төртінші шығарылым облигациялары	27.02.2019	27.02.2026	10.95%	11.50%	10,374,125	10,374,125
					10,374,125	10,374,125

24. РЕТТЕЛГЕН БОРЫШ

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Реттелген облигациялар		
Номиналды құны	56,311,675	55,014,050
Дисконт	(26,391,678)	(27,419,939)
Есептелген сыйақы	1,415,182	1,393,123
	31,335,179	28,987,234
Артықшылықты акциялардағы міндеттемелердің компоненті		
	2,720,249	2,494,553
	34,055,428	31,481,787

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша реттелген борышқа артықшылықты акциялардағы міндеттемелердің компоненті кіреді.

2023 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

24. РЕТТЕЛГЕН БОРЫШ (ЖАЛҒАСЫ)

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша реттелген облигациялық шығарылымдар туралы ақпарат төменде берілген:

Мың теңге	Шығарылған күні	Өтеу мерзімі	Номиналды мөлшерлеме	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Банктік сектордың қаржы тұрақтылығын көтеру бағдарламасы бойынша реттелген облигациялар	29.04.2020	29.04.2035	4.0%	21,691,569	20,663,275
Үшінші шығарылымның девальвация жылдамдығына индекстелген, реттелген облигациялар	27.01.2015	27.01.2028	4.0%+ девальвация эффектісі	9,643,610	8,323,959
Реттелген облигациялардың барлығы				31,335,179	28,987,234
Артықшылықты акциялардағы міндеттемелердің компоненті				2,720,249	2,494,553
Реттелген борыштың барлығы				34,055,428	31,481,787

2024 және 2023 жылдардағы реттелген облигациялардың қозғалысы туралы ақпарат төменде берілген:

Мың теңге	Реттелген облигациялар индекстелген	Бағдарлама бойынша реттелген облигациялар	Жиынтығы
2023 жылдың 1 қаңтарында	8,493,145	19,776,655	28,269,800
Сыйақы төлемі	(344,573)	(1,855,329)	(2,199,902)
Есептелген сыйақы	341,745	1,855,329	2,197,074
Шығарылған реттелген облигациялар бойынша дисконттар амортизациясы бойынша шығыстар	—	886,620	886,620
Индекстелген құндар	(166,358)	—	(166,358)
2023 жылдың 31 желтоқсанында	8,323,959	20,663,275	28,987,234
Сыйақы төлемі	(333,390)	(1,873,161)	(2,206,551)
Есептелген сыйақы	338,736	1,873,161	2,211,897
Шығарылған реттелген облигациялар бойынша дисконттар амортизациясы бойынша шығыстар	15	1,028,294	1,028,309
Индекстелген құндар	1,314,290	—	1,314,290
2024 жылдың 31 желтоқсанында	9,643,610	21,691,569	31,335,179

Артықшылықты акциялар

Банктің артықшылықты акцияларының иелері акцияларының номиналды құнының жылдығы 10% көлемінде ең төменгі шоғырланбалы дивидендтер алады. Дивидендтер төлеуде мерзім кешіктірілген жағдайларды есепке алмағанда, артықшылықты акциялар дауыс беру құқығын бермейді. Банктің таза активтерінің қалдық құнын белгілеу кезінде барлық акциялардың кезектілігі бірдей, алайда артықшылықты акциялардың иелері дивидендтер төлеу сомасына қарай түзетілген акцияларды орналастыру құны аясында ғана таза активтердің қалдық құнын белгілеуге қатысуы мүмкін. Барлық артықшылықты акциялар орналастыру құны акция үшін 10,000 теңге түрінде шығарылған және толықтай төленген болатын.

2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішінде Банк артықшылықты акциялар бойынша 225,695 мың теңге (2023 жыл: 225,695 мың теңге) көлемінде дивидендтер аударды.

Реттелген облигациялар

ҚРҰБ Басқармасының 2017 жылдың 30 маусымындағы №129 қаулысымен Банктің Қазақстан Республикасы банк секторының қаржылық тұрақтылығын арттыру бағдарламасына (бұдан әрі – «Бағдарлама») қатысуы мақұлданды. Топ Бағдарлама шарттарына сәйкес 2020 жылдың 29 сәуірінде айналым мерзімін 15 жыл құрайтын және купон мөлшерлемесінің жылдығы 4.0% құрайтын, 46,829,031 мың теңге сомасындағы купондық реттелген облигацияларын (бұдан әрі - «Облигациялар») ҚТҚ-ға орналастырды. Облигациялар орналасқан күні Бағдарлама бойынша орналастыру мөлшерлемесі мен табыстар мен залалдар есебінде кіріс түрінде мойындалған дисконт ретіндегі, жылдығы 15,6%-ды құрайтын нарықтық мөлшерлеме арасындағы 30,131,746 мың теңге сомасындағы айырмашылықты Банк көрсетіп берді.

2023 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

24. РЕТТЕЛГЕН БОРЫШ (ЖАЛҒАСЫ)

Реттелген облигациялар (жалғасы)

Банк облигацияларды орналастыру күнінен бастап 5 жыл бойы әрекет ететін келесі шектеулер мен шарттарды қабылдады:

- Банк Агенттік белгілеген жеке капиталының жеткіліктілік коэффициентін орындауды міндеттенеді.
- Банк өз активтерін шығару бойынша әрекеттер жасамауға міндеттенеді. Нәтижесінде Банкке айтарлықтай залал келген немесе залал келуі мүмкін және Банктің қаржылық жағдайының және/ немесе төлем қабілетінің нашарлауына ұрындыруы мүмкін төмендегі оқиғалар – топтың активтерін шығару деген ұғымды береді:
- мүлікті ұстау мен сатуға қатысты жұмсалған Банктің барлық шығындарын есепке ала отырып, тәуелсіз бағалаушы белгілеген құнмен, мүліктің нарықтық құнынан төменгі бағада Банктің мүліктерін үшінші тұлғаларға сату/адалау;
- үшінші тұлғалардан сапасы төмен немесе тәуелсіз бағалаушы белгілеген нарықтық құнынан жоғары бағада мүлікті және (немесе) қызметті сатып алу немесе үшінші тұлғалардан балама болатын мүлік және (немесе) қызмет сатып алынбаған;
- номиналды ұстаушылар – Қазақстан Республикасының резиденттері мен бейрезиденттерінде ашылған Банктің жеке шотынан, сонымен қатар нарықтық құнынан төменгі бағадағы тізімдемелер жүйесінде, ұйымдасқан нарық айналымындағы бағалы қағаздарды үшінші тұлғаларға сату/адалау;
- әдеттегіден тыс, типтік емес немесе ауыртпалықты келісімшарттар жасау, оның ішінде қайтарылмайтыны белгілі қарыздар немесе әдеттегі шеңберден шығып кеткен жеңілдік шарттарымен қарыздар беру;
- дербес сипатта бағаланатын қарызды тұрақты емес кепіл затына 70% және одан жоғары жатпайтын қамтамамен жауып, жабу деңгейін төмендету;
- Банк, онымен ерекше қатынаста байланысқан тұлғамен келісімшарт жасаса және ол келісімшарт шарттарын орындамаса, ал келісімшартта шегінбелі сома ретінде Банкпен ерекше қатынаста байланысқан тұлғаға берілетін мүлік алынған жағдайда, Банктің мүлкін борышкерлік міндет бойынша шегінбелі құн ретінде өткізу;
- әдеттегі шаруашылық қызметі облигацияларды орналастырған күні жүргізілетін тәртіпте қызметтің үздіксіз орындалуы тиіс ұстанымы бойынша Банкке шаруашылық қызметін жүргізуіне кедергі келтіретін әрекеттер жасау.

Банк осы ережелер бойынша міндеттерін орындамаған жағдайда, облигацияларды ұстаушылар облигацияларды жай акцияларға айырбастай алады. Банк басшылығы 2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Банктің облигацияларды ұстаушылармен жасаған келісім шарттарына Банк сәйкес келеді деп есептейді.

25. ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

<i>Мың теңге</i>	
2023 жылдың 1 қаңтарында	764,275
Түсім	793,191
Түрленуі	38,703
Шығыс	(39,201)
Пайыздық шығын	106,728
Төлемдер	(717,749)
2023 жылдың 31 желтоқсанында	945,947
Түсім	699,556
Түрленуі	(12,102)
Шығыс	(74,128)
Пайыздық шығын	180,947
Төлемдер	(703,936)
2024 жылдың 31 желтоқсанында	1,036,284

2023 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

26. БАСҚА ДА МІНДЕТТЕМЕЛЕР

<i>Мың теңге</i>	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Басқа да қаржылық міндеттемелер		
Берілген кепілдіктер мен ашылған аккредитивтер бойынша қорлар	5,241,413	9,293,567
Берілген кепілдіктер мен ашылған аккредитивтер бойынша кредиторлық берешек	1,258,269	935,353
Есептелген операциялық шығыстар	935,280	846,941
Шығарылған электрондық ақша бойынша міндеттемелер	713,966	37,805
	8,148,928	11,113,666
Басқа да қаржылық емес міндеттемелер		
Банктік операциялар бойынша алдын ала төлемдер	1,120,137	977,232
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша есептелген шығыстар	1,131,772	285,122
Басқа да төленуі тиіс салықтар	554,584	696,728
Басқа да транзиттік шоттар	425,660	215,246
Басқа да қаржылық емес міндеттемелер	481,567	435,988
	3,713,720	2,610,316
	11,862,648	13,723,982

2024 пен 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған кездегі берілген кепілдіктер мен ашылған аккредитивтер бойынша қорлардың өзгеруі келесі түрде берілуі мүмкін:

<i>Мың теңге</i>	2024 жыл	2023 жыл
Жыл басындағы күй-жай бойынша қордың шамасы	9,293,567	5,712,499
Қорды таза (қалпына келтіру)/ құру (5-Ескерту)	(4,057,603)	3,587,568
Бағамдық айырмашылықтар	5,449	(6,500)
Жыл аяғындағы күй-жай бойынша қордың шамасы	5,241,413	9,293,567

27. АКЦИОНЕРЛІК КАПИТАЛ МЕН ҚОРЛАР

Шығарылған акционерлік капитал

Топтың төленген жарғылық капиталы 2024 пен 2023 жылдың 31 желтоқсандағы күй-жай бойынша 147,649,693 мың теңгені құрады.

2024 пен 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша шығаруға рұқсат етілген акционерлік капиталды 133,700,000 жай акциялар мен 300,000 артықшылықты акциялар құрайды. Шығарылған және айналымдағы акционерлік капитал 2024 пен 2023 жылдың 31 желтоқсанында 13,494,068 жай акциядан және 225,876 артықшылықты акциядан тұрады (25-Ескерту). Акциялардың номиналды құны жоқ.

Жай акциялардың иелерінің жариялануына қарай дивидендтер алуына құқығы бар, сондай-ақ олар Банк акционерлерінің жалпы жиналыстарында бір дауыс құқығын иеленеді.

Қорлардың сипаттамасы мен мақсаты

Жер мен ғимараттарды оң бағытта қайта бағалау

Жер мен ғимараттарды оң бағытта қайта бағалауға бастапқы құн мен кейінге қалған корпоративтік салықты есепке алмағанда, активтерді мойындау немесе олардың құнсыздануы тоқтатылған сәтке дейінгі жер мен ғимараттарды оң бағытта берілген жинақталған құндардың арасындағы айырмашылық алынады.

Әділ құн бойынша қор

Әділ құн бойынша қорға басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланған әділ құнды таза өзгертуде жинақталған борышкерлік қаржылық активтер, сондай-ақ осы активтер шығарылған сәтке дейін осы активтер бойынша бағалаушы қорлардың өзгеру шамалары кіреді.

2023 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

27. АКЦИОНЕРЛІК КАПИТАЛ МЕН ҚОРЛАР (ЖАЛҒАСЫ)

Дивидендтер

Қазақстан Республикасы заңнамасының және Топтың құрылтай құжаттарының талаптарына сәйкес қорларды белгілеу үшін қол жетімді шамалар Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілерінің реттеуінде болады. Жай акциялардың дивидендтері, олар аударылған кезең үшін белгіленбеген пайда ретінде көрсетіледі. Артықшылықты акциялар бойынша дивидендтер белгіленген шарттарға сәйкес есептеледі. (25-Ескерту). 2024 пен 2023 жылдарға жай акциялар бойынша дивидендтер жарияланбады.

Акционерлерден сатып алынған меншікті акциялар

2024 жылы Топ жай және артықшылықты акцияларды сатып алумен байланысты ешқандай операциялар жасаған жоқ. 2023 жылы Топ 13 192 меншікті жай акция мен 24 мың теңге сомасына 2 артықшылықты акцияны қоса, 1 447 артықшылықты акцияны сатып алды.

28. ЖАЙ, БАЗАЛЫҚ ЖӘНЕ БЫТЫРАҢҚЫ АКЦИЯЛАР ТАБЫСЫ

Акцияның базалық табысы

Акциялардың базалық пайда көрсеткіші жай акциялардың иелеріне тиесілі таза пайдаға және айналымдағы жай акциялардың орташа есептелген санына негізделеді және олар төмендегідей анықталады.

<i>Мың теңге</i>	2024 жыл	2023 жыл
Жыл ішіндегі пайда	13,878,379	7,742,385
Акцияның базалық табысын есептеуге қажетті жай акциялардың орташа өлшенген саны	13,494,068	13,494,068
Акциялардың базалық табысы, теңгемен	1,028.48	573.76

2024 пен 2022 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылы әлеуетті бытыраңқы акциясы төмендегідей берілді:

	2024 жыл	2023 жыл
Акцияның базалық табысын есептеуге қажетті жай акциялардың орташа өлшенген саны	13,494,068	13,494,068
Бытыраңқылық тиімділігі, айырбасталатын реттелген облигациялармен шартталған	13,359,818	13,359,818
Бытыраңқылық тиімділігін есепке ала отырып, түзетілген жай акциялардың орташа өлшенген саны	26,853,886	26,853,886

	2024 жыл	2023 жыл
Жыл ішіндегі пайда	18,658,571	7,968,261
Акцияның бытыраңқы табысын есептеуге қажетті жай акциялардың орташа өлшенген саны	26,853,886	26,853,886
Жай акцияға бытыраңқы пайда, теңгемен	694.82	296.73

29. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ

Тәуекелдерді басқару банктік қызметтер негізінде жатыр және ол Топтың операциялық қызметінің маңызды элементі болып табылады. Нарықтық тәуекел, кредиттік тәуекел және өтімділік тәуекелі Топ өз қызметін жүзеге асыру үдерісі кезінде кездесетін негізгі тәуекелдер болып табылады.

Тәуекелдерді басқару саясаты мен жосықтары

Топтың тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаты Топ ұрынатын тәуекелдерді анықтауға, талдауға және басқаруға, тәуекелдерге лимиттер мен сәйкесті бақылау белгілеуге, сондай-ақ тәуекелдер деңгейін және олардың белгіленген лимиттерге сәйкестігін тұрақты бағалауға бағытталған. Тәуекелдерді басқару саясаты мен жосықтары ұсынылған банктік өнімдер мен қызметтерге қарай нарықтық жағдаяттың өзгерістеріне қарсы тұру мақсатында жүйелі негізде қайта қарастырылады.

Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқаруды бақылау жүйелерінің лайықты жұмысы, басты тәуекелдерді басқару мен тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаттар мен жосықтарды мақұлдау, сондай-ақ ірі мәмілелерді мақұлдау үшін жауапкершілікке тартылады.

Басқарма тәуекелдерді төмендету шараларына мониторинг енгізу, сондай-ақ Топ қызметін белгіленген тәуекелдер шегінде жүргізуін бақылау үшін жауапкершілікке тартылады.

Тәуекелдер департаменті басшысының міндетіне жалпы тәуекелдерді басқару және қолданыстағы заңнама талаптарының сақталуына бақылау жүргізу, сондай-ақ жалпы ұстанымдардың қолданылуына бақылау жүргізу мен анықтау әдістерін бағалау, қаржылық та, қаржылық емес те тәуекелдер бойынша есептер әзірлеу кіреді. Ол тікелей Басқарма Төрайымына және Директорлар кеңесіне жанама түрде есеп беруге міндетті.

Кредиттік және нарықтық тәуекелдер мен өтімділік тәуекелі жалпы қоржын деңгейінде де, сонымен қатар жекелеген мәмілелер деңгейінде де, Кредиттік комитеттер және Активтер мен пассивтерді басқару жөніндегі комитеттің (АПБК) жүйелері арқылы басқарылады және бақыланады. Шешімдер қабылдау үдерісінің тиімділігін арттыру мақсатында Топ тәуекелдерге ұрыну түрі мен шамаларына қарай кредиттік комитеттердің иерархиялық құрылымын жасады.

Тәуекелдің сыртқы, сонымен қатар ішкі деректері ұйымның шеңберінде анықталады және басқарылады. Тәуекелдің деректерінің толық тізімін анықтауға және тәуекелдерді төмендетудің ағымдағы жосықтарының жеткілікті деңгейін белгілеуге ерекше назар аударылады. Кредиттік және нарықтық тәуекелдерге стандарттық талдау берумен қатар, Тәуекелдер департаменті жекелеген бағыттар бойынша сараптамалық баға алу үшін операциялық бөлімшелермен тұрақты түрде кездесулер өткізу арқылы қаржылық және қаржылық емес тәуекелдерге мониторинг жүргізеді.

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел – бұл нарықтық құндардың өзгерістер себебінен қаржылық құралдарға катысты әділ құнның немесе акша қаражаттарының келешек ағымдарының өзгеру тәуекелі. Нарықтық тәуекел валюталық тәуекелден, пайыздық мөлшерлемелер өзгеру тәуекелінен, сондай-ақ басқа да құнға катысты тәуекелдерден тұрады. Нарықтық тәуекел нарықта жалпы және ерекше өзгерістердің ықпалына және нарықтық құндар мен валюталардың айырбас бағамдарындағы өзгерістер деңгейінің әртараптылығының әсеріне түсетін қаржылық құралдардың пайыздық және үлестік орнынан катысты туындайды. Нарықтық тәуекелді басқару тапсырмасы нарықтық тәуекелдің қолайлы шамалардан артып кетпеуін бақылау болып табылады, бұл орайда қабыл етілген тәуекелден алынатын кірістердің оңтайлылығын қамтамасыз етілуі қажет.

Банктің Басқарма Төрайымы басқаратын АПБК нарықтық тәуекелді басқарғаны үшін жауапкершілікке тартылады. АПБК Тәуекелдер департаментінің ұсыныстарына сүйене отырып, нарықтық тәуекелдің лимиттерін бекітеді. Топ қоржынның шамасына катысты ашық орындар бойынша лимиттерді, пайыздық мөлшерлемелерді өзгерту мерзімдерін, валюталық жай мен нәтижесін Банк Басқармасы қарайтын және бекітетін жүйелі мониторингі жүргізу арқылы нарықтық тәуекелдерді басқарады.

Пайыздық мөлшерлемелерді өзгерту тәуекелі

Пайыздық мөлшерлемелерді өзгерту тәуекелі – бұл нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді өзгерту себебінен қаржылық құрал бойынша әділ құнды немесе акша қаражаттарының келешек ағымдарының өзгертуден келетін тәуекел. Топ, оның қаржылық жағдайына басымдықты нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді толқуынан және акша қаражаттары ағымының өзгеруіне болатын ықпалға ұрынуы мүмкін. Мұндай құбылу пайыздық маржаның деңгейін өсіруі мүмкін, алайда түсіруі де, әлде өзгерістер пайыздық мөлшерлемелер аяқасты өзгерген жағдайда, шығындарға ұрындыруы да мүмкін.

«НҰРБАНК» АҚ

2023 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН
ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

29. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Нарықтық тәуекел (жалғасы)

Пайыздық мөлшерлемелерді өзгерту тәуекелі (жалғасы)

Пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарау мерзімдерін талдау

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі көбіне пайыздық мөлшерлемелердің өзгерістеріне мониторинг жүргізу арқылы басқарылады. Негізгі қаржылық құралдар бойынша пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарау мерзімдеріне қатысты қысқаша ақпарат төмендегідей берілуі мүмкін:

	Пайыздар есептелетін активтер					Басқа да қаржылық активтер	Баланстық құны
	3 айдан аз	3 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан көп		
<i>Мың теңге</i>							
2024 жылдың 31 желтоқсаны							
АКТИВТЕР							
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	99,453,596	—	—	—	—	13,401,412	112,855,008
ТПШӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	—	—	—	—	—	15,811	15,811
БЖКӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	28,901,419	353,967	6,699,429	46,345,337	10,503,900	2,695	92,806,747
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	—	—	—	—	41,641,848	—	41,641,848
Кредиттік мекемелердегі қаражаттар	3,161,152	—	6,762,470	—	—	—	9,923,622
Клиенттерге берілген кредиттер	39,223,449	16,253,261	51,080,829	118,192,493	20,431,134	—	245,181,166
Басқа да қаржылық активтер	—	—	—	—	—	5,340,478	5,340,478
	170,739,616	16,607,228	64,542,728	164,537,830	72,576,882	18,760,396	507,764,680
МІНДЕТТЕМЕЛЕР							
Банктер мен басқа қаржы ұйымдарының қаражаты	664,163	—	2,941	1,009,029	6,893,942	—	8,570,075
Клиенттердің қаражаты	142,499,084	56,924,933	90,582,202	30,920,281	11,175,515	60,090,338	392,192,353
Шығарылған Борышкерлік бағалы қағаздар	374,125	—	—	10,000,000	—	—	10,374,125
Реттелген борыш	161,205	—	1,253,977	9,482,405	20,437,592	2,720,249	34,055,428
Жалдау бойынша міндеттемелер	—	—	—	1,036,284	—	—	1,036,284
Басқа да қаржылық міндеттемелер	—	—	—	—	—	8,148,928	8,148,928
	143,698,577	56,924,933	91,839,120	52,447,999	38,507,049	70,959,515	454,377,193
Таза позиция	27,041,039	(40,317,705)	(27,296,392)	112,089,831	34,069,833	(52,199,119)	53,387,487

«НҰРБАНК» АҚ

2023 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН
ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

29. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Нарықтық тәуекел (жалғасы)

Пайыздық мөлшерлемелерді өзгерту тәуекелі (жалғасы)

Пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарау мерзімдерін талдау (жалғасы)

	Пайыздар есептелетін активтер					Басқа да қаржылық активтер	Баланстық құны
	3 айдан аз	3 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан көп		
<i>Мың теңге</i>							
2023 жылдың 31 желтоқсаны							
АКТИВТЕР							
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	67,551,259	—	—	—	—	14,073,387	81,624,646
ТШӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	—	—	—	—	—	13,194	13,194
БЖКӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	8,273,606	5,572,365	584,935	46,543,393	3,830,718	2,695	64,807,712
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	—	—	—	—	36,251,092	—	36,251,092
Кредиттік мекемелердегі қаражаттар	949,261	53,365	3,488,293	—	—	—	4,490,919
Клиенттерге берілген кредиттер	45,299,093	18,389,951	49,836,895	109,355,055	22,244,373	—	245,125,367
Басқа да қаржылық активтер	—	—	—	—	—	5,201,126	5,201,126
	122,073,219	24,015,681	53,910,123	155,898,448	62,326,183	19,290,402	437,514,056
МІНДЕТТЕМЕЛЕР							
Банктер мен басқа қаржы ұйымдарының қаражаты	836,459	—	19,669	966,814	4,376,455	—	6,199,397
Клиенттердің қаражаты	88,440,848	75,414,285	79,336,960	30,995,330	9,115,394	56,393,131	339,695,948
Шығарылған Борышкерлік бағалы қағаздар	374,125	—	—	10,000,000	—	—	10,374,125
Реттелген борыш	139,145	—	1,253,977	8,184,813	19,409,298	2,494,554	31,481,787
Жалдау бойынша міндеттемелер	—	—	—	945,947	—	—	945,947
Басқа да қаржылық міндеттемелер	—	—	—	—	—	11,113,666	11,113,666
	89,790,577	75,414,285	80,610,606	51,092,904	32,901,147	70,001,351	399,810,870
Таза позиция	32,282,642	(51,398,604)	(26,700,483)	104,805,544	29,425,036	(50,710,949)	37,703,186

2023 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

29. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Нарықтық тәуекел (жалғасы)

*Пайыздық мөлшерлемелерді өзгерту тәуекелі (жалғасы)**Орташа тиімді пайыздық мөлшерлемелер*

Төмендегі келесі кестеде орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме мен 2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жайы бойынша міндеттер көрсетілген. Бұл пайыздық мөлшерлемелер сәйкесті активтер мен міндеттемелерді өтеуге дейінгі шамамен алынған кірісті көрсетеді.

	31 желтоқсан 2024 жыл			31 желтоқсан 2023 жыл		
	Орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме, %			Орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме, %		
	Тенге	АҚШ доллары	Басқа да валюталар	Тенге	АҚШ доллары	Басқа да валюталар
Пайыздық активтер						
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	14.32	3.64	0.17	15.82	3.24	0.07
БЖКӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	14.50	3.13	1.89	15.73	3.13	2.15
Кредиттік мекемелердегі қаражаттар	14.30	—	12.62	13.87	—	8.45
Клиенттерге берілген кредиттер	17.06	6.86	5.51	15.08	6.43	5.63
Пайыздық міндеттемелер						
Банктер мен басқа қаржы ұйымдарының қаражаты	2.00	—	—	2.02	—	—
Клиенттердің қаражаты						
– Ағымдағы шоттар мен талап етілгенге дейінгі депозиттер	0.40	—	—	0.06	—	—
– Мерзімдік депозиттер	13.43	0.99	—	13.02	0.97	—
Шығарылған Борышкерлік бағалы қағаздар	10.95	—	—	10.01	—	—
Реттелген борыш	11.43	—	—	11.34	—	—
Репо мәмілелері бойынша кредиторлық берешек	6.87	—	—	8.15	—	—

2023 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

29. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Нарықтық тәуекел (жалғасы)

Пайыздық мөлшерлемелерді өзгерту тәуекелі (жалғасы)

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгерістеріне деген сезімталдықты талдау

Пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарау мерзімдерін талдауға негізделген пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелін басқару қаржылық активтер мен міндеттердің сезімталдық мониторингімен толықтырылады. Таза пайданың немесе шығынның және капиталдың (салықтарды есепке алмағанда), пайыздық мөлшерлемелердің өсу немесе төмендеу жағына 100 базистік орындағы қисық кірістің параллель қозғалуының қарапайым сценарийі негізінде құрылған және 2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жайы бойынша қолданыстағы пайыздық активтер мен міндеттер қайта қарастырылған орындар негізінде жасалған (пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарау тәуекелі) сезімталдығын талдау төмендегідей беріледі:

<i>Мың теңге</i>	2024 жыл	2023 жыл
Мөлшерлемелерді төмендету жағына қарай 100 базистік тармаққа қарай қатар қозғау	94,885	126,012
Мөлшерлемелерді өсіру жағына қарай 100 базистік тармаққа қарай қатар қозғау	(94,885)	(126,012)

Таза пайданың немесе шығынның және капиталдың әділ құны бойынша бағаланған қаржылық құралдардың әділ құны өзгерістеріне қатысты сезімталдықты талдау, пайыздық мөлшерлемелерді (2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жайы бойынша әрекет еткен орындарға қарай және пайыздық мөлшерлемелердің өсу немесе төмендеу жағына 100 базистік орындағы қисық кірістің параллель қозғалуының қарапайым сценарийі негізінде құрылған) өзгерістер себебінен кезең ішіндегі пайданың немесе шығынның және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланған құрамындағы өзгерістер төмендегідей көрсетілуі мүмкін:

<i>Мың теңге</i>	2024 жыл		2023 жыл	
	Табыс немесе шығын	Капитал	Табыс немесе шығын	Капитал
Мөлшерлемелерді төмендету жағына қарай 100 базистік тармаққа қарай қатар қозғау	—	1,724,236	—	1,419,208
Мөлшерлемелерді өсіру жағына қарай 100 базистік тармаққа қарай қатар қозғау	—	(1,689,089)	—	(1,393,878)

Валюталық тәуекел

Топтың бірнеше шетелдік валютада қамтылған активтері мен міндеттемелері бар.

Валюталық тәуекел – бұл валюта айырбастау бағамдарының өзгеруі себебінен қаржылық құралдар бойынша әділ құн немесе ақша қаражаттарының келешек ағымдарының өзгеру тәуекелі. Топ өзінің валюталық тәуекелге ұрынуы мүмкін екенін хеджирлеген күннің өзінде мұндай операциялар ҚЕХС сәйкес қарым-қатнасты хеджирлеу анықтамасына сәйкес келмейді.

«НҰРБАНК» АҚ

2023 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОКСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

29. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Нарықтық тәуекел (жалғасы)

Валюталық тәуекел (жалғасы)

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жайы бойынша валюталарға қатысты бөлігінде қаржылық активтер мен міндеттемелердің құрылымы келесі үлгіде берілген:

	АҚШ доллары	Еуро	Басқа да валюталар	Барлығы
31 желтоқсан 2024 жыл				
АКТИВТЕР				
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	9,957,798	2,270,343	9,934,286	22,162,427
Табыс немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	15,811	—	—	15,811
Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	8,593,926	4,436,693	—	13,030,619
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	41,641,848	—	—	41,641,848
Кредиттік мекемелердегі қаражаттар	9,472,070	—	—	9,472,070
Клиенттерге берілген кредиттер	31,505,803	561	932	31,507,296
Басқа да қаржылық активтер	873,310	25,524	144,594	1,043,428
Активтердің барлығы	102,060,566	6,733,121	10,079,812	118,873,499
МІНДЕТТЕМЕЛЕР				
Клиенттердің қаражаты	71,770,495	4,452,873	8,516,768	84,740,136
Басқа да қаржылық міндеттемелер	54,264	12,725	1,991	68,980
Кредиттік мекемелердің қаражаты	638,181	1,194	605	639,980
Реттелген облигациялар	9,643,610	—	—	9,643,610
Міндеттемелердің барлығы	82,106,550	4,466,792	8,519,364	95,092,706
Таза баланстық позиция	19,954,016	2,266,329	1,560,448	23,780,793
Таза баланстан тыс позиция	(18,621,096)	(2,186,960)	(522,160)	(21,330,216)
Нетто позициясы	1,332,920	79,369	1,038,288	2,450,577
31 желтоқсан 2023 жыл				
АКТИВТЕР				
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	11,245,581	1,790,767	4,198,689	17,235,037
Табыс немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	12,394	—	—	12,394
Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	7,556,144	3,848,708	—	11,404,852
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	36,251,092	—	—	36,251,092
Кредиттік мекемелердегі қаражаттар	3,541,658	—	—	3,541,658
Клиенттерге берілген кредиттер	27,626,147	89	987	27,627,223
Басқа да қаржылық активтер	1,354,224	11,917	201,026	1,567,167
Активтердің барлығы	87,587,240	5,651,481	4,400,702	97,639,423
МІНДЕТТЕМЕЛЕР				
Клиенттердің қаражаты	76,604,971	4,619,070	2,238,421	83,462,462
Басқа да қаржылық міндеттемелер	938,834	76,908	920,861	1,936,603
Кредиттік мекемелердің қаражаты	823,961	1,096	49	825,106
Реттелген облигациялар	8,323,958	—	—	8,323,958
Міндеттемелердің барлығы	86,691,724	4,697,074	3,159,331	94,548,129
Таза баланстық позиция	895,516	954,407	1,241,371	3,091,294
Таза баланстан тыс позиция	(50,479)	—	—	(50,479)
Нетто позициясы	845,037	954,407	1,241,371	3,040,815

2023 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

29. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Нарықтық тәуекел (жалғасы)

Валюталық тәуекел (жалғасы)

2024 пен 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша туынды қаржы құралдары мыналарды қамтиды:

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл			31 желтоқсан 2023 жыл		
	Номиналды сома	Әділ құн Актив	Міндеттеме лер	Номиналды сома	Әділ құн Актив	Міндеттемелер
Шетел валютасындағы келісімшарттар						
Своптар	24,998,435	4,118	(8,063)	750,024	—	(734)
Споттар	564,640	840	(13,200)	—	—	—
Форвардтар	164,786	21,602	—	817,567	—	(17,065)
		26,560	(21,263)		—	(17,799)

Қазақстандық теңге бағамын 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жайы бойынша 20 %-ға және 2023 жылы 20%-ға өзгерту келесі валюталарға қатысты бұдан былай капитал мен пайданы немесе шығынды өсіру/ (төмендету) келесі кестеде көрсетілген. Мұндай талдау салықтарды есепке алмастан жүргізіледі және Топтың көзқарасынша, есептік кезеңнің аяғындағы жай-күй бойынша негізделген болып табылатын валюталық бағамдардың өзгерістеріне негізделеді. Талдау қалған барлық уақытша мөлшерлемелер, әсіресе пайыздық мөлшерлемелер өзгеріссіз қалатынын білдіреді.

	2024 жыл	2023 жыл
2024 жылы (2023 жылы: 20%) АҚШ доллары бағамының қазақстан теңгесіне қатысты 20 %-ға өсуі	266,584	89,552
2024 жылы (2023 жылы: 20%) еуро бағамының қазақстан теңгесіне қатысты 20 %-ға өсуі	15,874	95,441
2024 жылы (2023 жылы: 20%) басқа валюталар бағамының қазақстан теңгесіне қатысты 20 %-ға өсуі	207,658	124,137

Қазақстандық теңге бағамының 2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жайы бойынша бұрын аталған валюталарға қатысты өсуі, барлық басқа уақытша шамалар өзгеріссіз қалған жағдайда, кері әсер етеді.

Кредиттік тәуекел

Кредиттік тәуекел – Топтың қарыз алушылары немесе контрагенттері міндеттерін орындамауы нәтижесінде туындайтын қаржылық шығын тәуекелі. Топ кредиттік тәуекелді жекелеген контрагенттер, тәуекелдің географиялық немесе салалық шоғырлануына қарай тәуекел көлемін шектеу арқылы, сондай-ақ тәуекелге қойылған лимиттерді ұстануына мониторинг жүргізу арқылы басқарады.

Қамтама көлемін қайта қарау кезеңін қосқанда, бұрын орын алған өзгерістерді қамтамасыз ету үшін Топ кредиттік сапаны тексеру жосығын жасап шықты.

Кредиттік сапаны тексеру жосықтары Топқа тәуекелдер бойынша әлеуетті шығындарды көлемін бағалауға және қажетті шараларды қабылдауға мүмкіндік береді.

Туынды қаржылық құралдар

Туынды қаржылық құралдарға қатысты кредиттік тәуекел қаржылық жағдайы туралы шоғырланған есепте мойындалған оң бағыттағы әділ құндағы туынды құралдармен кез келген уақытта шектеледі.

29. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Кредиттік сипаттағы міндеттермен байланысқан тәуекелдер

Топ өзінің клиенттеріне кепілдіктер алу мүмкіндігін береді, соған орай клиенттердің атынан Топқа төлемдер жүргізу қажеттілігі туындауы мүмкін. Клиенттер мұндай төлемдерді берілген аккредитивтің шарттарына сәйкес Топқа өтеп береді. Көрсетілген келісімшарттар бойынша Топ тәуекелдерге ұрынады, бұл тәуекелдер кредиттік тәуекелдер ұқсас болады және олар тәуекелдерді бақылау саясаты мен жосықтары көмегімен төмендетіледі.

Өзара есептесу туралы бас келісімдер мен қамтама беру туралы келісімдерді қолдану себебінен болған тәуекелдердің салдарының ықпалын есепке алмағандағы қаржылық жағдайы туралы шоғырланған есеп баптарының баланстық құны осы баптардың кредиттік тәуекелдерінің ең жоғарғы көлемін мейілінше дәл қамтиды.

Әділ құн бойынша көрсетілетін қаржылық құралдар, олардың баланстық құны кредиттік тәуекелдердің ағымдағы көлемі түрінде беріледі, алайда ол құнның келешекте өзгеруі нәтижесінде туындауы мүмкін тәуекелдің жоғарғы көлемін көрсете алмайды.

Қаржылық құралдардың әрбір сыныбы бойынша кредиттік тәуекелдердің ең жоғарғы көлемі туралы толығырақ ақпарат жекелеген ескертулерде берілген.

Қазынашылық және банкаралық қатынастар

Топтың қазынашылық және банкаралық қатынастарына қаржылық қызметтер көрсететін ұйымдар, банктер, брокер–дилерлер, биржалар мен клирингтік ұйымдар секілді контрагенттермен жасалатын қатынастар кіреді. Мұндай қарым-қатнасты бағалау үшін Топтың кредиттік тәуекелдер департаменті қаржылық есептілік, басқа сыртқы көздерден алынған мәліметтер, мысалы, сыртқы рейтингілер секілді жалпы жұртқа мәлім ақпараттарды талдайды және төмендегі кестеде көрсетілгендей ішкі рейтинг деңгейін тағайындайды.

Коммерциялық кредиттеу және шағын бизнестің кәсіпорындарын кредиттеу

Коммерциялық кредиттеу жағдайында қарыз алушыларға бағалауды Топтың арнаулы кредиттік тәуекелдер департаменті жүргізеді. Кредиттік тәуекелдерді бағалау әртүрлі тарихи, ағымдағы және болжау ақпараттарына негізделген:

- Клиенттерге қатысты әзірленген болжамдар мен жоспарлармен бірге тарихи қаржылық ақпарат. Мұндай қаржылық ақпаратқа алынған және күтілген нәтижелер, төлем қабілеттілігінің коэффициенттері, өтімділік коэффициенттері мен клиенттің қызметінің қаржылық нәтижелерін бағалауға қолайлы басқа кез келген коэффициенттер туралы мәліметтер жатады. Мұндай көрсеткіштердің бөлігі клиенттермен жасалған келісімшарттарда бекітіледі, демек оларды бағалауға үлкен назар бөлінеді.
- Сыртқы ақпарат көздерінен алған клиенттер туралы жалпы жұртқа мәлім ақпарат. Мұндай ақпаратқа рейтингтік агенттіктер тағайындаған сыртқы рейтингілер, тәуелсіз сарапшылардың есептері, нарық айналымындағы облигациялардың құны немесе баспасөз хаттары мен баптар кіреді.
- Макроэкономикалық немесе геосаяси ақпараттар, мысалы, ІАӨ өсу қарқыны нақты сала мен клиент өз қызметін жүргізіп отырған географиялық өңірге қатысты қолданылады.
- Ұйымның қызметінің нәтижелерін анықтау үшін қолданылуға қолайлы клиентті басқару сапасы мен мүмкіндігі туралы негізделген және расталған басқа да ақпараттар.

Кредиттік сапаны бағалау күрделілігі мен әдістерінің егжей-тегжейі Топтың тәуекелге ұрынғыштығына және клиенттің күрделілігі мен көлеміне қарай ерекшеленеді. Шағын бизнес кәсіпорындарының кейбір күрделі емес кредиттерін Топ бөлшек сауда өнімдеріне арналған моделдерді қолдана отырып бағалайды.

29. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Тұтынушылық кредиттеу мен ипотекалық кредиттеу

Тұтынушылық кредиттеуге жеке тұлғалардың кепілдерімен қамтамасыз етілмеген кредиттері, Кредиттік карталар мен овердрафттар жатады. Бұл өнімдерді бағалау негізгі көрсеткіші кешіктірілген күндер саны болып табылатын скорингтің автоматтандырылған жүйелерін қолдана отырып, ипотекалық кредиттермен және шағын бизнес кәсіпорындарының кейбір күрделі емес кредиттерімен бірге жүргізіледі. Жұмыссыздық деңгейі, халық кірістерінің / еңбек ақы деңгейінің өзгеруі, жеке борыштардың сомалары, сондай-ақ ипотекалық кредиттеу жағдайында кредит сомасының сатып алынатын мүліктің құнына қатыстылығы коэффициенті моделдерде қолданылатынынан басқа негізгі бастапқы мәліметтер болып табылады.

Топ ішкі кредиттік рейтингтің келесі деңгейін қолданады:

Ішкі рейтинг деңгейі	Ішкі рейтинг санаты	Қаржылық жағдайдың интерпретациясы
Төменгі кредиттік тәуекел	АА-дан ААА дейін А	Оң бағыттағы қаржылық жағдай Тұрақты қаржылық жағдай
Орташа кредиттік тәуекел	ВВ-дан ВВВ-ға дейін В	Қанағаттанарлық қаржылық жағдай Тұрақты емес қаржылық жағдай
Жоғарғы кредиттік тәуекел	С-дан ССС-ға дейін	Қанағаттандырылмайтын қаржылық жағдай
Дефолт алды жағдайы	Д	Сыни қаржылық жағдай

Дефолт тәуекеліне ұрынған шама

Дефолт тәуекеліне ұрынған шама (ЕАD) құнсыздануы бағалануы қаржылық құралдардың жалпы баланстық құны түрінде беріледі және ол клиенттің дефолт жақындаған кезде өз берешектерін арттыруы, сондай-ақ мерзімінен бұрынғы өтеу тәсілдерін қамтиды. 1-Кезең кредиттерінің ЕАD есептеу мақсатында Топ 12 айлық ККШ бағалау үшін 12 ай ішіндегі дефолттың орын алу ықтималдығын бағалайды. Қаржылық активтердің 2-Кезең мен 3-Кезең активтерінің көрсеткіші үшін құрал әрекет еткен бүкіл мерзім ішінде орын алуы мүмкін оқиғаларға арналған ЕАD құралдары қарастырылады. Топ әртүрлі уақыт кезеңдеріндегі дефолт орын алған кездегі мүмкін болған нәтижелерді моделдеу арқылы ЕАD көрсеткішін анықтайды, бұл көптеген сценарийлерге сәйкес келеді. Осыдан кейін Топ моделдерінің нәтижелеріне қарай ҚЕХС (IFRS) 9-ға сәйкес әрбір экономикалық сценарийге PD көрсеткіші тағайындалады.

Топ өзінің корпоративтік және жекелеген клиенттеріне Топтың бір-ақ күн ішінде хабарлай отырып, кері шақыруға және/немесе лимиттерін азайтуға құқығы бар әртүрлі овердрафттар мен Кредиттік карталар ұсынады. Топ кредиттік шығындардың тәуекелге ұрынғыштығын хабарлау үшін келісілген мерзімдермен шектемейді, есесіне Топ клиенттің әрекетіне қатысты болжамын, дефолт ықтималдығы мен кредиттік тәуекелдерді төмендету бағытында Топ қолданған келешек шаралар қамтитын, кезеңнің ішіндегі ККШ есептейді. кредиттік карталарға арналған ККШ дисконттау үшін қолданылатын пайыздық мөлшерлеме күтілген кезеңдегі тәуекелге ұрынғыштыққа қатысты қолданылады деп күтілген орташа тиімді пайыздық мөлшерлемеге негізделеді. Мұндай бағалауда көптеген кредиттер ай сайын толық көлемде төленеді, осыған орай оларға пайыз есептелмейді.

29. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Дефолт кезіндегі шығын деңгейі

Коммерциялық кредиттеу жағдайында LGD көрсеткішін клиенттермен жұмыс істеу жөніндегі менеджерлер аз дегенде үш айда бір рет бағалайды және оны Топтың кредиттік тәуекелдер департаменті қайта қарастырады және бекітеді.

Кредиттік тәуекелдерді бағалау нәтижесінде LGD белгілі бір деңгейлері белгіленетін LGD бағалау стандартты моделдеріне негізделеді. LGD бұл деңгейлері ұсталған қамтаманы қалпына келтіру немесе сату нәтижесінде қол жеткізілетін сомалармен салыстырғанда EAD күтілген көрсеткішін есепке алады.

Топ өзінің бөлшек сауда кредиттік өнімдерін келешек ақша ағымдарын орынды бағалауға қажетті негізгі сипаттамаларға сүйене отырып, біртекті топтарға біріктіреді. Осы мақсатта өткен кезеңдердің шығындар туралы ақпараттар қолданылады және мәмілелерге тән (мысалы, өнімнің түрі, қамтама түрі), сондай-ақ қарыз алушы сипаттамаларының кең спектрі қарастырылады.

Қажет болған кездерде, ҚЕХС (IFRS) 9 бойынша қаржылық құралдардың әрбір тобына арналған LGD деңгейін анықтау үшін жаңа мәліметтер мен болжанған экономикалық сценарийлер қолданылады. Болжама ақпараттарын бағалау кезінде күтілген нәтижелері көптеген сценарийлерге негізделеді. Негізгі бастапқы мәліметтердің мысалдарына ипотекалық кредиттеу жағдайында тұрғын үйдің құнын қосқанда, қамтама құнының, тауарлар құнының, төлем мәртебесінің немесе құралдар тобына қатысты шығындарды білдіретін басқа да деректердің өзгеруі жатады.

1, 2, 3-Кезеңдер мен КҚСЖ активтерінің барлық сыныптарына арналған LGD деңгейлері бағаланады. LGD мұндай деңгейлерінің бастапқы мәліметтері бағаланады және мүмкін болған жағдайларда жақында қалпына келтірілген тарихи мәліметтер негізінде тестілеу арқылы түзетіледі. Қажет болған жағдайда әрбір экономикалық сценарийдің мұндай мәліметтері анықталады.

Кредиттік тәуекелдердің бірталай өсуі

Топ тұрақты түрде ККШ есептелетін барлық активтерді тексеріп отырады. Құрал немесе құралдардың қоржыны бойынша (яғни сомада 12-айлық ККШ немесе ККШ бүкіл мерзімде) құнсыздандудың бағалаушы қорын қандай сомада құру қажет екенін анықтау үшін бастапқы мойындау сәтінен бастап бұл құралға немесе құралдардың қоржыны бойынша кредиттік тәуекелдер бірталай өскен-өспегенін Топ талдайды. егер кредиттің қолданылу мерзімі ішінде PD көрсеткіші бастапқы мойындау кезіндегі көрсеткіштен айтарлықтай асып кетсе (кемінде 200%-ға (екі жүз пайызға)), Топ бастапқы мойындау сәтінен бастап қаржылық құралдың кредиттік тәуекелі айтарлықтай өсті деп есептейді. Кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуін бағалау үшін 12 (он екі) ай ішінде дефолт ықтималдығы 5 (бес) пайыздан асатын қарыздар есепке алынады.

29. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Кредиттік тәуекелдердің бірталай өсуі (жалғасы)

Топ сондай-ақ актив бойынша кредиттік тәуекелдердің бірталай өсуінің орын алғанын көрсету үшін қосымша сапалы мысалы, кредиттік оқиғаларға байланысты клиентті/кредитті проблемалы немесе қайта құрылымдау тізіміне аудару секілді әдіс қолданады. Кейбір жағдайларда Топ сондай-ақ жоғарыда «Дефолтты анықтау» тарауында берілген оқиғаларды, дефолт ретінде емес, кредиттік тәуекелдердің бірталай өсуі ғана деп қарастыруы мүмкін. Кредиттік рейтинг деңгейлерінің өзгерістеріне қарамастан, егер келісімшартта қарастырылған төлемдер 30 күннен артық мерзімге кешіктірілсе, онда бастапқы мойындау сәтінен бастап кредиттік тәуекелдер бірталай өскен деп есептеледі.

ККШ топтық негізде бағаланған жағдайда, Топтың ұқсас активтердің тобына онда бастапқы мойындау сәтінен бастап кредиттік тәуекелдер бірталай өскен активтерге пайдаланылған бағалау ұстанымдарын қолданады.

Топтық негізде бағаланатын қаржылық активтердің топтамасы

Төменде көрсетілген деректерге қарай Топ дербес негізде, әлде топтық негізде ККШ есептейді.

Топ дербес негізде ККШ есептейтін активтердің сыныптары төмендегідей:

- қаржылық активтердің сыныбына қарамастан, 3-Кезеңнің барлық активтері;
- коммерциялық кредиттеу қоржыны мен Банктің меншікті капиталының 0,2% мәнділік шегінен асатын басқа да активтер;
- шағын бизнестің кәсіпорындарын кредиттеу қоржынындағы ірі және ерекше құралдар;
- қазынашылық және банк аралық қатынастар (мысалы, банктегі қаражаттар, амортизацияланған құнмен және БЖКӨҚ бойынша бағаланатын ақша қаражаттары мен борыштық инвестициялық бағалы қағаздар баламалары).

Топ топтық негізде ККШ есептейтін активтердің сыныптары төмендегідей:

- шағын бизнестің кәсіпорындарын кредиттеу қоржыны аясындағы кішігірім және стандартты активтер;
- ірі кәсіпорындарға 1 мен 2-Кезеңдерде берілген, ипотекалық және тұтынушылық кредиттер, сондай-ақ 1-Кезеңнің коммерциялық кредиттеу қоржыны;
- топтық негізде басқарылатын сатып алынған кредиттік-құнсызданған қаржылық активтер.

Топ осы қаржылық активтерді кредиттердің ішкі және сыртқы сипаттамаларына, мысалы, ішкі кредиттік рейтингіне, төлемдерді кешіктірген мерзіміне, өнім түріне, кепілзаттық коэффициентіне немесе қарыз алушы өз қызмет жүргізетін саласына қарай біртекті топтарға біріктіреді.

Кредиттік сапасының (құнсыздануды қосқанда) нашарлауымен қарыз алушының берешегінің дербес қорының шамасын есептеу үшін, кредиттік шығынның әртүрлі сценарийлерге арналған ықтимал бағалары бойынша өлшенген берешектерді өтеудің/реттеудің әртүрлі сценарийлер негізінде қарыз алушының барлық келісімшарттары бойынша берешектерге арналған күтілген кредиттік шығындар бағаланады.

29. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Дербес негіздегі күтілген кредиттік шығындарды бағалау

Дербес негізде қорландыру шеңберінде келесі кезеңдер анықталды:

- 1) қарыз алушы жұмысының ағымдағы стратегиясын анықтау;
- 2) берешектерді өтеу мен олардың орын алу ықтималдығын анықтау сценарийлері;
- 3) ақша ағымдарын сценарийлерге катысты моделдеу.

Бастапқы кезеңде, есеп жүргізу сәтіндегі барлық қолда бар ақпараттарды ескере отырып, кредитті өтеудің ең ықтимал сценарийлеріне сараптамалық бағалау жүргізіледі. Қарыз алушымен жұмыс істеу стратегиясына қарай әртүрлі сценарийлер жүзеге асырылуы мүмкін.

Күтілген кредиттік шығындарды ұжымдық негізде бағалау

Күтілген кредиттік шығын бастапқы мойындау сәтінен бастап кредиттік тәуекелдер біршама өсуіне қарай 12 айлық немесе қызмет мерзімі негізінде бағаланады немесе қаржылық актив кредиттік-құнсызданған деп есептеледі. Күтілген кредиттік шығындар тәуекелдің келесі өлшемдерінің дисконтталған нәтижесі түрінде беріледі – Дефолт ықтималдылығы (PD), Дефолт жағдайындағы шығындар тәуекелі (EAD) мен төмендегідей анықталған Дефолт жағдайындағы шығындар (LGD). Қаржылық активтердің құнсыздану қорлары мен кредиттік сипаттағы міндеттерді ұжымдық бағалау, кредиттік тәуекелдер ұқсас сипаттарына сәйкес қоржын бөлінетін біртекті топтар негізінде жүргізіледі.

Дефолт ықтималдылығының коэффициенті (PD) артық күш және шығын шығармастан, бағалау күні қол жетімді болған тарихи статистикалық негізде миграция матрицасын қолдана отырып есептеледі. PD бағалау мақсатында Банк кредиттердің өткізілген мерзім санаттары арасынан өту ықтималдығының әдістемесін пайдаланады.

Дефолт тәуекеліне ұшырауы мүмкін қаржылық актив бойынша берешек шамасын бағалау EAD параметрі болып табылады. Демек есептік күннен кейін кредиттік талаптар шамасының сомаларын, атап айтқанда, қаржылық құралдың пайыздары мен номиналды құндарының төлемдерін өзгертуден тұратын дефолт тәуекеліне ұрынуы мүмкін сомалар. Дисконттау мөлшерлемесі ретінде қаржы құралының бастапқы тиімді мөлшерлемесі пайдаланылады.

Кредиттік сипаттағы міндеттемелерге арналған ККШ қорларын бағалау

Қарыз алушыда кредиттер бойынша ағымдағы баланстық берешектер болған кезде кредиттік сипаттағы міндеттемелерге арналған қорларды бағалау, қабылданған қарыз алушымен жұмыс істеу стратегиясына қарай, сол қарыз алушының баланстық берешектерін қорландыруда қолданылатын тәсілдерге сәйкес жүргізіледі. Кредиттік тәуекелдердің кәдімгідей өсуін бағалау үшін қорландыру талаптарын қолдануды бастапқы мойындау мақсатындағы күні ретінде Топ өзіне кері қайтарылмайтын міндеттерді алған күн қолданылады.

Кредиттік тәуекелдердің біршама өскендігін білдіретін деректері қарыз алушының сегментіне қарай қолданылады. Кредиттік сипаттағы міндеттерге арналған күтілген кредиттік шығындардың есебі кредиттік сипаттағы міндеттердің көлеміне қарай дербес немесе ұжымдық негізде есептеледі.

29. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Кредиттік сипаттағы міндеттемелерге арналған ККШ қорларын бағалау (жалғасы)

Кредиттік сипаттағы міндеттер бойынша қорларды дербес бағалау, Топ бенефициар алдындағы шартты міндеттерді орындау ықтималдығын есепке ала отырып, қабылданған қарыз алушымен жұмыс жүргізу стратегиясына (кредиттік немесе дефолттық) қарай жүргізіледі.

Берешектері бар қарыз алушының кредиттік сипаттағы маңызды және құнсызданған болып табылатын барлық міндеттері бойынша Топ келесі істерді жүргізеді:

- күтілген ақша түсімдері мен күтілген ақша қаражаттарын шығару уақыты мен сомаларын бағалау;
- күтілген бастапқы ақша ағымдарының ағымдағы келтірілген құны мен әрбір сценарий шенберінде күтілген ақша түсімдерінің келтірілген құны арасындағы айырмашылықтарды бағалау. Дисконттау үшін қолданылатын мөлшерлеме осы нақты міндеттерге тән нарықтық пайыздық мөлшерлеме мен тәуекелдерді көрсетуі тиіс.

Ақша ағымын құру мүмкін болмаған жағдайда, Топтың ақша қаражаттарын қарыз алушының қолдану ықтималдығын есепке ала отырып, уәжделген пайым негізінде кредиттік сипаттағы міндеттердің қорлары дербес бағалануы мүмкін:

- егер қарыз алушы кредиттік стратегия қабылдаса – шартты міндеттер мен құжаттамалық операциялардың дебиторлық берешектері бойынша бағалау ұжымдық негізде жүргізіледі, күтілген бастапқы ағымдардың ағымдағы келтірілген құны мен күтілген ақша түсімдерінің келтірілген құны арасындағы айырмашылық кредиттік желілер бойынша баға болып табылады, әлде баланстық берешек бойынша қорландыру мөлшерлемесі қолданылады;
- егер қарыз алушы бойынша дефолт стратегиясы қабылданса – шартты міндеттер мен құжаттамалық операциялардың дебиторлық берешектері бойынша бағалау баланстық берешектердің қорларын бағалауға ұқсас негізде жүргізіледі, қол жетімділік болмаған жағдайда, кредиттік желілер бойынша қорларды бағалау жүргізілмейді, ол нөлге тең.

Ұжымдық негізде кредиттік сипаттағы міндеттер бойынша қорларды есептеу тәсілі біртекті қарыздарға қолданылатын тәсілге ұқсас қорландырудың үш сатысына негізделеді.

Болжамдық ақпараттар мен көптеген экономикалық сценарийлер

Егер ККШ есептеу үшін қолданылатын басты рұқсаттар, 1 пайыздық орынға өзгертін болса, негізгі қоржындар бойынша ККШ қалай өзгертініне қатысты сезімталдыққа Топ талдау жүргізді. ККШ өзінің есептік моделдерінде Топ бастапқы экономикалық мәліметтер ретінде болжамдық ақпараттың кең спектрін қолданады, мысалы:

- жұмыссыздық деңгейін;
- ҚРҰБ базалық мөлшерлемелерін;
- ақша айырбастау бағамдарын.

Болжамдық ақпаратты алу үшін Топ сыртқы көздердің (сыртқы рейтингтік агенттіктердің, мемлекеттік органдардың, мысалы, орталық банк пен халықаралық қаржылық институттардың) мәліметтерін қолданады.

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

29. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Қаржылық активтердің сыныптары бойынша кредиттік сапа

Топ қаржылық активтердің кредиттік сапасын жоғарыда баяндалғандай, рейтингтер тағайындаудың ішкі жүйелерінің көмегімен басқарады. Төмендегі кестеде Топтың кредиттік рейтингілері жүйелерінің негізіндегі қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептің кредиттік баптарына байланысты активтердің сыныптарына қатысты кредиттік сапаға талдау берілген.

	Ескерт у	Жоғарғы рейтинг	Стандартты рейтинг	Стандартты рейтингтен төмен	Құнсызда нған	Жиынты ғы
31 желтоқсан 2024 жыл						
Қолма-қол қаражатты есепке алмағанда, ақшалай қаражат пен олардың баламалары	13	1-Кезең	99,453,595	—	—	99,453,595
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	14	1-Кезең	41,641,848	—	—	41,641,848
БЖКӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	15	1-Кезең	92,806,747	—	—	92,806,747
Кредиттік мекемелердегі қаражаттар	16	1-Кезең	9,923,622	—	—	9,923,622
– Ірі кәсіпорындарға берілген кредиттер	17	1-Кезең	66,486,622	55,578,100	—	122,064,722
		2-Кезең	—	—	177,000	177,000
		3-Кезең	—	—	9,630,711	9,630,711
– Шағын және орта кәсіпорындарға берілген кредиттер	17	1-Кезең	3,740,936	66,260,018	—	70,000,954
		2-Кезең	—	—	1,156,102	1,156,102
		3-Кезең	—	—	12,036,954	12,036,954
– Бөлшек сауда клиенттеріне берілген кредиттер	17	1-Кезең	10,379,152	16,444,182	—	26,823,334
		2-Кезең	—	—	124,857	124,857
		3-Кезең	—	—	3,166,532	3,166,532
Басқа да қаржылық активтер	20	1-Кезең	208,600	—	—	208,600
		2-Кезең	—	—	5,131,878	5,131,878
Шартты қаржылық міндеттемелер	31	1-Кезең	33,891,182	43,246,430	—	77,137,612
		2-Кезең	—	—	1,184,678	1,184,678
		3-Кезең	—	—	583,924	583,924
Жиынтығы			358,532,304	181,528,730	7,774,515	573,253,670

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

29. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

	Ескерт у		Жоғарғы рейтинг	Стандартты рейтинг	Стандартты рейтингтен төмен	Құнсызда нған	Жиынты ғы
31 желтоқсан 2023 жыл							
Қолма-қол қаражатты есепке алмағанда, ақшалай қаражат пен олардың баламалары	13	1-Кезең	67,551,259	—	—	—	67,551,259
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	14	1-Кезең	36,251,092	—	—	—	36,251,092
БЖКӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	15	1-Кезең	64,807,712	—	—	—	64,807,712
Кредиттік мекемелердегі қаражаттар	16	1-Кезең	4,490,919	—	—	—	4,490,919
– Ірі кәсіпорындарға берілген кредиттер	17	1-Кезең	11,203,009	100,595,597	—	—	111,798,606
		2-Кезең	—	—	2,143,539	—	2,143,539
		3-Кезең	—	—	—	14,749,515	14,749,515
– Шағын және орта кәсіпорындарға берілген кредиттер	17	1-Кезең	10,790,403	58,341,846	—	—	69,132,249
		2-Кезең	—	—	2,114,525	—	2,114,525
		3-Кезең	—	—	—	12,897,207	12,897,207
– Бөлшек сауда клиенттеріне берілген кредиттер	17	1-Кезең	15,491,592	13,753,455	—	—	29,245,047
		2-Кезең	—	—	301,211	—	301,211
		3-Кезең	—	—	—	2,743,469	2,743,469
Басқа да қаржылық активтер	20	1-Кезең	73,163	—	—	—	73,163
		2-Кезең	—	—	5,127,963	—	5,127,963
Шартты қаржылық міндеттемелер	31	1-Кезең	8,077,741	33,149,752	—	—	41,227,493
		2-Кезең	—	—	14,778	—	14,778
		3-Кезең	—	—	—	1,187,850	1,187,850
Жиынтығы			218,736,890	205,840,650	9,702,016	31,578,041	465,857,597

29. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу

Бұдан былайғы кестеде берілген ақпараттарға қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер туралы төмендегідей ақпараттар кіреді:

- Топтың қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есебінде өзара есепке алынатын немесе
- қаржылық жағдайы туралы жеке есепте өзара есепке алынбайтындығына қарамастан, ұксас қаржылық құралдарға қатысты қолданылатын, заңдық қолданыстағы өзара есепке алу туралы бас келісімдердің немесе ұксас келісімдердің мәні болып табылатын.

Ұксас қаржылық құралдарға туынды қаржылық құралдар, репо мәмілелері, кері репо мәмілелері, кірме мен құнды қағаздар қарыз беру туралы келісімдер жатады.

Топ орталық контрагент арқылы туынды қаржылық құралдармен биржада атқарылмайтын операциялар жүргізеді. Басшылық мұндай келісімдер мәні жағынан өзара есепке алмасумен теңестіріледі деп есептейді және де Топ өзара есеп алмасуды жүргізу өлшемдері үшін жауап береді, өйткені толық сомадағы есептердің механизмінде кредиттік тәуекел мен өтімділік тәуекелін жоқ ететін немесе ең төменгі деңгейге түсіретін сипаттар бар, сондықтан Топ бірыңғай есептілік үдерістің немесе циклдың шеңберінде дебиторлық және кредиторлық берешекті реттей алады.

Топ репо және кері репо келісімдеріне қатысты клиенттерге берілген кредиттер және нарық айналымындағы бағалы қағаздар бойынша депозиттер түріндегі қамтаманы алады және қабылдайды.

Бұл қамтама ретінде алынған/кепілге берілген аталған бағалы қағаздар мәмілені өтеу мерзіміне дейін қайтарылуы тиіс дегенді білдіреді. Сондай-ақ мәміле шарттары әрбір контрагентке, контрагент қамтама беруге шамасы жетпеуі нәтижесінде мәмілелерді тоқтатуға құқық береді.

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН
ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

29. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу (жалғасы)

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жайы бойынша бұдан былайғы кестеде заңдық қолданыстағы өзара алмасу туралы бас келісімдер мен ұқсас келісімдердің мәні болып табылатын қаржылық активтер мен қаржылық міндеттер берілген:

Қаржылық активтердің/ міндеттемелердің түрі	Мойындалған қаржылық активтердің/(міндеттемелерді н) толық сомалары	Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте қаржылық активтердің/ (міндеттемелердің) таза сомасы	Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте өзара орын баспайтын сомалар		Таза сома
			Қаржылық құралдар	Алынған ақшалай қамтама	
Клиенттерге берілген кредиттер	245,872,555	245,872,555	—	(27,017,627)	218,854,928
Қаржылық активтердің барлығы	245,872,555	245,872,555	—	(27,017,627)	218,854,928
Клиенттердің қаражаты	31,072,977	31,072,977	—	31,072,977	—
Қаржылық міндеттемелердің барлығы	31,072,977	31,072,977	—	31,072,977	—

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жайы бойынша бұдан былайғы кестеде заңдық қолданыстағы өзара алмасу туралы бас келісімдер мен ұқсас келісімдердің мәні болып табылатын қаржылық активтер мен қаржылық міндеттер берілген:

Қаржылық активтердің/ міндеттемелердің түрі	Мойындалған қаржылық активтердің/(міндеттемелерді н) толық сомалары	Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте қаржылық активтердің/ (міндеттемелердің) таза сомасы	Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте өзара орын баспайтын сомалар		Таза сома
			Қаржылық құралдар	Алынған ақшалай қамтама	
Клиенттерге берілген кредиттер	94,868,925	94,868,925	—	(34,844,372)	60,024,554
Қаржылық активтердің барлығы	94,868,925	94,868,925	—	(34,844,372)	60,024,554
Клиенттердің қаражаты	(36,658,606)	(36,658,606)	—	36,658,606	—
Қаржылық міндеттемелердің барлығы	(36,658,606)	(36,658,606)	—	36,658,606	—

29. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл Топтың қаржылық міндеттерді орындау кезінде туындайтын қиыншылықтармен байланысқан тәуекел, оның есептері ақша қаражаттарын немесе басқа қаржылық активті өткізу арқылы жүргізіледі. Өтімділік тәуекелі активтер мен міндеттердің өтеу мерзімдерінде сәйкессіздік болған кезде туындайды. Активтер мен міндеттердің мерзімдері мен пайыздық мөлшерлемелерінде сәйкестік және/немесе бақылаудағы сәйкессіздік өтімділік тәуекелдерін басқарудағы ең басты негіздеме болып табылады. Жүргізетін операциялардың әр алуандығы себебінен және активтер мен міндеттердің өтеу мерзімдеріне қатысты белгісіздіктің, толық сәйкестіктің болуы қаржылық институттары үшін әдеттегі практика болып табылмайды, бұл операциялардың табыстылығын арттырады, алайда шығындар тәуекелінің туындауын арттырады.

Топ өтеу мерзімдерінің келуіне қарай барлық міндеттерді орындауға қажетті ақша қаражаттарының тұрақты түрде болуын қамтамасыз ету мақсатында керекті өтімділік деңгейін ұстайды. Өтімділік жөніндегі басқару саясатын Басқарма қарастырады және бекітеді.

Топтың жедел және ойланбастан, болжау мүмкін болмаған өтімділік талаптарына қатысты әрекет етуі үшін Топ шығарылған борышкерлік бағалы қағаздары, басқа банктердің ұзақ мерзімдік және қысқа мерзімдік кредиттері, негізгі корпоративтік клиенттер мен жеке тұлғалардың депозиттері, сондай-ақ өтімділігі жоғары активтердің әртараптандырылған қаржы секілді әртараптандырылған және тұрақты құрылым қаржыландыру көздерін белсенді түрде қолдауға ұмтылады.

Өтімділікті басқару саясаты төмендегідей бөліктерден тұрады:

- өтімді активтердің деңгейіне қажетті ақша қаражаттарының ағымы туралы мәліметтерге байланысты негізгі валюталар мен шоттарға қатысты ақша қаражаттарының ағымдарын болжау;
- қаржыландыру әртараптандырылған құрылым көздерін қолдау;
- қарыз қаражаттарын жинақтылығы мен құрылымын басқару;
- қарыз қаражаттарының есебінен қаржыландыру тарту жоспарларын әзірлеу;
- кассалық өтімділік әлсіреген кезде қорғаныс шаралары ретінде еркін сатуға болатын өтімділігі жоғары активтерді қоржынына қолдау көрсету;
- өтімділік пен қаржыландырудың жоғарғы деңгейін қолдау мақсатында қосалқы жоспарлар әзірлеу;
- өтімділік көрсеткішінің сәйкестігін бақылауды белгіленген нормативте заңды түрде жүзеге асыру.

Тәуекелдер департаменті бөлімшелерден өздерінің қаржылық активтері мен міндеттерінің өтімділік құрылымы мен келешекте бизнестен жоспарлы күтілген ақша қаражаттарын ағымдарының болжамы туралы ақпараттарды алады. Содан кейін, Қазынашылық өтімділіктің қажетті деңгейін қамтамасыз ету үшін негізінен жоғары өтімді мемлекеттік бағалы қағаздардан, банктер орналастырған депозиттерден және басқа да банкаралық өнімдерден тұратын бағалы қағаздар қоржынын құрайды.

29. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Өтімділік тәуекелі (жалғасы)

Қазынашылық күн сайын өтімділік позициясына мониторинг жүргізеді, ал Тәуекелдер департаменті қалыпты және жайсыз жағдайлардағы әртүрлі мүмкін болған сценарийлерді есепке ала отырып, нарықтың жағдайына жүйелі негізде «стресс-тест» өткізеді. Қалыпты нарықтық жағдайларда өтімділік жағдай туралы есептер апта сайын жоғарғы басшылыққа тапсырылып отырады. Өтімділікті басқару жөніндегі саясатқа қатысты шешімдерді АПБК қабылдайды және Қазынашылық оларды орындайды.

Бұдан былайғы келесі кесте келісімшарттарда белгіленген өтеу мерзімдері орын алған күндерді ең ерте мерзімін көрсете отырып, қаржылық активтердің, қаржылық міндеттердің дисконтталған ақша қаражаттарын ағымы мен кредиттік сипаттағы шартты міндеттерін көрсетеді.

Қазақстан Республикасы заңнамасына сәйкес салымшылар кез келген уақытта банктен өздерінің мерзімдік депозиттерін алуға құқылы, бұл орайда, көп жағдайларда, олар есептелген пайыздық кірісті алу құқығынан айырылады. Бұл депозиттер келісімшартта белгіленген өтеу мерзімдерін ескере отырып берілген.

Дегенмен де, басшылық мерзімінен бұрын алу үдерісі болғанына қарамастан, салымшылардың басым көпшілігі талап етілгенге дейінгі шоттар мен депозиттерді таңдайды, шоттар мен депозиттердің санына қатысты мәліметтер мен салымшылардың түрлерін диверсификация жасаудан және Топтың өткен тәжірибесінен ұзақ мерзімдік бұл шоттар қаржыландырудың тұрақты көзі деп есептейді.

Топ кассалық өтімділік әлсіреген кезде еркін сатуға болатын өтімділігі жоғары және әртараптандырылған активтердің қоржынына қолдау көрсетеді.

**2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН
ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)**

29. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Өтімділік тәуекелі (жалғасы)

2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жайы бойынша Қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есепте көрініс тапқан сомалардың талдамасы келесі кестеде берілген (күтілген өтеу мерзімдеріне қатысты бөлігінде):

	Талап етілгенге дейін және 1 айдан аз	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан жоғары	Өтеу мерзімсіз	Мерзімі кешіктірілген	Барлығы
31 желтоқсан 2024 жыл								
Туынды емес қаржылық активтер								
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	112,855,008	—	—	—	—	—	—	112,855,008
ТШӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	—	—	—	—	—	15,811	—	15,811
БЖКӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	90,659,241	25,274	—	2,119,537	—	2,695	—	92,806,747
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	—	—	—	—	41,641,848	—	—	41,641,848
Кредиттік мекемелердегі қаражаттар	3,161,152	—	6,762,470	—	—	—	—	9,923,622
Клиенттерге берілген кредиттер	11,415,320	28,305,675	65,309,742	108,427,029	20,431,134	—	11,292,266	245,181,166
Басқа да қаржылық активтер	5,340,478	—	—	—	—	—	—	5,340,478
Активтердің барлығы	223,431,199	28,330,949	72,072,212	110,546,566	62,072,982	18,506	11,292,266	507,764,680
Туынды емес қаржылық міндеттемелер								
Банктер мен басқа қаржы ұйымдарының қаражаты	640,658	23,505	2,941	1,009,029	6,893,942	—	—	8,570,075
Клиенттердің қаражаты	67,842,957	74,656,126	147,507,135	30,920,281	11,175,515	60,090,339	—	392,192,353
Шығарылған Борышкерлік бағалы қағаздар	—	374,125	—	10,000,000	—	—	—	10,374,125
Реттелген борыш	161,205	—	1,253,977	9,482,405	20,437,592	2,720,249	—	34,055,428
Жалдау бойынша міндеттемелер	—	—	—	1,036,284	—	—	—	1,036,284
Басқа да қаржылық міндеттемелер	8,148,928	—	—	—	—	—	—	8,148,928
Міндеттемелердің барлығы	76,793,748	75,053,756	148,764,053	52,447,999	38,507,049	62,810,588	—	454,377,193
Таза позиция	146,637,451	(46,722,807)	(76,691,841)	58,098,567	23,565,933	(62,792,082)	11,292,266	53,387,487

«НҰРБАНК» АҚ

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН
ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

29. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)

Өтімділік тәуекелі (жалғасы)

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жайы бойынша Қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есепте көрініс тапқан сомалардың талдамасы келесі кестеде берілген (күтілген өтеу мерзімдеріне қатысты бөлігінде):

	Талап етілгенге дейін және 1 айдан аз	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан жоғары	Өтеу мерзімсіз	Мерзімі кешіктірілген	Барлығы
31 желтоқсан 2023 жыл								
Туынды емес қаржылық активтер								
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	81,624,646	—	—	—	—	—	—	81,624,646
ТШӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	—	—	—	—	—	13,194	—	13,194
БЖКӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	62,916,407	21,878	—	324,051	1,542,681	2,695	—	64,807,712
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	—	—	—	—	36,251,092	—	—	36,251,092
Кредиттік мекемелердегі қаражаттар	949,261	53,365	3,488,293	—	—	—	—	4,490,919
Клиенттерге берілген кредиттер	12,179,227	21,428,490	69,071,774	109,355,055	22,244,373	—	10,846,448	245,125,367
Басқа да қаржылық активтер	5,201,126	—	—	—	—	—	—	5,201,126
Активтердің барлығы	162,870,667	21,503,733	72,560,067	109,679,106	60,038,146	15,889	10,846,448	437,514,056
Туынды емес қаржылық міндеттемелер								
Банктер мен басқа қаржы ұйымдарының қаражаты	836,458	—	19,669	966,814	4,376,456	—	—	6,199,397
Клиенттердің қаражаты	43,239,653	45,201,194	154,751,245	30,995,330	9,115,395	56,393,131	—	339,695,948
Шығарылған Борышкерлік бағалы қағаздар	—	374,125	—	10,000,000	—	—	—	10,374,125
Реттелген борыш	139,144	—	1,253,977	8,184,813	19,409,298	2,494,555	—	31,481,787
Жалдау бойынша міндеттемелер	—	—	—	945,947	—	—	—	945,947
Басқа да қаржылық міндеттемелер	11,113,666	—	—	—	—	—	—	11,113,666
Міндеттемелердің барлығы	55,328,921	45,575,319	156,024,891	51,092,904	32,901,149	58,887,686	—	399,810,870
Таза позиция	107,541,746	(24,071,586)	(83,464,824)	58,586,202	27,136,997	(58,871,797)	10,846,448	37,703,186

30. КАПИТАЛДЫ БАСҚАРУ

ҚРҰБ Топ капиталының деңгейіне қойылатын талаптарды белгілейді және орындалуын бақылайды. Жалпы алғанда Топ капиталға қойылатын сыртқы талаптар нысаны болып табылмайды. Топ капитал ретінде заңнамаға сәйкес кредиттік институттардың капиталын құрайтын баптар ретінде белгіленген баптарды анықтайды.

- 1-деңгейдің капиталы негізгі капитал мен қосымша капитал сомасы түрінде беріледі. Негізгі капиталға кейінге қалған салықтық міндеттерді, басқа да қайта бағалау қорларын алып тастап, гудвилді, ағымдағы жыл мен өткен кезеңдердегі шығындарды, кейінге қалған салықтық активті қосқандағы, жеке сатылып алынған жай акцияларды, материалдық емес активтерді, жай акцияларды, эмиссиялық кірісті, ағымдағы жыл мен өткен кезеңдердегі бөлінбеген табысты, қорлар формасындағы акционерлік капиталдан жатады. Қосалқы капиталға мерзімсіз келісімшарттар мен төленген артықшылықты акциялар, келесі түзетулерді алып тастағанда: жеке мерзімсіз қаржылық құралдар мен сатып алынған артықшылықты акцияларға салынған инвестициялар кіреді.
- 2-деңгейдің капиталына Топ 10% немесе жоғары пайыздық акцияларын иеленетін қаржылық институттардың реттелген борыштарындағы инвестицияларды есепке алмағанда, реттелген теңдегі борыш жатады.

1-Кезеңнің капиталы мен 2-Кезең капиталының сомасы меншікті капитал болып табылады.

Капитал базасының дәрежелеудегі басқа да әртүрлі шектеулер мен өлшемдер жоғарыда көрсетілген элементтерге қолданылады. ҚРҰБ белгілеген қолданыстағы талаптарға сәйкес Топ келесі коэффициенттегі жеткілікті капиталды ұстауы тиіс:

- негізгі капиталдың кредиттік тәуекелдердің деңгейіне қарай өлшенген, нарықтық тәуекелдің және операциялық тәуекелдің активтерінің сандық шараларының шарттарына және мүмкін болған талаптар мен міндеттерді есепке ала отырып, есептелген шартты және мүмкін болған міндеттерге, активтердің сомаларына, туынды қаржылық құралдарға, қатынасы (k_1);
- 1-деңгей капиталының кредиттік тәуекелдердің деңгейіне қарай өлшенген, нарықтық тәуекелдің және операциялық тәуекелдің активтерінің сандық шараларының шарттарына және мүмкін болған талаптар мен міндеттерді есепке ала отырып, есептелген шартты және мүмкін болған міндеттерге, активтердің сомаларына, туынды қаржылық құралдарға, қатынасы (k_1-2);
- жалпы капиталдың кредиттік тәуекелдердің деңгейіне қарай өлшенген, нарықтық тәуекелдің және операциялық тәуекелдің активтерінің сандық шараларының шарттарына және мүмкін болған талаптар мен міндеттерді есепке ала отырып, есептелген шартты және мүмкін болған міндеттерге, активтердің сомаларына, туынды қаржылық құралдарға, қатынасы (k_2).

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Банкке қолданылатын коэффициенттердің ең төменгі деңгейі төмендегідей болып келеді:

- k_1 – 0.055 төмен емес
- k_1-2 – 0.065 төмен емес
- k_2 – 0.080 төмен емес

Банк капиталға қатысты сыртқы талаптарды ұстанады.

Банк инвесторлардың, кредиторлар мен нарықтың сенімін сақтау, сондай-ақ бизнесті келешекте дамытуды қамтамасыз ету үшін тұрақты капитал базасын қолдау саясатын ұстайды. Банк капитал пайдасының орташа көрсеткіштерінің ықпалын мойындайды, жоғары деңгейдегі кіріс баланс болғанда жетуге мүмкін болатын артықшылықты және қауіпсіз жоғарғы кірістілік пен тұрақты жағдайда орнығуын қамтамасыз ететін капитал арасындағы жоғары кірістілікті қолдау қажет екенін мойындайды.

Банк 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жайы бойынша сомалардың негізінде капиталдың заңды түрде белгіленген коэффициенттерін сақтайтыны, содан кейін 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жайы бойынша нормативтік қаржылық есептілікте берілгені туралы есепті ҚРҰБ өткізеді.

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

31. КРЕДИТТІК СИПАТТАҒЫ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Топтың кредиттік ресурстар беру жөніндегі шартты міндеттер бар. Бұл кредиттік сипаттағы шартты міндеттер кредиттік ресурстар формасындағы мақұлданған кредиттер, кредиттік карталарға лимиттер, сондай-ақ овердрафттар беруді қарастырады.

Топ банктік кепілдіктер береді және өзінің клиенттерінің үшінші тұлғалар алдындағы міндеттерін орындауын қамтамасыз ету мақсатында аккредитивтер ашады. Аталған келісімдер міндеттердің лимитін тіркейді, әдетте оның мерзімі бес жылға дейін созылады. Топ сондай-ақ бағалы қағаздар қарыздарының операциялары бойынша есептік агент ретінде әрекет етіп, кепілдіктер береді. Топ қаржылық кепілдіктер, кредиттік шартты міндеттер мен аккредитивтер берген кезде, клиенттерге кредиттер берген жағдайдағы тәуекелдерді басқару саясатын мен жосықтарды қолданады.

Кредиттік сипаттағы берілген шартты міндеттердің келісілген сомасының санаттарға қатысты кестесі төменде берілген. Кредиттік сипаттағы шартты міндеттерге қатысты кестеде көрініс тапқан сомалар аталған шартты міндеттердің толығымен орындалатынын білдіреді. Кестеде көрініс тапқан кепілдіктер мен аккредитивтерге қатысты сомалар, егер контрагенттер өзінің міндеттерін келісімшарттар шарттарына сәйкес орындай алмайтын болса, есеп күнгі жай-күй бойынша бухгалтерлік шығынның жоғарғы шамасын береді.

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	31 желтоқсан 2023 жыл
Келісімшартқа сәйкес сома		
Кредиттер мен кредиттік желілер беру жөніндегі міндеттемелер	53,831,102	26,096,076
Кепілдіктер мен аккредитивтер	35,384,745	25,627,613
Минус: кредиттік сипаттағы міндеттемелер бойынша ККШ-ға сай қор (26-Ескерту)	(5,241,413)	(9,293,567)
Минус: берілген кепілдіктер мен аккредитивтер бойынша кепілдегі ақшалай қаражат	(5,068,221)	(5,068,221)
	78,906,213	37,361,901

ККШ бойынша бағалаушы қорлардың өзгерістердің талдауы төменде берілген:

Мың теңге	1-Кезең	2-Кезең	3-Кезең	Жиынтығы
2023 жылдың 1 қаңтарындағы ККШ бойынша қор	(4,066,108)	(1,544)	(1,644,847)	(5,712,499)
ККШ өзгерістері	3,507,079	1,276	(7,089,423)	(3,581,068)
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы ККШ бойынша қор	(559,029)	(268)	(8,734,270)	(9,293,567)
ККШ өзгерістері мен есептен шығару	(477,452)	(1,738)	4,531,344	4,052,154
2024 жылдың 31 желтоқсанындағы ККШ бойынша қор	(1,036,481)	(2,006)	(4,202,926)	(5,241,413)

Кредиттік сипаттағы аталған шартты міндеттердің көпшілігі ішінара немесе толықтай орындалмастан, тоқтатылуы мүмкін. Осының себебінен бұрын аталған кредиттік сипаттағы келісілген шартты міндеттер ақша қаражаттарының күтілген сыртқы кетуін білдіреді.

Салық заңнамасы

Қазақстан Республикасындағы салықтық жағдай өзгерістерге ұшырайды және қолданылуы мен түсініктеме берілуде дәйексіздік байқалады. Қазақстандық уәкілетті органдардың Қазақстан заңдары мен Топтың жағдайларына түсініктеме берудегі қайшылықтары қосымша салықтар, айыппұлдар мен өсімақылардың салынуына алып келуі мүмкін.

Қазақстан заңдары мен салық салу тәжірибесі үздіксіз даму үстінде, сондықтан да ол әртүрлі түсініктемелер мен жиі өзгерістерге ұшырайды, бұл кері күштерге соқтыруы мүмкін. Кейбір жағдайларда, салық салу базасын анықтау мақсатында, салықтық заңнамалар ҚЕХС ережелеріне сілтеме жасайды, бұл орайда қазақстандық сәйкесті салық органдарының ҚЕХС шарттарына жасаған түсіндірмелері осы жеке қаржылық есептілікті әзірлеу кезінде басшылық қолданған есептік саясаттардан, пайымдау мен бағалаудан ерекше болуы мүмкін, бұл өз кезегінде Топта қосымша салықтық міндеттердің туындауына әкелуі мүмкін. Салықтық органдар салық жылы аяқталғаннан кейін бес жыл ішінде ретроспективті тексеру жүргізуі мүмкін.

32. ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Салық заңнамасы (жалғасы)

2025 жылдың ақпан айында Топ бейрезиденттердің 2006-2007 жылдары берілген және бейрезидент қарыз алушылар өздерінің елінде таратылған болғандықтан, Топтың балансынан шығарылған қарыздары бойынша кірістерінен 9 695 000 мың теңге сомасында көзден корпоративтік табыс салығын төлеу бойынша салық агенті ретінде міндеттемелерін орындады.

Топ басшылығы сәйкесті заңнаманың түсіндірмесі қолайлы болып табылады Топтың салық позициясы негізделген деп есептейді.

Сот талап-арыздары мен талаптары

Топ іскерлік операциялармен байланысты әртүрлі сот қарауларының әлеуетті нысаны болып табылады. Топ қанағаттанбаған немесе қатерлі мұндай талап-арыздардың жеке немесе қосыла отырып қауіпті екенін, олардың Топтың қаржылық жағдайына немесе оның қызметінің нәтижелеріне айтарлықтай жағымсыз ықпал ету ықтималдығы бар деп есептемейді.

Топ жекелеген жағдайлардың нәтижесінде туындайтын маңызды міндеттемелердің ықтималдығын бағалайды және міндеттемелердің туындауына себеп болған оқиғалардың орын алатыны және міндеттемелердің сомасы жеткілікті деңгейде нақты болуы есептелген ықтималды жағдай туындаған кезде ғана өзінің жеке қаржысы есебінен қорлар құрады. Осы жеке қаржылық есептілікте жоғарыда сипатталған қандай да бір шартты міндеттемелерге ешқандай қор құрылған жоқ.

Қоршаған ортаны қорғау мәселелері

Топтың қызметі қоршаған ортаны қорғау туралы заңнамаға сәйкес үкіметтің санкцияларына немесе Топтың климаттың өзгеруіне қатысты міндеттемелерін орындамағаны туралы хабарламаларға байланысты оның беделіне нұқсан келтіруге ұшыратады. Жаңа ережелерге сәйкес климатқа байланысты тәуекелдер бойынша түзету шараларын орындалмағаны үшін ақы алынуы мүмкін немесе кейбір консультациялық өзара шарттар операциялық шығындардың артуына байланысты ауыртпалық тудыруы мүмкін. Топ 2024 жылы экологиялық мәселелерге байланысты қандай да талаптарға ұшыраған жоқ және климатқа байланысты мәселелер бойынша ешқандай ауыртпалық өзара шарттарды анықтамады.

33. БАЙЛАНЫСҚАН ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН ОПЕРАЦИЯЛАР

Бақылау қатынастары

«J.P. Finance Group» ЖШС Топтың бас кәсіпорны болып табылады. Топтың бас кәсіпорны сыртқы қолданушыларға қолжетімді қаржылық есептілік дайындайды. Қазақстан Республикасының азаматы, Э.Р. Сарсенов мырза Топқа соңғы бақылау жүргізетін Тарап болып табылады. Топқа соңғы бақылау жүргізетін Тарап сыртқы қолданушыларға қолжетімді қаржылық есептілік дайындамайды.

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

33. БАЙЛАНЫСҚАН ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН ОПЕРАЦИЯЛАР (ЖАЛҒАСЫ)

Директорлар кеңесінің және Басқарманың мүшелерімен жасалған операциялар

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі «Қызметкерлердің шығыстары» бабына енгізілген сыйақылардың жалпы көлемі келесі үлгіде беріледі.

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Негізгі қызметкерлер құрамына сыйақы	414,659	255,664
Әлеуметтік қамтаманың шығыстары	12,460	8,768
	427,119	264,432

Көрсетілген соманың құрамына 13 адамнан тұратын (2023 жыл: 12 адам) Директорлар кеңесі мен Басқарма мүшелеріне берілген ақшалай және ақшалай емес сыйақылар кіреді.

Директорлар кеңесінің және Басқарманың мүшелерімен жасалған операциялар (жалғасы)

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша Директорлар кеңесі мен Басқарма мүшелерімен жасалған операциялар бойынша шоттардағы қалдықтар мен орташа пайыздық мөлшерлемелер:

Мың теңге	31 желтоқсан 2024 жыл	Орташа пайыздық мөлшерлеме, %	31 желтоқсан 2023 жыл	Орташа пайыздық мөлшерлеме, %
Қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есеп				
АКТИВТЕР				
Клиенттерге берілген кредиттер	524	11.0	938	11.0
МІНДЕТТЕМЕЛЕР				
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	10,399,485	0.0-17.0	5,349,104	15.8
Басқа да кредиторлық берешек	64	—	64	—

31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі Директорлар кеңесінің және Басқарманың мүшелерімен жасалған операциялар бойынша пайданың немесе шығынның құрамына енгізілген сома келесі үлгіде берілуі мүмкін.

Мың теңге	2024 жыл	2023 жыл
Табыс немесе шығын		
Пайыздық кірістер	80	123
Пайыздық шығыстар	(24,466)	(58,130)
Комиссиялық кірістер	4,285	2,279
Провизиялық кірістер/ (шығыстар)	(23)	5
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(1,057)	(2,529)

«НҰРБАНК» АҚ

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

33. БАЙЛАНЫСҚАН ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН ОПЕРАЦИЯЛАР (ЖАЛҒАСЫ)

Акционермен және басқа байланысқан тараптармен жасалған операциялар

Соңғы бақылаушы Бас компанияның тарабынан бақылауға алынған кәсіпорындар басқа байланысқан тараптар болып табылады. 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша шоттардағы қалдықтар мен мөлшерлеменің орташа пайызы, сондай-ақ 2024 жыл ішіндегі басқа байланысқан тараптарға сәйкесті операциялар бойынша орын алған табыс немесе шығын төмендегідей:

Мың теңге	Акционерлер		Басқа да байланысқан тараптар		
	Мың Теңге	Орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме, %	Мың теңге	Орташа тиімді пайыздық мөлшерлеме, %	Барлығы мың теңге
Қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есеп					
АКТИВТЕР					
Клиенттерге теңгемен берілген кредиттер	677,639	3.0-14.0	8,825,718	3.0-32.5	9,503,357
Басқа да активтер теңгемен	—	—	9,221	—	9,221
МІНДЕТТЕМЕЛЕР					
Клиенттердің қаражаты					
– теңгеде	5,352,461	0.0-15.3	60,773,951	0.0-17.5	66,126,412
– АҚШ долларында	5,025,133	0.0-1.0	16,415,610	0.0-1.5	21,440,743
– басқа да валютада	—	—	4,629,357	—	4,629,357
Реттелген борыш					
– АҚШ долларында					
Қаржылық жалдау					
- қазақстан теңгесінде	—	—	2,636	—	2,636
Басқа да міндеттемелер теңгемен	28	—	37,207	—	37,235
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте мойындалмаған баптар					
Берілген немесе мақұлданған кепілдіктер бойынша болжамды талаптар	1,355	—	145,011	—	146,366
Келешекте берілетін кері шақырылатын қарыздар бойынша шартты талаптар	—	—	2,429,442	—	2,429,442
Табыс/(шығын)					
Пайыздық кірістер	151,904	—	1,382,909	—	1,534,813
Пайыздық шығыстар	(11,365)	—	(5,348,323)	—	(5,359,688)
Комиссиялық кірістер	30,437	—	90	—	30,527

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

33. БАЙЛАНЫСҚАН ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН ОПЕРАЦИЯЛАР (ЖАЛҒАСЫ)

Акционермен және басқа байланысқан тараптармен жасалған операциялар (жалғасы)

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша шоттардағы қалдықтар мен мөлшерлеменің орташа пайызы, сондай-ақ 2023 жыл ішіндегі басқа байланысқан тараптарға сәйкесті операциялар бойынша орын алған табыс немесе шығын төмендегідей:

Мың теңге	Акционерлер		Басқа да байланысқан тараптар		
	Мың теңге	Орташа пайыздық мөлшерлеме, %	Мың теңге	Орташа пайыздық мөлшерлеме, %	Барлығы мың теңге
Қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есеп					
АКТИВТЕР					
Клиенттерге теңгемен берілген кредиттер	—	—	10,463,354	0.6-29.0	10,463,354
Басқа да активтер теңгемен	—	—	225,417	—	225,417
МІНДЕТТЕМЕЛЕР					
Клиенттердің қаражаты					
– теңгеде	926,702	0-15.8	40,221,086	0-16.2	41,147,788
– АҚШ долларында	4,351,970	0-1.0	29,136,970	0-1.0	33,488,940
– басқа да валютада	1	—	543,902	—	543,903
Реттелген борыш					
– АҚШ долларында	8,323,958	4.0	—	—	8,323,958
Басқа да міндеттемелер теңгемен	—	—	2,448	—	2,448
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте мойындалмаған баптар					
Кепілдіктер мен аккредитивтер	—	—	740,445	—	740,445
Кредит пен кредиттік желі беру бойынша міндеттемелер	—	—	556,611	—	556,611
Табыс/(шығын)					
Пайыздық кірістер	—	—	1,528,769	—	1,528,769
Пайыздық шығыстар	2,016,648	—	3,315,733	—	5,332,381
Комиссиялық кірістер	26,277	—	354,646	—	380,923

* Соңғы бақылаушы Бас компанияның тарабынан бақылауға алынған кәсіпорындар басқа байланысқан тараптар болып табылады.

«НҰРБАНК» АҚ

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН
ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

34. ӘДІЛ ҚҰН МЕН ЕСЕПТІК СЫНЫПТАУ

Есептік сыныптау мен әділ құн

Төмендегі кестеде 2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша активтер мен міндеттердің баланстық және әділ құнын қамтиды:

	31 желтоқсан 2024 жыл			31 желтоқсан 2023 жыл		
	Баланстық құны	Әділ құны	Мойындалмаған табыс/ (шығын)	Баланстық құны	Әділ құны	Мойындалмаған табыс/ (шығын)
<i>Мың теңге</i>						
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары	112,855,008	112,855,008	—	81,624,646	81,624,646	—
ТШӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	15,811	15,811	—	13,194	13,194	—
БЖКӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер	92,806,747	92,806,747	—	64,807,712	64,807,712	—
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер	41,641,848	41,774,433	132,585	36,251,092	36,128,488	(122,604)
Кредиттік мекемелердегі қаражаттар	9,923,622	9,923,622	—	4,490,919	4,490,919	—
Клиенттерге берілген кредиттер	245,181,166	242,641,925	(2,539,241)	245,125,367	247,221,798	2,096,431
Негізгі құралдар құрамындағы жер учаскелері, ғимараттар мен құрылыстар	7,055,833	7,055,833	—	7,167,415	7,167,415	—
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	9,238,072	9,238,072	—	9,441,741	9,441,741	—
Басқа да қаржылық активтер	5,340,478	5,340,478	—	5,201,126	5,201,126	—
	524,058,585	521,651,929	(2,406,656)	454,123,212	456,097,039	1,973,827
Банктер мен басқа да қаржы ұйымдарының қаражаты	8,570,075	8,570,075	—	6,199,397	6,199,397	—
Клиенттердің қаражаты	392,192,353	390,328,018	1,864,335	339,695,948	337,803,927	1,892,021
Шығарылған Борышкерлік бағалы қағаздар	10,374,125	10,757,375	(383,250)	10,374,125	9,165,945	1,208,180
Реттелген борыш	34,055,428	31,074,521	2,980,907	31,481,787	31,481,787	—
Жалдау бойынша міндеттемелер	1,036,284	1,036,284	—	945,947	945,947	—
Басқа да қаржылық міндеттемелер	8,148,928	8,148,928	—	11,113,666	11,113,666	—
	454,377,193	449,915,201	4,461,992	399,810,870	396,710,669	3,100,201
Таза қаржылық активтердің барлығы	69,681,392	71,736,728	(2,055,336)	54,312,342	59,386,370	(5,074,028)

34. ӘДІЛ ҚҰН МЕН ЕСЕПТІК СЫНЫПТАУ (ЖАЛҒАСЫ)

Есептік сыныптау мен әділ құн (жалғасы)

Әділ құнды бағалау, бағалау жасалған күнгі нарықтың қатысушылары арасындағы ұйымдастырылған нарықта жасалатын активті сатқанда немесе міндеттер өткізгенде төленгенде алынуы мүмкін шартты операциялар құнын анықтауға бағытталған. Дегенмен де, белгісіздік пен субъективті пайымдауды пайдалану жағдайын есепке ала отырып, әділ құн активтерді жедел сатудан немесе міндеттерді өткізу шеңберінде іске асырылатын активтер немесе міндеттер ретінде түсіндірілмеуі тиіс.

Белсенді нарық айналымындағы қаржылық активтер мен қаржылық міндеттердің әділ құны нарықтық баға белгілеулерге немесе дилерлік бағаларға негізделеді. Топтың барлық басқа да қаржылық құралдарының әділ құнын Топ бағалаудың басқа да әдістерін қолдана отырып анықтайды.

Бағалау жасалған күнгі нарықтың қатысушылары арасындағы ұйымдастырылған нарықта жасалатын активті сатқанда немесе міндеттер өткізгенде төленгенде жасалуы мүмкін операциялардың құнын көрсететін әділ құнды бағалау тәсілдеріне қол жеткізу бағалау мақсаты болып табылады.

Бағалау әдістемесіне, нарықтық баға белгілеу қатысты болған, ұқсас құралдармен салыстырылған, ағымдағы берілген құн мен ақша қаражаттарының ағымдарының таза дисконттаудан келген бағалау моделдері кіреді. Бағалауда қолданылатын пайымдар мен мәліметтерге тәуекелдерсіз және базалық пайыздық мөлшерлемелер, кредиттік спрэдтер мен басқа да түзетулер, бағалауда қолданылатын мөлшерлемелерді дисконттау, акциялар мен облигацияларға құн белгілеу, валюта бағамдары, корлардың индекстері, сондай-ақ күтілген құбылмалы құндар мен салыстырмалар кіреді. Бағалау әдістемесі нарықтың тәуелсіз қатысушылары анықтай алатындай, есеп күнгі жай-күй бойынша қаржылық құралдардың құны көрсететін әділ құнды анықтауға бағытталған.

Топ қаржылық құралдардың әділ құнын анықтау үшін бағалаудың танымал моделдерін кеңінен қолданады. Бақылауға алынған баға белгілеу борышкерлік және үлестік бағалы қағаздар нарығындағы және нарық айналымындағы моделдерге арналған бастапқы мәліметтер әдетте биржа айналымындағы туынды құралдар, сондай-ақ биржалық емес жай туынды қаржылық құралдар, пайыздық айырбастар қол жетімді болады.

Топ әділ құн бойынша есептелмейтін қаржылық құралдардың мәліметтердің әділ құнын бағалау үшін келесі әдістер мен рұқсаттарды қолданады.

Кредиттік мекемелердегі қаражаттар және кредиттік мекемелердің қаражаттары

Өтеу мерзімі бір айдан аспайтын активтер мен міндеттерге жататын қаржылық құралдарды салыстырмалы түрде қысқа болғандықтан, олардың баланстық құны әділ құнмен шамалас болып келеді. Өтеу мерзімі бір айдан жоғары активтер мен міндеттердің әділ құнын бағалауда жыл аяғындағы пайыздық мөлшерлемелерді қолдана отырып, ақша қаражаттарының қозғалысын дисконттау негізіне сүйенеді.

Клиенттерге арналған қарыздар

Жыл аяғында барлық банктер бойынша тартылған депозиттер мен орташа пайызды спрэд бойынша нарықтық мөлшерлемелерді қолдана отырып, өтеудің есептік мерзімдеріне қарай жекелеген сомалар бойынша келешекке болжанған ақша қаражаттарының қозғалысын дисконттау арқылы бағалау жүргізілді.

Клиенттердің қаражаттары

Клиенттердің қаражаттары бойынша пайыздық мөлшерлемелер нарықтық мөлшерлемелерге жақындатылған, сондықтан да баланстық баға әділ құнмен шамалас болып келеді.

34. ӘДІЛ ҚҰН МЕН ЕСЕПТІК СЫНЫПТАУ (ЖАЛҒАСЫ)

Есептік сыныптау мен әділ құн (жалғасы)

Шығарылған борышкерлік бағалы қағаздар

Нарық айналымындағы шығарылған борышкерлік бағалы қағаздардың әділ құнын бағалау үшін нарықтық бағалар қолданылды. Шығарылған басқа да борышкерлік құнды қағаздарды бағалау келешекке болжанған ақша қаражаттарының қозғалысын жыл аяғындағы нарықтық мөлшерлемелерді қолдана отырып, жүргізілетін өтеудің есептік мерзімдеріне қарай жекелеген сомалар бойынша дисконттау арқылы орындалады.

Әділ құн бағаларының иерархиясы

Әділ құнды құру кезінде қолданылатын маңызды мәліметтер есепке алатын әділ құны бағаларының келесі иерархиясын қолдана отырып, Топ әділ құнды бағалайды.

- 1-Деңгей: ұқсас қаржылық құралдарға қатысты белсенді нарықта баға белгілеу (түзетілмеген).
- 2-Деңгей: 1-Деңгейге жататын баға белгілеуге ұқсамайтын, тікелей қол жетімді (яғни баға белгілеу) немесе жанама (яғни туынды баға белгілеу мәліметтері) мәліметтер. Бұл санатқа: белсенді нарықтағы ұқсас құралдарға арналған нарықтардағы баға белгілеу, белсенді ретінде қарастырылмайтын ұқсас құралдардың нарығындағы нарықтық баға белгілеу немесе барлық қолданылатын мәліметтер жанама емес немесе жанама негізде бақылаудағы бастапқы мәліметтерге негізделген басқа да әдістерін бағалауды қолдана отырып бағаланатын құралдар кіреді.
- 3-Деңгей: мәліметтері қолжетімді емес. Бұл санатқа бақылаудағы бастапқы мәліметтерге негізделмеген акпараттарды қолдана отырып бағаланатын құралдар жатады, бұл орайдағы мұндай бақылауға алынбаған мәліметтер бағалау құралына біршама ықпал етеді. Бұл санатқа құралдар арасындағы айырмашылықтарға қарсы тұру үшін, маңызды бақылауға алынбаған түзетулерді немесе пайымдауды пайдалану талап етілетін ұқсас құралдарға баға белгілеу негізінде бағаланатын құралдар жатады.

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

34. ӘДІЛ ҚҰН МЕН ЕСЕПТІК СЫНЫПТАУ (ЖАЛҒАСЫ)

Әділ құн бағаларының иерархиясы (жалғасы)

Төмендегі кестеде әділ құн иерархиясының деңгейлеріне қатысты 2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша әділ құн бойынша талдау берілген. Сомалар қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есепте көрініс тапқан сомаларға негізделді.

	Бағалау күні	Келесіні қолдана отырып әділ құнды бағалау			Жиынтығы
		Белсенді нарықтарда баға белгілеу (1-Денгей)	Қадағалаудағы маңызды бастапқы мәліметтер (2-Денгей)	Қадағалауға алынбаған маңызды бастапқы мәліметтер (3-Денгей)	
Мың теңге					
Әділ құн бойынша бағаланатын активтер					
БЖКӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер					
31 желтоқсан 2024 жыл	92,806,747	—	—	92,806,747	
ТШӘҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер					
31 желтоқсан 2024 жыл	15,811	—	—	15,811	
Негізгі құралдар құрамындағы жер учаскелері, ғимараттар мен құрылыстар					
31 желтоқсан 2024 жыл	—	—	7,055,833	7,055,833	
Инвестициялық жылжымайтын мүлік					
31 желтоқсан 2024 жыл	—	—	9,238,072	9,238,072	
Әділ құны ашық берілетін активтер					
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары					
31 желтоқсан 2024 жыл	112,855,008	—	—	112,855,008	
Кредиттік мекемелердегі қаражат					
31 желтоқсан 2024 жыл	—	9,923,622	—	9,923,622	
Клиенттерге берілген кредиттер					
31 желтоқсан 2024 жыл	—	—	242,641,925	242,641,925	
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық құралдар					
31 желтоқсан 2024 жыл	—	41,774,433	—	41,774,433	
Басқа да қаржылық активтер					
31 желтоқсан 2024 жыл	1,769,710	—	3,570,768	5,340,478	

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

34. ӘДІЛ ҚҰН МЕН ЕСЕПТІК СЫНЫПТАУ (ЖАЛҒАСЫ)

Әділ құн бағаларының иерархиясы (жалғасы)

	Бағалау күні	Келесіні қолдана отырып әділ құнды бағалау			Жиынтығы
		Белсенді нарықтарда баға белгілеу (1-Деңгей)	Қадағалаудағы маңызды бастапқы мәліметтер (2-Деңгей)	Қадағалауға алынбаған маңызды бастапқы мәліметтер (3-Деңгей)	
Мың теңге					
Әділ құны ашық берілетін міндеттемелер					
Банктер мен басқа да қаржы ұйымдарының қаражаты	31 желтоқсан 2024 жыл	—	8,570,075	—	8,570,075
Клиенттердің қаражаты	31 желтоқсан 2024 жыл	—	390,328,018	—	390,328,018
Шығарылған Борышкерлік бағалы қағаздар	31 желтоқсан 2024 жыл	10,757,375	—	—	10,757,375
Реттелген борыш	31 желтоқсан 2024 жыл	—	31,074,521	—	31,074,521
Жалдау бойынша міндеттемелер	31 желтоқсан 2024 жыл	—	—	1,036,284	1,036,284
Басқа да қаржылық міндеттемелер	31 желтоқсан 2024 жыл	—	—	8,148,928	8,148,928

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы күй-жай бойынша әділ құн қайнар көзіндегі иерархия деңгейлеріне қарай шоғырландырылған қаржылық есептілікте берілген активтердің әділ құн бойынша талдауы:

	Бағалау күні	Келесіні қолдана отырып әділ құнды бағалау			Жиынтығы
		Белсенді нарықтарда баға белгілеу (1-Деңгей)	Қадағалаудағы маңызды бастапқы мәліметтер (2-Деңгей)	Қадағалауға алынбаған маңызды бастапқы мәліметтер (3-Деңгей)	
Мың теңге					
Әділ құн бойынша бағаланатын активтер					
БЖКӨҚ бойынша					
бағаланатын қаржылық активтер	31 желтоқсан 2023 жыл	64,807,712	—	—	64,807,712
ТШӨҚ бойынша бағаланатын қаржылық активтер					
каpжылық активтер	31 желтоқсан 2023 жыл	13,194	—	—	13,194
Негізгі құралдар құрамындағы жер учаскелері, ғимараттар мен құрылыстар					
	31 желтоқсан 2023 жыл	—	—	7,167,415	7,167,415
Инвестициялық жылжымайтын мүлік					
	31 желтоқсан 2023 жыл	—	—	9,441,741	9,441,741
Әділ құны ашық берілетін активтер					
Ақшалай қаражат пен олардың баламалары					
	31 желтоқсан 2023 жыл	81,624,646	—	—	81,624,646
Кредиттік мекемелердегі қаражат					
	31 желтоқсан 2023 жыл	—	4,490,919	—	4,490,919
Клиенттерге берілген кредиттер					
	31 желтоқсан 2023 жыл	—	—	247,221,798	247,221,798
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық құралдар					
	31 желтоқсан 2023 жыл	—	36,128,488	—	36,128,488
Басқа да қаржылық активтер					
	31 желтоқсан 2023 жыл	2,071,240	—	3,129,886	5,201,126

2024 ЖЫЛДЫҢ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛДЫҢ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІНІҢ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

34. ӘДІЛ ҚҰН МЕН ЕСЕПТІК СЫНЫПТАУ (ЖАЛҒАСЫ)

Әділ құн бағаларының иерархиясы (жалғасы)

	Бағалау күні	Келесіні қолдана отырып әділ құнды бағалау			Жиынтығы
		Белсенді нарықтарда баға белгілеу (1-Денгей)	Қадағалаудағы маңызды бастапқы мәліметтер (2-Денгей)	Қадағалауға алынбаған маңызды бастапқы мәліметтер (3-Денгей)	
Мың теңге					
Әділ құны ашық берілетін міндеттемелер					
Банктер мен басқа да қаржы ұйымдарының қаражаты	31 желтоқсан 2023 жыл	—	6,199,397	—	6,199,397
Клиенттердің қаражаты	31 желтоқсан 2023 жыл	—	337,803,927	—	337,803,927
Шығарылған Борышкерлік бағалы қағаздар	31 желтоқсан 2023 жыл	9,165,945	—	—	9,165,945
Реттелген борыш	31 желтоқсан 2023 жыл	—	31,481,787	—	31,481,787
Жалдау бойынша міндеттемелер	31 желтоқсан 2023 жыл	—	—	945,947	945,947
Басқа да қаржылық міндеттемелер	31 желтоқсан 2023 жыл	—	—	11,113,666	11,113,666

2024 пен 2023 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар ішінде 1, 2 және 3 Денгейлер арасында аудармалар болмады.

Бастапқы мойындау кезіндегі бақылауға алынбаған бағалаушы мәндер арасындағы айырмашылықтар

Көп жағдайларда, бағалау әдістері барлық маңызды негізделетін бастапқы мәліметтер толықтай қолжетімді болып табылады, мысалы, көтерме дилерлік нарықтағы ұқсас мәмілелер бойынша ақпаратты ескере отырып. Барлық бастапқы мәліметтер бақылаудағы болмаған жағдайларда, мысалы, есеп күнгі жай-күй бойынша ұқсас сипаттамалары бар тәуекелдерге байланысты бақылауға алынған мәмілелер жоқ болғанда. Топ бақылаудағы емес бастапқы мәліметтерге ғана негізделген әдістерді қолданады, мысалы, мәмілелердің тоқтатылу мерзімдерін күтіп жатқан қаржылық құралдардың негізінде орналасқан құбылмалы әдіс. Бастапқы мойындау кезінде әділ құн белсенді нарықтағы баға белгілеу ісімен расталмаған немесе бақылауға алынған бастапқы мәліметтер ғана қолданылатын бағалау әдістеріне негізделмеген жағдайда, бастапқы мойындау кезіндегі әділ құн мен мәмілелердің бағалары арасындағы кез келген айырмашылық пайданың немесе шығынның құрамында бірден көрсетілмейді, бірақ келешек кезеңдерге аударылады (3-Ескерту).